

TU JEST MOJE MIEJSCE

W Boże Narodzenie wszystko się weseli

W numerze:

- zwyczaje świąteczne
- inwestycje drogowe 2012
- szkolnictwo zawodowe w powiecie

*Śnieg ostry pada i wicher wieje.
W mrokach lśni gwiazda ponad Betlejem.
Ciemność dokoła, zima się sroży...
W szopie się rodzi Dzieciąteczko Boże.
Wśród najuboższych, wśród najbiedniejszych
rodzi się światło, nic go nie zmniejszy.
Nic go nie zmniejszy, nic go nie zaćmi!
W jego to blasku jesteśmy braćmi.
W sercach nam będzie rosło i żyło
prawdą najwyższą, co zwie się: Miłość.
Choć ciemność wkoło i wicher wieje,
jasno lśni gwiazda ponad Betlejem*

Maria Czerkawska – Nad Betlejem

Szanowni Czytelnicy,

Nadchodzący czas refleksji i zadumy nad mijającym rokiem to również czas radości płynącej z rodzinnych, świątecznych spotkań i wzajemnych życzeń. Cieszymy się każdą chwilą spędzoną w gronie rodziny i przyjaciół. W codziennej aktywności i zabieganiu coraz mniej mamy czasu na takie chwile, tym bardziej pielęgnujemy je w świątecznej i miłej atmosferze.

A kiedy już po zakupach, gorącznie przygotowań i biesiadowaniu znajdziemy chwilę na odpoczynek, polecam Państwu lekturę świątecznego numeru Kwartalnika, w którym zamieściliśmy wiele ciekawych informacji i artykułów.

Bardzo interesujący opis tradycji i symboli bożonarodzeniowych przygotowała Barbara Legieć, ponadto dowiedzie się Państwo o imprezach kulturalnych, osiągnięciach uczniów, aktywności różnych stowarzyszeń i grup, a także o obchodach Święta Niepodległości. Poruszającą relację z uroczystości poświęconej pomordowanym przez hitlerowców mieszkańcom Góry Puławskiej przygotował Krzysztof Brzeziński – wójt Gminy Puławy, a relację z gry miejskiej poświęconej pacyfikacji ludności cywilnej Kazimierza Dolnego Anna Ewa Soria.

W cyklu Historia Ziemi Puławskiej dr Grażyna Hołubowicz-Kliza przedstawia tajemnice Góry Puławskiej, a Wojciech Kuba odkrywa na nowo ulice dawnych Puław. Tradycyjnie znajdziecie Państwo wieści z gmin, a w „Forum młodych” informacje o ciekawych przedsięwzięciach uczniów z naszych szkół.

W dziale „Okieł specjalisty” zamieszczone są dwa interesujące artykuły. Pierwszy dr n. med. Jolanty Herdy o wyzwaniach i zmianach kierunków zarządzania w ochronie zdrowia oraz konieczności poprawy jakości w tym zakresie. Drugi to materiał dotyczący nadzoru nad gospodarką leśną lasów niepaństwowych.

W cyklu „Znani i nieznan” zagościł Tylman Gamerski – architekt, który pozostawił wiele śladów swojej znakomitej działalności również na Ziemi Puławskiej.

W imieniu Zespołu Redakcyjnego wyrażam nadzieję, że pośród różnorodnych artykułów znajdą Państwo coś ciekawego dla siebie. Pozostając z tą nadzieją, składamy Wszystkim Naszym Czytelnikom najserdeczniejsze życzenia radosnych świąt i szampańskiej zabawy sylwestrowej.

Teresa Kot, Redaktor Naczelny

Spis treści

Wstęp	2
Temat wydania	3
Aktualności	6
Z gmin	13
Kultura i historia regionu	20
Edukacja	33
Sprawy społeczne	40
Okieł specjalisty	47
Znani i nieznan	50
Forum młodych	51
Kwartalnik dzieciom	55
Sport i turystyka	56

www.swiat.obrazkow.pl

Wydawca:

Powiatowa Biblioteka Publiczna w Puławach
ul. 6 Sierpnia 5, 24-100 Puławy, tel. 81 886 14 74
redakcja@pulawy.powiat.pl
www.pulawy.powiat.pl

Redakcja:

Teresa Kot, Danuta Szlendak, Agata Majcher (AM),
Aleksandra Kozak-Kotowska, Andrzej Wenerski

Projekt kwartalnika, redakcja i przygotowanie do druku:

Grażyna Hołubowicz-Kliza

Redakcja nie zwraca materiałów niezamówionych i zastrzega sobie prawo zmiany tytułów, skracania, adiuścacji i korekty redakcyjnej tekstów.

*Radosnych i spokojnych Świąt Bożego Narodzenia
oraz zdrowia i pomyślności w Nowym 2013 Roku
- by te wyjątkowe dni przyniosły wzajemną życzliwość, spokój i optymizm
życzą Mieszkańcom i Gościom Powiatu Puławskiego*

Wojciech Kuba
Przewodniczący Rady Powiatu

Witold Popiołek
Starosta Puławski

Puławy, grudzień 2012 r.

Temat wydania

Tradycje bożonarodzeniowe

Święta Bożego Narodzenia rozpoczyna wigilia – podniosły i najbardziej uroczysty dzień w roku. Wigilia pochodzi od łacińskiego słowa *vigiliare* – czuwać, *vigilia* – czuwanie. W kościele katolickim słowem wigilia nazywa się każdy dzień poprzedzający uroczyste święto. W obrzędach wigilijnych widać wyraźne przemieszanie zwyczajów rzymskich, greckich, bliskowschodnich, a także prasłowiańskich z chrześcijańskimi. Na powstanie świąt narodzenia Pańskiego miał wpływ długi i skomplikowany proces historyczny. Same święta obchodzono od IV w., a na ich charakter wpłynęły przede wszystkim zwyczaje ludowe oraz obrzędy różnych wyznań i kręgów kulturowych.

W wierzeniach ludowych jest to okres dziwów, czarów i zjawisk nadprzyrodzonych. Sądzono, że tego wieczoru wnętrze ziemi otwiera się i jasno świecą ukryte w nim skarby. Woda w rzekach zmienia się w wino, miód lub złoto, zakwita kwiat paproci, drzewa w sadach wydają owoce, woły, krowy, konie i ptaki mówią ludzkim głosem, ożywają i obracają się wokół własnej osi kamienie, a pszczoły budzą się z zimowego snu.

Wieczerną wigilijną rozpoczynano w momencie pojawienia się pierwszej gwiazdki. Przed zmrokiem należało przynieść do domu węgla, wody i drewna na całe święta, wierząc, że jeśli coś się wniesie do domu po wieczerną, to wszystko zjedzą myszy. Od najdawniejszych czasów kolacja wigilijna

składała się z potraw postnych, stąd wzięła się staropolska nazwa postnik, pośnik, zaś na Litwie kutia, kucja (od nazwy potrawy). Inne znane nazwy wigilii to kolęda i wieczerza Pańska. Do wieczerzy wigilijnej zasiadała zwykle parzysta liczba osób (nieparzysta wróżyła śmierć); siadano według wieku, aby odchodzić z tego świata w podobnym porządku. Wieczerza miała charakter poważny, uroczysty i rozpoczynała się wspólną modlitwą. Od stołu mogła wstawać tylko gospodyni. Do XIX w. na wsi wieczerzę spożywano z jednej ozdobionej miski, którą stawiano na opłatku. Jeżeli opłatek przykleił się do naczynia, wróżyło to urodzaj. Pilnowano też, aby liczba przygotowanych potraw była nieparzysta, na ogół 5-7 u chłopów, 9 u szlachty, a 11 lub 13 u arystokracji, co miało zapewnić urodzaj w przyszłym roku. W domach zamożnych przyrządzano dodatkowo dwanaście dań rybnych, np. karpie, szczupaki, smażone karasie, ryby w śmietanie, lin z grzybami, lin w czerwonej kapuście, szczupak po żydowsku, szczupak w sosie chrzanowym, sandacz z jajami, sandacz w jarzynach, karp smażony i karp po polsku. Pilnowano, aby na wieczerzy koniecznie znalazły się płody z pola, ogrodu, lasu i wody. Miało to zapewnić urodzaj przez cały rok. Każdego dania należało spróbować. Dużo uwagi przywiązywano do wystroju. Uważano, że pomieszczenie powinno przypominać betlejemską stajenkę, np. na Górnym Śląsku rozkładano na podłodze słomę, w rogu izby ustawiano snop zboża, a na stole, pod białym obrusem rozkładano siano. Wieczerzę rozpoczynano wraz z chwilą pojawienia się pierwszej gwiazdki. Przed ukończeniem posiłku nikt nie mógł odejść od stołu, bowiem wierzono że kto by to uczynił umrze i drugiej wigilii nie doczeka.

Wiele wigilijnych zwyczajów z XVII i XVIII w. znajdujemy w pracach Zbigniewa Kuchowicza i Hanny Szymanderskiej. Wierzono, że kto w to święto kichnie, ten będzie zdrow przez cały rok. Myto się także dokładnie, aby zabezpieczyć się od

bolaków (wrzodów), a wodę wnoszono poza dom. Z rana, po modlitwie pocierano zęby czosnkiem, aby nie bolały. Jabłka jedzone podczas wieczerzy miały uchronić od bólu gardła, a orzechy od bólu zębów. Pod stół kładziono żelazne narzędzia (siekiere, sierp), na których opierano nogi, co miało zapewnić siłę i zdrowie kończyn. Dzień wigilijny starano się spędzić spokojnie i wesoło, co miało wróżyć szczęście w przyszłym roku. Po wieczerzy nie należało wykonywać żadnych czynności. Nic nie pożyczano, nie wydawano z domu, gdyż wierzono, że kto w wigilię coś z domu wyniesie, ten nie dorobi się niczego. Rankiem pilnowano, aby do domu pierwszy wszedł mężczyzna, co wróżyło zdrowie w przyszłym roku – kobieta zaś przynosiła chorobę. Myto się w zimnej wodzie, do której wkładano srebrne i złote monety, na znak, aby być silnym jak kruszec, a także bogatym. Stół oplatano łańcuchem, żeby nigdy nie zabrakło na nim chleba, żelazo pod stołem miało chronić ziemię przed ryciem kretów. Pilnowano także, aby przy wieczerzy mieć zawsze pieniądze, co miało zapewnić dostatek. Również pogoda stawała się pretekstem do różnych wróżb. Dzień jasny obcywał dobre niesienie kur i zamążpójście młodym pannom, dzień pochmurny symbolizował dostatek mleka i zamążpójście pannom starszym i bogatym.

Wróżono sobie również z źdźbeł siana spod obrusa. Jeśli panna wyciągnęła zielone, to w zapusty miała wyjść za mąż, zaś zwiędłe wróżyło dalsze panieństwo, a żółte staropanieństwo. Po wieczerzy wigilijnej gospodarz zbierał resztki potraw, które razem z oplatkiem i chlebem wkładał do jednej misy, a następnie niósł koniom i bydłu, prosząc o mleko i dziękując za dobrą pracę. Po wieczerzy potrząsano w sadzie drzewami, aby budzić je do urodzaju. W tym celu pocierano je także ciastem przyrządzonym do pieczenia chleba. Wierzono, że jaka wigilia, taki cały rok. Na wschodzie Polski jeszcze w XIX w. uważano, że w dniu wigilijnym można ujrzeć osobę zmarłą. Po wieczerzy zostawiano na stole łyżki, sądząc, że liżą je przybyłe dusze. Wierzono, że przybywające dusze przeistaczają się w postać ptaków, zwierząt lub ludzi, dlatego w dniu tym nie należało nikomu odmawiać gościny ani jałmużny. Stąd wzięło się uroczyste karmienie zwierząt w tę cudowną noc. Pod wpływem rozwijającej się religii chrześcijańskiej duchy zmarłych zastąpione zostały cudownymi gośćmi, tj. postaciami Matki Boskiej, świętych pańskich i aniołów niebieskich.

Jadłospis wigilijny był bogaty. Uwzględniał on płody rolne, leśne i wodne. Z lasu były grzyby, jeżyny, miód, orzechy, z pola zboża, owoce, z wody ryby. Najbardziej tradycyjnymi potrawami wigilijnymi były: barszcz z buraków, zupa grzybowa, siemiensiatka, bigos postny, kasza jaglana z suszonymi śliwkami, groch, kluski z makiem, kisiel z owsa, kutia, piernik oraz jabłka i orzechy. Należy jednak zaznaczyć, że różnie przedstawiały się te zestawy w różnych regionach Polski, np.: na Podlasiu – borszcz, smażona ryba, kompot z suszu i kutia, w Poznańskim – zupa z konopi, grochówka, polewka z maku z jagłami, zawiędki zakruszonej mąki, kluski z makiem, kluski z faryną (ciemnym cukrem) lub miodem, biały groch, suszone grzyby smażone na oleju, kapusta, kasza, groszek. Na Pomorzu jedzono kluski z makiem, rybę, zupę z piwa, bułeczki, kapustę z grzybami suszonymi, śledzie, pierogi i ser. Na wschodnich terenach podawano kisiel z suszonego owsa, barszcz z grzy-

bami, ryby i kutię. Na Mazowszu jedzono placki pszenne, kapustę z grzybami, barszcz grzybowy, kartofle polane makiem, kluski z gruszkami, kaszę jaglaną z olejem, prażony groch, pasternak, kisiel owsiany lub żurawinowy i kutię, zaś na Śląsku siemiensiatkę, suszone śliwki z kaszą, rzepę, bombelki, kołaczki z serem lub śliwkami.

Zamożniejsi jedli również ryby w różnej postaci, np. gotowane, przyprawione olejem z siemienia lnianego, maku, słoneczników, orzechów lub rzepaku. Ulubionym daniem warstwy zamożnej była zupa migdałowa sporządzona z mielonych migdałów sparzonych mlekiem z dodatkiem cukru, rodzynek i ryżu. Na sam koniec wieczerzy wigilijnej zapalano na choince świece i rozpoczynano śpiewanie kolęd, a następnie oglądano prezenty, grano w kości lub karty na orzechy.

Nieco inaczej wyglądały święta Bożego Narodzenia w innych krajach, np. w Anglii głównym przysmakiem świątecznym była głowa dzika przybrana w laurowy wieniec. Dziś na stole angielskim pojawia się karp, śledzie, indyk, ciasto drożdżowe z farszem z mięsa i śliwkowy pudding, czyli ciężkie ciasto owocowe zwane *Christmas pudding*.

W Holandii nie obchodzono wigilii. O północy 24 grudnia jedzono specjalnie upieczony chleb, ciastka z migdałami i pito gorącą herbatę lub kawę. Na obiad podawano indyka, kaczkę lub sarninę, a na deser piernik i migdałowe ciastka. We Francji wieczerza wigilijna zaczynała się dopiero po pastercie. Podstawowym daniem były ostrygi, gęsie wątróbki i indyk nadziewany farszem z mięsa cielęcego lub wieprzowego, z wątróbką, cebulą, pietruszką i tymiankiem. Na deser podawano trufle.

Bardzo ważnym symbolem wigilijnym jest oplatek. Jest to zwyczaj typowo polski. Dzielenie oplatkiem rozpoczynał zawsze pan domu lub w zastępstwie najstarszy syn. Wszyscy składali sobie życzenia, a potem zasiadali do wieczerzy. Oplatek jest osobliwego rodzaju chlebem upieczonym bardzo cienko z najlepszej mąki i czystej wody. Jednak dopiero w średniowieczu pojawił się ten rodzaj pieczywa, który przypomina dzisiejszy oplatek. Dzielimy się nim na znak braterstwa i jedności. Nazwa oplatek pochodzi z łacińskiego „*oblatus*”,

Tradycja dzielenia się oplatkiem

Tradycja strojenia choinki

czyli to co, ofiarowane. Dzielenie się tym świętym chlebem wywodzi się od samego Chrystusa, który skierował do ludzi przesłanie „*To czynicie na moją pamiątkę*”. Stał się on znakiem pokoju, dobra, pojednania, przebaczenia sobie wszelkich urazów. Symbolizuje również gotowość do dzielenia się chlebem z innymi. W niektórych regionach tym świętym chlebem obdarowywano również zwierzęta gospodarskie i dusze zmarłych.

Najmłodszym świątecznym zwyczajem jest strojenie choinki. Gloger w „Encyklopedii Staropolskiej” pisze: *Za, tzw. czasów pruskich, tj. w latach 1795-1806 przyjęto w Warszawie od Niemców zwyczaj w Wigilię Bożego Narodzenia ubierania dla dzieci sosenki lub jodelki orzechami, cukierkami, jabłuskami i mnóstwem świeczek woskowych*. Kościół katolicki przyjął tę tradycję i nadał jej symbol biblijnego drzewka poznania dobra i zła. Drzewko wigilijne miało oznaczać nadzieję nieba, wieczną zieleni, a ozdoby symbolizowały dary i łaski Boże, łańcuchy węża kusiciela, jabłka owoce grzechu z rajskiego drzewa, zaś błyszcząca na czubku gwiazda ewangeliczną gwiazdę betlejemską. Według wierzeń ludowych jabłka zabezpieczały od chorób i pomagały w sprawach miłosnych, orzechy w życiu erotycznym (uważano, że sprowadzają miłość), ozdoby z wydmuszek symbolizowały płodność i dobytek. Uważano, że przystrojone drzewko ma czarodziejską moc niszczącą zło.

Tradycja strojenia choinki przyjęła się w różnym czasie w różnych regionach Polski, np. na Mazurach około 1910 r., na Rzeszowszczyźnie przed I wojną światową, w górskich wioskach w latach 20. i 30. XX w. Starano się by wigilijnym drzewkiem była przede wszystkim jodła, świerk lub sosna, bo według wierzeń ludowych drzewa te mają cudowne właściwości i życiodajne moce. Orzechy i jabłka – główne ozdoby choinkowe, były w czasach pogańskich uznawane za pokarm dla zmarłych i stanowiły obrzędowe jadlo na stypach. Choinka szybko wyparła z domów inną ozdobę, którą był zawieszany u pułapu wierzchołek sosiny, zwany na Rzeszowszczyźnie jutką, na Warmii i Mazurach jeglijką, w Małopolsce, Krakowie sadem, w Lubelskiem i Sandomierskiem wiechą lub podłożniczką. Ozdoby te miały chronić dom przed złymi mocami.

Na mszę pasterską, która zaczynała się o północy, udawała się co najmniej jedna osoba z rodziny. Wielu uczestni-

ków mszy znajdowało się pod wpływem wypitych trunków, w związku z tym nabożeństwo miało wesoły charakter. Kuchowicz twierdzi, że w Krakowskim do ulubionych żartów młodzieży należało zszywanie modlącym się kobietom sukienicą, dolewanie atramentu do święconej wody lub przyczepianie końca spódnicy do kołnierza. Znany był wówczas zwyczaj rzucania z chóru grochem, co miało zapewnić pomyślność i urodzaj przez cały następny rok.

Jednym z najpiękniejszych zwyczajów bożonarodzeniowych jest kolęda. Jest to pieśń pełna radości i szczęścia, mówiąca o narodzeniu Pańskim, Maryi, pasterzach i prorokach. Największy rozkwit kolęd przypada na XVII w. i pierwszą połowę XVIII w. Polscy pamiętnikarze uczynili kolędy nieodłącznym elementem świąt Narodzenia Pańskiego. W tym czasie powstały najpiękniejsze kolędy polskie, np. „W żłobie leży” Piotra Skargi, „Bóg się rodzi” Franciszka Karpińskiego. W ówczesnych czasach rozróżniano dwa rodzaje tych pieśni. Pierwszy to kolędy wywodzące się z dawnych pogańskich czasów, związane z obrzędami noworocznymi, mającymi zapewnić dostatek plonów. Ich treścią było składanie noworocznych życzeń. Drugi rodzaj kolęd to pieśni o treści religijnej mówiące o świętej Rodzinie, narodzeniu Jezusa. Wśród tych niezwykłych pieśni spotykamy kolędę kołysankę, kolędy adorujące, życzeniowe, winszujące, patriotyczne, obyczajowe i radosne. Ich autorzy byli najczęściej anonimowi. Spotykamy wiele tłumaczeń z języka łacińskiego, niemieckiego i czeskiego. Kolędy powstawały najczęściej na dworach, w środowiskach żaków, klasztorach oraz wśród służby kościelnej. Swoją popularność zyskały dzięki temu, że zawierały ogromny ładunek emocjonalny.

26 grudnia, w dzień świętego Szczepana, obsypywano się owsem, aby zapewnić sobie powodzenie na przyszły rok. Kościół interpretował ten zwyczaj jako pamiątkę męczeństwa świętego Szczepana. W dniu tym służba czekała na ofertę pracy, kwaterując po szynkach i karczmach, stąd też powstało powiedzenie „na święty Szczepan każdy sobie pan”.

Między Bożym Narodzeniem a Wielkim Postem plebani i inni słudzy kościelni odwiedzali domostwa swych wiernych. Duchowni głosili krótkie kazania, dawali błogosławieństwa, a w zamian otrzymywali tzw. kolędę. Bogatsi w miastach dawali pieniądze, natomiast chłopci ser, grzyby, słoninę, jaja, orzechy, bogatsza szlachta urządzała wystawne przyjęcia z dużą ilością trunków. Oprócz duchownych po domach chodzili zacy, wiejscy parobcy i czeladź miejska, czyli tzw. kolędnicy. Niektórzy przebierali się za dzikie zwierzęta, np. wilki, tury, niedźwiedzie, odgrywali wesołe przedstawienia, grali, śpiewali kolędy, tańczyli, składali noworoczne życzenia, a w zamian przyjmowali spore datki. W Krakowie kolędnicy chodzili od 24 grudnia do 2 lutego przebrani za postaci z szopki, np. Heroda, Trzech Króli, pastuszków, dziadów, ale także bociany, kozy i niedźwiedzie. Od święta Trzech Króli po domostwach chodziła kolejna grupa kolędników. Nosili oni drewnianą gwiazdę wylepioną kolorowym papierem, wystawiali misteria przedstawiające narodziny Jezusa, podróż Matki Boskiej i świętego Józefa do Betlejem, śpiewali kolędy i składali życzenia. Ze względu na dużą ilość kolędników wytworzyła się wśród nich rywalizacja, której wynikiem często były ostre

Żacy chodzący z gwiazdą i turoniem

starcia. Chodzący po wsiach i miastach żacy śpiewali kolędy.

Ulubioną rozrywką chłopstwa i miejskiego plebsu były przedstawienia jasełkowe, które zastąpiły dawną szopkę przedstawiającą Świętą Rodzinę. Szopkę robiono z wosku, irchy, płótna lub papieru, nad dachem unosiły się anioły, a przed szopką stały figurki pastuszków z darami. Najstarsze drewniane figurki jasełkowe pochodzą z XIV w. Darował je kościołowi w Krakowie prawdopodobnie święty Andrzej poprzez siostrę Kazimierza Wielkiego Elżbietę.

Kitowicz pisze: (...) jasełka były to nieruchomości małe ustawione w kącie kościoła, a czasem zajmujące cały ołtarz (...) Była to w pośrodku szopka mała na czterech słupkach daszek słomiany mająca (...) w tej osoba Pana Jezusa z wosku, albo papieru klejonego (...) przy żłóbku z jednej strony wół i osieł (...) z drugiej strony Maryja i Józef stojący przy kolebce w postaci pochylonej (...). W górze szopki pod dachem i nad dachem aniołowie unoszący się na skrzydłach (...). Dalej za szopką po obu stronach pastuszkowie i wieśniacy.

Popularność szopek wzrosła, gdy zaczęto zastępować nieruchome figurki marionetkami. Dało to możliwość inscenizowania wesołych przedstawień, niekoniecznie o treści religijnej. Widowiska te cieszyły się ogromnym zainteresowaniem, a kościoły nie mogły pomieścić tłumów ludzi, co często pociągało za sobą dobrą zabawę, wrzawę i śmiech. Z upływem lat jasełka spotkały się z protestem biskupów, którzy uznali, że tak huczne widowiska nie przystoją kościołowi. Zakazano urządzania przedstawień, a w kościołach z powrotem pojawiły się nieruchome figurki.

Święta Bożego Narodzenia zaczęto obchodzić w IV w. Początkowo różnie układały się one w kalendarzu. W IV w. przypadały one 2 lub 6 stycznia, później 25 lub 28 marca, 18 lub 19 kwietnia, a nawet 20 maja. Dopiero na początku V w. kościół Wschodu i Zachodu przyjął wspólną datę, która przetrwała do dziś.

Barbara Legieć
fot. www.kartypocztowe

Aktualności

Z pracy Zarządu i Rady Powiatu Puławskiego

Przedmiotem trzech ostatnich sesji Rady Powiatu były następujące kwestie:

Sesja 17 października 2012 r. zwołana w trybie nadzwyczajnym na wniosek grupy radnych była poświęcona sytuacji w Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej związanej z protestem pracowników z jednej strony, a sytuacją finansową i organizacyjną szpitala z drugiej. Podczas obrad radni Rady Powiatu Puławskiego zapoznali się ze stanowiskiem organizacji związkowych działających w SPZOZ w sprawie przeprowadzonego w placówce referendum i podjętej w jego wyniku akcji strajkowej. Dyrekcja szpitala i władze Powiatu przedstawiły informacje na temat aktualnej sytuacji szpitala, wysokości zadłużenia, wsparcia samorządu powiatu dla placówki oraz dostępności usług medycznych dla pacjentów.

Sesja 30 października 2012 r.:

- ▶ Radni zapoznali się z informacją o stanie bezrobocia w powiecie przygotowaną przez dyrektora PUP.
- ▶ Dyrektor PCPR przedstawił informację na temat realizacji zadań na rzecz osób niepełnosprawnych finansowanych ze środków PFRON.

W części dotyczącej rozstrzygnięć w drodze uchwał rada podjęła:

- ▶ Zmianę do uchwały o budowie chodnika przy drodze powiatowej w Nałęczowie oraz ulicy Powstańców, poprzez zmianę wysokości finansowania (zadanie realizowane w porozumieniu z Gminą Nałęczów).
- ▶ Zatwierdziła zmiany do uchwały w sprawie planów pracy stałych komisji rady.
- ▶ Dokonała zmian w budżecie powiatu oraz w Wieloletniej Prognozie Finansowej.

Sesja 28 listopada 2012 r.:

- ▶ Radni zapoznali się ze stanem realizacji zadań oświatowych Powiatu Puławskiego za rok szkolny 2011/2012 oraz z dokumentem dotyczącym zmian i perspektyw rozwoju szkolnictwa zawodowego.
- ▶ Wydział Ochrony Środowiska Rolnictwa i Leśnictwa przedłożył radzie informację o realizacji ustawowych zadań.
- ▶ Dyrekcja SP ZOZ przedłożyła radzie informację o przebiegu negocjacji w ramach sporu zbiorowego w placówce.
- ▶ Rada podjęła uchwałę w sprawie rocznego programu współpracy z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.
- ▶ Rada podjęła uchwałę w sprawie ustalenia wysokości opłat za usunięcie i przechowywanie pojazdu usuniętego z drogi oraz wysokości kosztów powstałych w wyniku odstąpienia od wykonania dyspozycji usunięcia pojazdu w 2013 r.

- ▶ Stosownie do zaistniałych potrzeb radni podjęli uchwałę w sprawie zmian w budżecie powiatu oraz zmian w Wieloletniej Prognozie Finansowej.

Decyzje podjęte przez Zarząd Powiatu w ostatnim okresie to:

- ▶ Udzielenie pełnomocnictwa dyrektorowi SOSW w Kęble do złożenia dokumentacji projektu pn. „Czysty las wzywa nas do” w odpowiedzi na konkurs ogłoszony przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska w Lublinie. Projekt zakłada m.in. wykorzystanie polisensorycznych metod edukacyjnych w propagowaniu ekologii.
- ▶ Udzielenie pełnomocnictwa dyrektorowi Młodzieżowego Domu Kultury do złożenia dokumentacji projektu „Kulturalnie w ogrodzie”. Projekt dotyczy edukacji ekologiczno-historycznej – ścieżka dydaktyczna.
- ▶ Zawarcie umowy z Gminą Końskowola w sprawie wspólnej realizacji zadania – remont dróg gminnych Nr 107715L 107940L w miejscowości Nowy Pożóg oraz umowy w sprawie wspólnej realizacji zadania – remont drogi powiatowej Nr 2532L Końskowola – Celejów.
- ▶ Wyrażenie zgody na adaptację pomieszczeń w budynku przy al. Królewskiej 3 na archiwum podręczne.
- ▶ Podpisanie umowy na wykonanie monitoringu antywłamaniowego w budynku przy ul. 6 Sierpnia 5 z Firmą MP SYSTEM z Puław.
- ▶ Przyjęcie uchwały w sprawie przyznania dorocznych nagród w dziedzinie kultury.
- ▶ Zatwierdzenie planu pracy Powiatowego Centrum Doskonalenia Zawodowego Nauczycieli na 2013 r.
- ▶ Przyjęcie projektu uchwały w sprawie zmiany statutu SP ZOZ Puławy i skierowanie go do zaopiniowania przez komisję rady oraz do uchwalenia.
- ▶ Przyjęcie przygotowanej przez Wydział Edukacji analizy kosztów utrzymania ucznia w wybranych szkołach prowadzonych przez powiat i skierowanie tego dokumentu na posiedzenie komisji budżetu i finansów Rady Powiatu Puławskiego.
- ▶ Wyrażenie zgody na nieodpłatne przekazanie na rzecz I LO w Puławach pomocy dydaktycznych zakupionych przez powiat w ramach projektu dofinansowanego ze środków UE pt. „Międzyszkolny Ośrodek Kariery – szansa na trafny wybór przyszłego zawodu”.
- ▶ Podpisanie umowy darowizny na rzecz Komendy Powiatowej Policji na przekazanie materiałów biurowych. Wartość darowizny to kwota blisko 8 tys. zł.
- ▶ Przyjęcie uchwały w sprawie zaplanowania w budżecie powiatu na 2013 r. pożyczki w kwocie 184 tys. zł z przeznaczeniem na wkład własny projektu SP ZOZ (dostosowanie wybranych oddziałów szpitalnych SP ZOZ w Puławach do obowiązujących wymogów normatywnych oraz zakup i montaż wyposażenia).
- ▶ Objęcie honorowym Patronatem Starosty Puławskiego akcji krwiodawstwa zorganizowanej przez ZS nr 3 w Puławach pn. „Mundurowi dla mundurowych”.
- ▶ Wyrażenie zgody na realizację zamówienia „Wymiana stolarki okiennej w łączniku Starostwa (nowa część budynku). Zadanie będzie realizowane w ramach trwającego projektu „Termomodernizacja powiatowych budynków użyteczności publicznej”. Zarząd wyraził również zgodę na wymianę grzejników w budynku Starostwa.
- ▶ Zapoznanie się z wnioskiem komisji Zdrowia i Polityki Społecznej Rady Powiatu w sprawie przygotowania powiatowego programu szczepień przeciwko pneumokokom. Zarząd skierował wniosek do właściwego wydziału celem zebrania danych i dokonania analizy możliwości wdrożenia tego programu.
- ▶ Wyrażenie zgody dla dyrekcji SP ZOZ na wydzierżawienie budynku przy ul. Centralnej 14.
- ▶ Podpisanie aneksu do umowy partnerskiej pn. „Kompleksowe zagospodarowanie turystyczne zbiornika wodnego Janowiec”. Aneks dotyczy terminu realizacji zadania oraz całkowitej wartości projektu dofinansowanego ze środków finansowych UE.
- ▶ Wprowadzenie do budżetu zadania związanego z izolacją zewnętrznnej ściany budynku Starostwa.
- ▶ Przyjęcie informacji o stanie realizacji zadań oświatowych przez Powiat Puławski w roku szkolnym 2011/2012 i przedstawienie jej Radzie Powiatu.
- ▶ Upoważnienie dyrektora ZS nr 2 w Puławach do złożenia wniosku o dofinansowanie ze środków UE projektu „Nabywamy nowe kompetencje” w partnerstwie z Syntea S.A.
- ▶ Zgłoszenie kandydata na członka Powiatowej Rady Zatrudnienia na kadencję 2012-2016. Kandydatem zarządu został Leszek Gorgol.
- ▶ Podpisanie umowy na sporządzenie operatów szacunkowych w celu przeprowadzenia aktualizacji opłat rocznych z tytułu użytkowania wieczystego nieruchomości Skarbu Państwa.
- ▶ Podjęcie uchwały w sprawie wskazania przedstawiciela Powiatu Puławskiego do składu komisji konkursowej w postępowaniu konkursowym na stanowisko Ordynatora Oddziału Anestezjologii i Intensywnej Terapii SP ZOZ w Puławach.
- ▶ Podpisanie umowy partnerskiej z Puławskim Ośrodkiem Kultury „Dom Chemika” na organizację wydarzenia artystycznego „Wieczór kolęd i pastorałek”.
- ▶ Przyjęcie informacji o sytuacji finansowej SP ZOZ Puławy według stanu na 30 września 2012 r.
- ▶ Podpisanie umowy na zadanie „Budowa nowego internatu w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Kęble oraz umowy na nadzór inwestorski związany z realizacją tego zadania.
- ▶ Podjęcie decyzji w sprawie dofinansowania wyjazdu harcerzy Hufca ZHP Puławy związanego z przejściem od skautów ze Słowacji Ognia Pokoju z Betlejemskiej Groty Narodzenia i przekazania go władzom powiatu.
- ▶ Przyjęcie opracowania nt. „Zmian i perspektyw rozwoju szkolnictwa zawodowego w powiecie” i przekazanie go Radzie Powiatu.
- ▶ Wprowadzenie do budżetu Powiatu na 2012 r. dotacji celowej w kwocie 150 tys. zł na dofinansowanie zakupu aparatury medycznej dla SP ZOZ w Puławach.
- ▶ Podjęcie decyzji w sprawie organizacji Powiatowego Dnia Kultury i zatwierdzenie programu oraz wydatków związanych z organizacją imprezy.

- ▶ Zatwierdzenie informacji Wydziału Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa dotyczących realizacji zadań własnych i powierzonych z zakresu ochrony przyrody, gospodarki wodno-ściekowej, gospodarki odpadami, ochrony gruntów rolnych, ochrony powietrza, leśnictwa i łowiectwa.

Teresa Kot, Sekretarz Powiatu

INWESTYCJE DROGOWE

W 2012 r. w powiecie puławskim zostały przeprowadzone następujące inwestycje drogowe:

Remont drogi powiatowej nr 2529 Bochońnica – Kazimierz Dolny – Uściąg w Bochońnicy na długości 138 m. Koszt zadania to ok. 128 tys. zł. Wykonawca: Przedsiębiorstwo Robót Drogowych Sp. z o.o. ze Zwolenia. Zadanie polegało na wykonaniu nowej nawierzchni jezdni bitumicznej, wymianie istniejących krawężników drogowych i poprawie odwodnienia drogi.

Remont drogi powiatowej nr 2502L Żyrzyn – Borysów na długości 800 m. Koszt zadania to ok. 222 tys. zł. Wykonawca: Strabag Sp. z o.o. Zadanie polegało na wykonaniu nowej nawierzchni jezdni bitumicznej.

Remont drogi powiatowej nr 2501L Jaworów – Bałtów – Wronów – Końskowola na długości 500 m. Koszt zadania to ok. 155 tys. zł. Wykonawca: Strabag Sp. z o.o. Zadanie polegało na wykonaniu nowej nawierzchni jezdni bitumicznej.

Remont nawierzchni bitumicznej w Chrząchowie na drodze powiatowej nr 2509L Końskowola – Witowice – Wygoda na długości ok. 642 m. Koszt zadania to ok. 231 tys. zł, w tym dofinansowanie z Gminy Końskowola 100 tys. zł i dofinansowanie z budżetu Powiatu na zadania związane z ochroną środowiska i gospodarką wodną (remont przepustu 16,3 tys. zł). Wykonawca: Strabag Sp. z o.o. Zadanie polegało na wykonaniu nowej nawierzchni jezdni bitumicznej, nowej nawierzchni zatoki autobusowej oraz remoncie przepustu drogowego.

Remont drogi Końskowola – Celejów

Remont mostu koło Żyrzyna

Remont drogi powiatowej nr 2503L Gołąb – Wólka Gołębska o długości 1600 m. Koszt zadania to ok. 476 tys. zł, w tym dofinansowanie z Gminy Puławy 238 tys. zł. Wykonawca: Fedro Sp. z o.o. z Osiecka. Zadanie polegało na wykonaniu nowej nawierzchni jezdni bitumicznej.

Remont drogi powiatowej nr 2522L dr. woj. 743 Kol. Góra Puławska – Janowiec – gr. woj. (Lucimia) w Janowcu na długości 450 m. Koszt zadania to ok. 145 tys. zł, w tym dofinansowanie z Gminy Janowiec 50 tys. zł. Wykonawca: Przedsiębiorstwo Robót Drogowych Sp. z o.o. ze Zwolenia. Zadanie polegało na wykonaniu nowej nawierzchni jezdni bitumicznej.

Przebudowa drogi powiatowej nr 2532L Końskowola – Celejów od km 8+366 do km 9+338 w Celejowie oraz remont od km 3+400 do km 7+000 w miejsc. Nowy Pożóg, Stary Pożóg i Stok. Koszt zadania to ok. 323,8 tys. zł, w tym dofinansowanie w ramach środków z rezerwy subwencji ogólnej budżetu państwa z Ministerstwa Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej 100 tys. zł.; remont: 1,2 mln zł w tym dofinansowanie z Gminy Końskowola – 428 tys. zł, dofinansowanie z budżetu państwa z Ministerstwa Administracji i Cyfryzacji w ramach „Narodowego programu przebudowy dróg lokalnych – Etap II Bezpieczeństwo – Dostępność – Rozwój” – 358,5 tys. zł. Wykonawca: Przedsiębiorstwo Robót Drogowych Sp. z o.o. ze Zwolenia. Zadania polegały na wykonaniu nowej nawierzchni jezdni, uzupełnieniu i wyprofilowaniu poboczy oraz remoncie istniejących przepustów drogowych.

Budowa drogowych obiektów inżynierskich na drodze powiatowej nr 1516L Żyrzyn – Baranów – Michów. Koszt zadania to ok. 1,5 mln zł, w tym dofinansowanie w ramach środków z rezerwy subwencji ogólnej budżetu państwa z Ministerstwa Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej – 748,5 tys. zł. Wykonawca: Zakład Budowy i Remontu Mostów Eugeniusz Czyż z Zamościa. Zadanie polega na rozbiórce mostu w miejsc. Las Dąbrówka i budowie nowego mostu oraz rozbiórce mostu w miejsc. Żerdź i budowie nowego przepustu z blach falistych ocynkowanych. Obiekty zaprojektowano na klasę obciążenia „A”. Planowany odbiór robót – grudzień 2012 r.

Przebudowa ul. Poniatowskiego w Nałęczowie. Koszt zadania to ok. 843,8 tys. zł, w tym pomoc finansowa Gminy Nałęczów – 421,9 tys. zł. Wykonawca: Przedsiębiorstwo Drogowo-Mostowe S.A. w Kraśniku. Zadanie polega na budowie ronda na skrzyżowaniu ulic Poniatowskiego, Granicznej i Dulębów, przebudowie istniejącej nawierzchni jezdni i chodników. Długość drogi to 327,5 m. Planowany odbiór robót – grudzień 2012 r.

Remont przepustu skrzynkowego w miejsc. Kol. Motoga w ciągu drogi powiatowej nr 1516L. Koszt zadania to ok. 353,8 tys. zł. Wykonawca: Zakład Budowy i Remontu Mostów Eugeniusz Czyż z Zamościa. Planowany odbiór robót – grudzień 2012 r.

Przebudowa drogi powiatowej nr 2500L Niebrzegów – Parafianka – Cezaryn – Baranów w miejsc. Baranów ul. Tartaczna. Koszt zadania to ok. 442,5 tys. zł, w tym dofinansowanie w ramach środków z rezerwy subwencji ogólnej budżetu państwa z Ministerstwa Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej – 105 tys. zł. Wykonawca: FEDRO Sp. z o.o. z Osiecka. Zadanie polega na poszerzeniu jezdni do 5,5 m na długości 850 m. Planowany odbiór robót – grudzień 2012 r.

Remont drogi powiatowej nr 2534L na odcinku Kurów – Klementowice, ul. Fabryczna w Kurowie na długości 1520 m. Koszt zadania to ok. 451 tys. zł. Wykonawca: Zakład Budowy Dróg i Mostów Góry k. Markuszowa. Zadanie polegało na wykonaniu nowej nawierzchni jezdni bitumicznej i uzupełnieniu poboczy.

Remont drogi powiatowej nr 2501L w Bałtowie na długości 900 m. Koszt zadania to ok. 253,7 tys. zł. Wykonawca: IRKOP z Brusowa. Zadanie polegało na utwardzeniu drogi tłuczniem.

Remont drogi powiatowej nr 1516L Żyrzyn – Baranów – Michów na długości 1646 m. Koszt zadania ogółem 342 tys. zł. Wykonawca: Zakład Budowy Dróg i Mostów Góry k. Markuszowa. Zadanie polegało na utwardzeniu poboczy tłuczniem i zaklinowaniu masą mineralno-asfaltową.

Remont drogi powiatowej nr 2536L Kurów – Wąwolnica w Płonkach na długości 907 m. Koszt zadania to ok. 297 tys. zł.

Przebudowa ul. Poniatowskiego w Nałęczowie

Wykonawca: Zakład Budowy Dróg i Mostów Góry k. Markuszowa. Zadanie polegało na wykonaniu nowej nawierzchni jezdni bitumicznej i uzupełnieniu poboczy.

Remont chodników na drodze powiatowej nr 2501L w Młynkach na długości 420 m, **na drodze powiatowej 2530L** w miejsc. Końskowola i Stara Wieś na długości 115,3 m oraz poprawa odwodnienia w miejsc. Chrzążów. Koszt zadań to ok. 106,5 tys. zł, w tym dofinansowanie Gminy Końskowola 50 tys. zł. Wykonawca: ECO BUD Marcin Zakrzewski Puławy.

Remont chodnika na drodze powiatowej nr 2509L w Końskowoli na długości 260 m. Koszt zadania to ok. 35,7 tys. zł. Wykonawca: ECO BUD Marcin Zakrzewski Puławy.

Budowa chodnika na długości 70 m oraz wykonanie rowów w miejsc. Osiny. Koszt zadania to ok. 57,9 tys. zł. Wykonawca: Kan-Styl Kania Agnieszka.

Odwodnienie korpusu drogowego drogi powiatowej nr 1519L w Kotlinach na długości 1897 m. Koszt zadania to ok. 234 tys. zł. Wykonawca: Firma Budowlano-Transportowa Monika Sieraj Ryki.

Widziane z Sejmiku

14 sierpnia 2012 r. Sejmik Województwa Lubelskiego podjął uchwałę zmieniającą dotychczas obowiązującą, a dotyczącą pomocy materialnej przyznawanej w postaci stypendiów studentom.

Posunięcie to pozwoli na szerszy dostęp studentów do stypendium. Najistotniejsza zmiana dotyczy osób, które mogą ubiegać się o stypendium. Obecnie każdy student zamieszkały na terenie województwa lubelskiego ma taką możliwość, a nie tylko studenci studiujący na uczelniach lubelskich. Maksymalna miesięczna wartość stypendium wynosi 300 zł brutto i jest przyznawana na okres do 9 miesięcy. O stypendium może ubiegać się osoba spełniająca następujące kryteria:

- ▶ zamieszkuje w województwie lubelskim;
- ▶ w roku ubiegania się o stypendium nie ukończyła 26. roku życia;
- ▶ złożyła wniosek o przyznanie stypendium;
- ▶ w terminie wynikającym z regulaminu studiów uczelni zaliczyła drugi rok studiów pierwszego stopnia lub studiów jednolitych magisterskich lub pierwszy rok studiów drugiego stopnia;
- ▶ uzyskała średnią ocen uprawniającą do otrzymania stypendium rektora dla najlepszych studentów na macierzystej uczelni;
- ▶ w ostatnim roku akademickim przed złożeniem wniosku o stypendium legitymowała się osiągnięciami co najmniej w trzech rodzajach działalności: praca w kole, kołach naukowych, praca naukowo-badawcza, odbyte studia w ramach stypendium zagranicznego lub/i programów międzyuczelnianych, studia równoległe na dodatkowym kierunku, publikacje naukowe, wynalazki, wzór użytkowy lub przemysłowy złożony w Urzędzie Patentowym RP, osiągnięcia

edukacyjne zgodne z kierunkiem studiów/zakresem/specjalnością, osiągnięcia artystyczne, sportowe, działalność w wolontariacie.

Wnioski należy składać od 1 do 14 stycznia danego roku wraz z określonymi załącznikami. Szczegóły dotyczące kryteriów, punktacji, wniosku, załączników, sposobu wypełniania i składania są zamieszczone w Uchwale nr XXIV/404/2012 Sejmiku Województwa Lubelskiego z 29.10.2012 r. nr XXVI/450/2012 w sprawie uchwały zmieniającej uchwałę w sprawie pomocy materialnej przyznawanej w formie stypendiów studentom zamieszkałym w województwie lubelskim oraz w Departamencie Kultury, Edukacji i Sportu Urzędu Marszałkowskiego.

Beata Trzcńska-Staszczuk, radna Sejmiku Województwa Lubelskiego

Zakończenie kadencji Powiatowej Rady Zatrudnienia

7 listopada 2012 r. w Starostwie Powiatowym odbyło się uroczyste zakończenie kadencji 2008-2012 Powiatowej Rady Zatrudnienia w Puławach.

Powiatowa Rada Zatrudnienia została powołana przez Starostę Puławskiego 3 listopada 2008 r. na podstawie ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Rada jest organem opiniodawczo-doradczym Starosty Puławskiego w sprawach polityki rynku pracy. Podczas spotkania zaprezentowano zadania zrealizowane przez Powiatowy Urząd Pracy w Puławach i Powiatową Radę Zatrudnienia w minionej kadencji, omówiono bieżącą sytuację oraz trendy rozwoju rynku pracy. Leszek Gorgol, członek Zarządu Powiatu, podsumowując spotkanie, w imieniu Starosty Puławskiego podziękował członkom za współpracę i społeczne zaangażowanie w realizację przedsięwzięć sprzyjających rozwojowi lokalnego rynku pracy.

W Skład Powiatowej Rady Zatrudnienia kadencji 2008-2012 wchodził: przewodniczący Jerzy Jabłonka – Izba Rzemiosła i Przedsiębiorczości w Lublinie, wiceprzewodniczący Wojciech Pochwatka – NSZZ „Solidarność” Region Środko-

Powiatowa Rada Zatrudnienia – skład kadencji 2008-2012

woschodni Oddział w Puławach, członkowie: Leszek Gorgol – członek Zarządu Powiatu Puławskiego, Jan Pieczara – Rada OPZZ Powiatu Puławskiego, Ryszard Szubstarski – Forum Związków Zawodowych, Waldemar Capała – Puławska Izba Gospodarcza, Marta Samoń – Wojewódzki Związek Rolników, Kólek i Organizacji Rolniczych w Lublinie, Grzegorz Gajda – Lubelska Izba Rolnicza, Robert Gagoś – wójt Gminy Baranów, Grzegorz Dunia – burmistrz Kazimierza Dolnego, Katarzyna Malesza-Dzido – prezes Fundacji Puławskie Centrum Przedsiębiorczości, która zastąpiła w składzie PRZ Halinę Mączkę (w związku z objęciem stanowiska dyrektora Puławskiego Parku Naukowo-Technologicznego w Puławach).

Podstawowy zakres działań Powiatowej Rady Zatrudnienia to:

- ▶ inspirowanie przedsięwzięć zmierzających do pełnego i produktywnego zatrudnienia w Powiecie Puławskim i ocena racjonalności gospodarki środkami Funduszu Pracy;
- ▶ opiniowanie kryteriów podziału środków Funduszu Pracy na finansowanie programów dotyczących Promocji zatrudnienia i finansowanie innych fakultatywnych zadań oraz opiniowanie opracowanych przez PUP w Puławach propozycji przeznaczenia środków Funduszu Pracy będących w dyspozycji samorządu powiatu i sprawozdań z ich wykorzystania;
- ▶ składanie wniosków i wydawanie opinii w sprawach dotyczących kierunków kształcenia, szkolenia zawodowego oraz zatrudnienia w powiecie puławskim;
- ▶ opiniowanie wniosków o umorzenia należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń, zwrotu refundacji, zwrotu pożyczek z Funduszu Pracy lub jednorazowo przyznanych środków zgodnie z zapisami ustawy o Promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy;
- ▶ ocenianie okresowych sprawozdań z działalności Powiatowego Urzędu Pracy, informacji o stanie bezrobocia oraz wypracowania stosownych wniosków i sprawozdań;
- ▶ delegowanie przedstawicieli do komisji konkursowej w liczbie równej co najmniej połowie składu komisji dokonującej wyboru kandydata na stanowisko dyrektora Powiatowego Urzędu Pracy;
- ▶ opiniowanie wniosków o odwołanie lub wnioskowanie o odwołanie dyrektora Powiatowego Urzędu Pracy;
- ▶ delegowanie przedstawiciela do Wojewódzkiej Rady Zatrudnienia.

(AM), fot. (AM)

Powiatowy Dzień Kultury 2012

Tegoroczne święto kultury Powiatu Puławskiego odbyło się 8 grudnia w Puławskim Ośrodku Kultury Dom Chemika. W trakcie uroczystości miało miejsce Forum Kultury Powiatu Puławskiego wraz z sesją plenarną z udziałem ekspertów i praktyków zewnętrznych: Jacka Gralczyka z Forum Kraków, Pawła Fortuny z KUL Lublin, Barbary Jedlewskiej z UMCS Lublin i Józefa Szopińskiego z Radia Lublin. Uczestnicy święta mieli również okazję

Starosta Puławski W. Popiołek wręcza S. Wójcickiemu nagrodę

do pracy w czterech warsztatach tematycznych: pejzaż kultury, polityka kultury – kultura polityki, kultura obywatelska vs. kultura instytucjonalna, sieci kultury.

Wzorem lat ubiegłych odbyła się również uroczystość wręczenia dorocznych nagród Powiatu Puławskiego za osiągnięcia w dziedzinie kultury. Wśród nagrodzonych znaleźli się: Natasza Cieloch, Dariusz Malinowski, Teresa Orłowska, ks. Jacek Jakubiec, Jadwiga Sawa-Bednarczyk, Tadeusz Salamandra, Wanda Konopińska-Michalak, Zofia Małek, Danuta Brajer, Przemysław Pytlak, Stanisław Wójcicki, Stanisława Ziemińska, Teresa Furtak, Krzysztof Hawryluk, Lucyna Chudy, Maria Rodak, Helena Nieróbca, Orkiestra Dęta Gminy Końskowola, Zespół kabaretowo-teatralny Babeczki z Gołębia, Zespół Śpiewaczy Kaolinki z siedzibą w Baranowie, Puławska Filia Uniwersytetu Trzeciego Wieku.

Działaniem towarzyszącym była wystawa plakatów promujących imprezy i przedsięwzięcia kulturalne z terenu powiatu puławskiego w ubiegłych latach.

Uroczystość zwieńczył okolicznościowy koncert w wykonaniu podopiecznych Młodzieżowego Domu Kultury w Puławach.

Andrzej Wenerski, kierownik Wydziału Promocji, Kultury, Sportu i Turystyki, Starostwo Powiatowe w Puławach

Ruszyła inwestycja „Rozbudowa Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Kęble”

27 listopada 2012 r. nastąpiło przekazanie obiektu wykonawcy, który uzyskał zamówienie publiczne na rozbudowę i modernizację siedziby Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Kęble. W przekazaniu placu budowy, w tym pełnej dokumentacji projektowej, wzięli udział: przedstawiciele Zamawiającego: Starosta Puławski, gł. specjalista ds. inwestycji i dyrekcja SOSW w Kęble, inspektor nadzoru inwestorskiego oraz przedstawiciele Wykonawcy – „WODEX” sp.k., w tym kierownik budowy. Umowę na rozbudowę i modernizację SOSW

Przekazanie placu budowy

w Kęble o wartości 4,2 mln zł podpisano 14 listopada 2012 r. Zakończenie inwestycji planowane jest na 30 maja 2014 r.

(AM)

Wydarzenia objęte Patronatem Honorowym Starosty Puławskiego

Pamięć wydarzeń w Kolonii Zbędownice

W tym roku przypadła 70. rocznica tragicznych wydarzeń w Kolonii Zbędownice, które miały miejsce w 1942 r. Organizacji uroczystych obchodów tego dnia podjął się Społeczny Komitet Ochrony Pamięci Bitwy Partyzanckiej i Zagłady Kolonii Zbędownice w 1942 r., a patronat honorowy objęli m.in. Marszałek Województwa Lubelskiego Krzysztof Hetman oraz Starosta Puławski Witold Popiołek. Uroczystości patriotyczno-żałobne odbyły się 25 listopada 2012 r. na cmentarzu wojennym w Kolonii Zbędownice. Z uwagi na wymiar patriotyczny oraz pamięć wielu tragicznych zdarzeń, jakie miały miejsce podczas ostatniej wojny, przyznano prestiżowe odznaczenia kombatanckie partyzantom oraz osobom zasłużonym dla podtrzymania polskich tradycji patriotycznych.

Inicjatywa ta jest pięknym przykładem pielęgnowania historii i kultury polskiego narodu. Dzięki działaniu takich organizacji, jak Społeczny Komitet Ochrony Pamięci Bitwy Partyzanckiej i Zagłady Kolonii Zbędownice w 1942 r. współczesne pokolenie może poznawać dzieje i losy społeczeństwa oraz bohaterów czasów wojennej Polski.

*Anna Luty, Starostwo Powiatowe w Puławach
fot. www.federacja sztukwalki.pl*

Mundurowi dla mundurowych – dar krwi

W listopadzie w Zespole Szkół nr 3 im. Marii Dąbrowskiej w Puławach przeprowadzono akcję zbiórki krwi pod hasłem „Mundurowi dla mundurowych”. Opiekunem akcji była Fundacja Krewniacy – największa organizacja promująca Honorowe Krwiodawstwo w Polsce.

15 listopada, przez cały dzień, w szkole można było oddać krew oraz wziąć udział w szkoleniu z podstaw pierwszej pomocy przeprowadzonym przez słuchaczy Medycznego Studium Zawodowego w Puławach.

Więcej informacji o akcji: „Forum młodych” oraz w galeria zdjęć na okładce.

Anna Luty, Starostwo Powiatowe w Puławach

II Wojewódzki Konkurs „Nikotynie – nie!” – ZS nr 1 im. S. Sempołowskiej w Puławach

15 listopada w ZS nr 1 im. Stefanii Sempołowskiej w Puławach zorganizowano II edycję Wojewódzkiego Konkursu Antytytoniowego „Nikotynie nie!”. Konkurs odbył się w trzech kategoriach: plakat, wiedza i forma teatralna. Realizacja działań z zakresu profilaktyki antytytoniowej w szkołach jest jednym z kluczowych zadań instytucji oświatowych. Liderki oświaty zdrowotnej w Zespole Szkół nr 1 podjęły się realizacji autorskiego programu antytytoniowego „Nikotynie nie!”.

Celem programu jest uświadomienie uczniom i rodzicom negatywnych skutków wynikających z palenia papierosów. Realizacja programu opiera się na omówieniu szczegółowych uwarunkowań uzależnienia od nikotyny, wskazania związku między paleniem tytoniu a ubóstwem, poszukiwania sposobów ochrony niepalących przed palącymi, uświadomieniu uczniom niekorzystnego wpływu palenia papierosów na rozwój biologiczny, fizyczny i społeczny oraz kształtowanie postawy – życie wolne od nałogów.

Konkurs realizowany jest w szkole od wielu lat, najpierw jako szkolny, później jako powiatowy, a od 2012 r. jako wojewódzki. Swoim zasięgiem obejmuje on gimnazja i szkoły ponadgimnazjalne.

W II Wojewódzkim Konkursie „Nikotynie Nie!” wzięło udział ponad 100 uczestników zaangażowanych w konkurencje konkursowe. Wyniki konkursu w poszczególnych kategoriach były następujące:

Gimnazja

Kategoria konkursowa: WIEDZA

- I. Publiczne Gimnazjum w Zarzeczcu
- II. Gimnazjum Europejskie

Kategoria konkursowa: PLAKAT

- I. Niepubliczne Gimnazjum przy I LO w Puławach
- II. Publiczne Gimnazjum w Górze Puławskiej
- III. Publiczne Gimnazjum w Zarzeczcu

Kategoria konkursowa: FORMA TEATRALNA

- I. Publiczne Gimnazjum w Górze Puławskiej
- II. Niepubliczne Gimnazjum przy I LO w Puławach

Szkoły ponadgimnazjalne

Kategoria konkursowa: WIEDZA

- I. LO w Rykach
- II. ZS nr 1 w Puławach
- III. ZSZ nr 1 w Dęblinie i ZS nr 3 w Puławach

Kategoria konkursowa: PLAKAT

- I. I LO w Puławach
- II. ZST w Puławach
- III. ZS nr 3 w Puławach

Kategoria konkursowa: FORMA TEATRALNA

- I. ZS nr 1 w Puławach
- II. I LO w Puławach
- III. ZS nr 2 w Puławach

Patronat nad konkursem objęli: Starosta Puławski Witold Popiołek, Kurator Oświaty w Lublinie Krzysztof Babisz, Prezydent Miasta Puławy Janusz Grobel, Wójt Gminy Puławy Krzysztof Brzeziński, Fundacja „Promocja Zdrowia” prof. Witold Zatoński, Wojewódzka Stacja Sanitarно-Epidemiologiczna w Lublinie, Powiatowa Stacja Sanitarно-Epidemiologiczna w Puławach. Sojusznikami działań byli: Młodzieżowy Dom Kultury w Puławach, BGŻ w Puławach, Salon Sara Beauty w Puławach oraz media: Radio Lublin, TVK Puławy, Radio Puławy, Tygodnik Nasz nRegion, portal MM Puławy.

*Anna Cieślik, Lidia Nogowska, ZS nr 1 w Puławach
fot. arch. ZS nr 1 w Puławach*

Puławska Strefa Qłtury 4D nowa inicjatywa kulturalna w Powiecie Puławskim

Starosta Puławski objął honorowym patronatem uroczyste otwarcie Puławskiej Strefy Qłtury 4D połączone z otwarciem Galerii 4D. Inicjatorem akcji jest Jerzy Jabłonka – założyciel Muzeum Pomocy Drogowej, Holowania i Ratownictwa Drogowego w Puławach. Puławska Strefa Qłtury ma skupiać środowisko artystyczno-kulturalne Powiatu Puławskiego oraz promować jego osiągnięcia. Medium dla tych działań stanowić będzie Galeria 4D, której uroczyste otwarcie odbyło się 7 grudnia 2012 r. Pierwszym wydarzeniem zorganizowanym w nowo otwartej galerii był wernisaż malarstwa dr. Romualda Kołodzieja.

Puławska Strefa Qłtury 4D wdraża także ogólnopolski projekt pn. „Pozytywnie zakrecony”. Jest to tytuł, który przyznawany będzie organizacjom i działaczom wyróżniającym się w różnych dziedzinach życia pozytywnym i kreatywnym podejściem do rozwiązywania codziennych problemów społecznych, kulturalnych i gospodarczych.

Organizator zapowiada dalsze działania na rzecz promowania kultury w powiecie puławskim poprzez organizację wystaw, kameralnych koncertów, warsztatów oraz innych ciekawych przedsięwzięć.

Anna Luty, Starostwo Powiatowe w Puławach

Anioły Bożego Narodzenia

Po raz kolejny Młodzieżowy Dom Kultury w Puławach zorganizował konkurs plastyczny „Anioły Bożego Narodzenia”. To już piąta edycja wydarzenia cieszącego się niesłabnącym zainteresowaniem wśród dzieci i młodzieży z terenu powiatu puławskiego. Udział w konkursie to nie tylko możliwość zaprezentowania umiejętności i nierzadko bardzo oryginalnych technik plastycznych, ale również sposób na wyrażenie pozytywnego nastroju i uczuć związanych z radosnym wydarzeniem, jakim są święta Bożego Narodzenia.

Prace wykonane w ramach poprzedniej edycji konkursu można było podziwiać podczas wystaw zorganizowanych w MDK w Puławach i Starostwie Powiatowym w ubiegłym roku. Liczymy, że tegoroczna edycja konkursu przyniesie równie piękne i twórcze prace, które będzie można obejrzeć w siedzibie Młodzieżowego Domu Kultury.

Anna Luty, Starostwo Powiatowe w Puławach

Nagrodzone prace plastyczne

Zapraszamy na Uliczne Jasełka

Orszak Trzech Króli – Uliczne Jasełka to impreza o charakterze społecznym i rodzinnym, która od kilku lat organizowana jest na terenie całej Polski 6 stycznia. W 2013 r. „Stowarzyszenie Rodzina” wspólnie z Fundacją Trzech Króli, pragnie zorganizować orszak również w Puławach. Honorowy patronat nad tym wydarzeniem objął Starosta Puławski Witold Popiołek.

Orszak poprowadzą Trzej Królowie symbolizujący trzy kontynenty – Europę, Azję i Afrykę. Ich święte będą stanowiły dzieci ubrane w kolorowe stroje. Korowód przejdzie przez miasto w asyście kapel i śpiewaków. Do niego mogą przyłączyć się wszyscy chętni, którzy założą kolorowe korony na głowę i zaśpiewają kolędy. Kulminacyjnym momentem będzie pokłonienie się Małemu Dzieciątku Jezus oraz Świętej Rodziny, a później wspólne kolędowanie.

Uliczne Jasełka

Orszak przypominać ma o bogatej, polskiej tradycji jasełkowej i zachęcać przede wszystkim do wspólnego i radosnego przeżywania święta Trzech Króli. Nawiązuje on do wielobarwnych i rozśpiewanych pochodów kolędników głoszących dobrą i radosną nowinę o narodzeniu Jezusa.

Wszystkich chętnych zapraszamy do wzięcia udziału w barwnym orszaku.

*Anna Luty, Starostwo Powiatowe w Puławach
Na podstawie www.orszak.org*

Z gmin

Pomniki w Gołębiu przemówiły

Za sprawą dwóch członków Towarzystwa Przyjaciół Gołębia Czesława Luzara – radnego Gminy Puławy i Bogdana Gołwina – sołtysa oraz przy wsparciu konserwatorów zabytków pracujących przy remoncie kościoła, specjaliści od renowacji piaskowca, a także pomocy kilku mieszkańców pomnik Niepodległości z 1930 r. mieszczący się w centrum Gołębia został gruntownie odnowiony – oczyszczony, zagruntowany i odmalowany wraz z ogrodzeniem. Na wzmocnionym betonową wylewką podłożu obaj ww. panowie starannie wyłożyli kostkę granitową. Litery, które zatarł czas, za sprawą precyzyjnej ręki Czesława Luzara stały się czytelne. W dolnej części cokołu od południowej strony widoczny jest napis „Bohaterom poległym w walkach o niepodległość i całość granic Ojczyzny – Społeczeństwo Gminy Gołęb 1930”. Od strony północnej znajdują się wyryte słowa – „Wykończono staraniem Z.S. 1934 r.”. Na odnowionym metalowym ogrodzeniu od strony zachodniej dostrzec można ślad po karabinowym pocisku, który celowo pozostawiono jako pamiątkę z lat okupacji.

Podobne ślady po kulach znajdują się na piersi orła w koronie umieszczonego na szczycie zwężającego się ku górze cokołu. Na jednym ze spotkań Towarzystwo Przyjaciół Gołębia postanowiło nie wymieniać orła i nie rekonstruować ułamane skrzydła, bowiem tak naznaczyła to historia lat okupacji niemieckiej i walk wyzwoleniczych drugiej wojny. Członkowie TPG pragną ustalić sprawców strzelania do pomnika. Zdania najstarszych mieszkańców są zgodne, że była to celowa strzelanina dla zabawy żołnierzy obcych wojsk. Pod znakiem zapytania pozostaje ich narodowość, czy byli to Niemcy, czy Rosjanie?

Pomnik ten jest jedną z wielu pamiątek tego typu powstałych na Lubelszczyźnie w 1930 r. z okazji obchodów 10. rocznicy zwycięstwa w wojnie bolszewickiej i utrwalenia pamięci Józefa Piłsudskiego w świadomości społecznej. To właśnie w 1920 r. z Gołębia ruszyła kontrofensywa przeciwko bolszewikom. Ofiarom pomordowanym podczas drugiej wojny z Gminy Gołąb postawiono pomnik na gołębskim cmentarzu. Czesław Luzar i Bogdan Gowin złożyli hołd pamięci poprzez pracę. Dzięki ich wysiłkowi kolumny piaskowca odzyskały dawny wygląd. Pomnik upamiętnia wiele miejscowych ofiar z okresu II wojny światowej. Już w pierwszym tygodniu okupacji z powodu bombardowania zginęły kobiety piorące bieliznę w jeziorze i bawiące się tam dzieci. Na bocznych ścianach pomnika znajduje się imienny wykaz osób zamordowanych przez hitlerowskich oprawców w czasie pacyfikacji wsi Bałtów 12 i 13 lipca 1943 r. Wśród pomordowanych są dzieci, młodzież, kobiety i mężczyźni. Na liście zabitych partyzantów BCH wymieniony jest także rosyjski obywatel.

Uporzędkowany został także pomnik upamiętniający wysadzenie przez partyzantów Batalionów Chłopskich pociągu z amunicją niemiecką pod Gołębiem w 1943 r., a postawiony po stronie wschodniej zabytkowego budynku stacji kolejowej. Za pomocą specjalnych środków wyczyszczony został cokół, odnowiony mało czytelny napis. Był to jeden z trzech pomników odnawianych w tym roku przez tych członków Towarzystwa. Trzywarstwowy cokół przypomina, że 12 września 1943 r. żołnierze BCH w łącznej liczbie 135 z głównodowodzącym akcją Stefanem Rodakiem, podzieleni zostali na trzy plutony.

Partyzanci dwóch plutonów rozlokowali się w lesie, na północ od Puław, w okolicy Gołębia. Ich zadaniem był atak na pociąg. Trzeci pluton miał za zadanie odcięcie uciekających z pociągu Niemców i ubezpieczenie dwóch pozostałych plutonów od strony Puław, w okolicy których stacjonowało około 2000 niemieckich żandarmów, własowców i żołnierzy węgierskich. Saperzy Batalionów Chłopskich założyli ładunki wybuchowe. O godzinie 00:04, zgodnie z planem, nadjechał pociąg amunicyjny. Założony ładunek spowodował wybuch pod drugą lokomotywą prowadzącą skład, co spowodowało jego wykolejenie. Żołnierze szybko rozbili załogę pierwszej lokomotywy i eskortę znajdującą się z przodu składu. Atak partyzantów zmusił tylną eskortę do ucieczki w kierunku lasu. Tam żołnierze niemieccy natknęli się na trzeci pluton, który wykorzystując zaskoczenie, zabił wszystkich uciekających. Żołnierze Batalionów Chłopskich otworzyli wagony i znaleźli w nich bomby lotnicze oraz amunicję artyleryjską do wyrzutni Nebelwerfer. Nie będąc w stanie ani wykorzystać zawartości

Pomnik ofiar II wojny lat 1939-1944 na gołębskim cmentarzu i Pomnik upamiętniający akcję partyzantów BCH wysadzenia niemieckiego pociągu z amunicją – 12 września 1943 r.

Pomnik Niepodległości na skwerze w Gołębiu – 1930, pod którym złożono kwiaty ku czci poległych żołnierzy w wojnie polsko-bolszewickiej

transportu, ani nawet wywieźć go do kryjówek, dowództwo podjęło decyzję o podpaleniu pociągu. Eksplodujące wagony rozrzucały po okolicy pociski artyleryjskie. W wyniku akcji zginęło 17 Niemców. Dwoch żołnierzy Batalionów Chłopskich zostało lekko rannych. Rany odniosło również 7 mieszkańców Gołębia i Wólki Gołębskiej. Zniszczono 2 lokomotywy i 56 wagonów towarowych wraz z ładunkiem – amunicją artyleryjską i bombami lotniczymi. Linia kolejowa została zniszczona na odcinku około 200 metrów, co spowodowało trwającą 36 godzin przerwę w ruchu. W Gołębiu i Wólce Gołębskiej spłonęło kilka budynków, które zajęły się od rozrzuconej amunicji.

Odświeżenie pomnika upamiętniającego ten czyn dokonano 12 września 1983 r. w 40. rocznicę partyzanckiej akcji będącej kontynuacją udanego ataku na niemiecki pociąg urlopowy przeprowadzonego 12 maja 1943 r. Dzięki takim bohaterским czynom polscy partyzanci zakłócili niemieckie działania na froncie wschodnim i przybliżyli dzień zwycięstwa nad faszyzmem.

Artykuł jest wyrazem uznania za duży wkład pracy i podziękowaniem B. Gowinowi i Cz. Luzarowi za dbałość o pomniki Gołębia.

Halina Osiak, fot. O. Mizak i K. Molenda

Lokalny Patriotyzm

11 listopada to dla Polaków największe święto narodowe. W 1918 r., po zakończeniu I wojny światowej, po 123 latach niewoli Polska odzyskała niepodległość. Było to najważniejszym wydarzeniem w dziejach Polski XX w. Data 11 listopada skłania obywateli Polski do przypomnienia o losach ojczyzny i szacunku dla tych, którzy podjęli wyzwanie i potrafili wywalczyć, a następnie obronić odrodzone państwo. To data – symbol, gdyż właśnie wówczas wolność zawitała do polskich domów. Od chwili wymazania Rzeczypospolitej z politycznej mapy Europy Polacy nie zrezygnowali nigdy z walki o niepodległość.

Uczniowie Szkoły Podstawowej im. Stefana Czarnieckiego i Publicznego Gimnazjum, aby godnie uczcić Święto Niepodległości, 9 listopada 2012 r. zorganizowali w szkole akademię patriotyczną zatytułowaną „Żeby Polska była Polską”, przygotowaną pod kierunkiem Doroty Jabłońskiej. Apel uświetniły pieśni patriotyczne w wykonaniu Anety Cybuli, Julii Filipek, Alicji Wardy, Kacpra Kołdeja i Franciszka Filipka. Występy młodych artystów z zaciekawieniem obserwowali wszyscy uczniowie gołębskich szkół wraz z wychowawcami. 11 listopada przed pomnikiem ku czci poległych żołnierzy w wojnie polsko-bolszewickiej delegacje osób z Gminy Puławy, Szkoły Podstawowej, Publicznego Gimnazjum, Ochotniczej Straży Pożarnej i Towarzystwa Przyjaciół Gołębia złożyły wieńce, a ksiądz proboszcz odmówił modlitwę za poległych w obronie ojczyzny. Tego dnia wartę honorową przy pomniku pełnili harcerze z 21 Drużyny harcerskiej „Astra” im. Mikołaja Kopernika w Gołębiu. Po złożeniu wieńców ks. proboszcz Waldemar Stawinoga odprawił uroczystą mszę św. w intencji ojczyzny. Po niej dzieci i młodzież przedstawili, tym razem dla społeczności lokalnej, akademię patriotyczną zatytułowaną „Żeby Polska była Polską”.

Patriota to nie tylko człowiek stający w obronie kraju podczas wielkich zagrożeń. Jest nim również osoba, która w codziennym życiu szanuje symbole narodowe, która pamięta o ważnych dla kraju i jego historii wydarzeniach czy rocznicach.

Współczesny patriota to człowiek kultywujący pamięć o swoich przodkach, wyrażający zainteresowanie rodzimą kulturą, historią i teraźniejszą sytuacją kraju. Wyrazem troski o losy ojczyzny jest uczciwa i twórcza praca, rzetelne zdobywanie wiedzy, dbanie o poprawność języka ojczystego zarówno w mowie, jak i piśmie, troska o dobro rodziny, kształtowanie społeczeństwa, a także szacunek dla narodowej tradycji.

ks. Paweł Ciosmak, nauczyciel, Publiczne Gimnazjum w Gołębiu

Dni Papieskie w Gołębiu

Październik w kościele jest poświęcony Matce Bożej Różańcowej. Jednak należy pamiętać, że w miesiącu tym obchodzimy w Polsce również Dni Papieskie, dedykowane osobie błogosławionego papieża Jana Pawła II. W tym roku odbył się

Występ dzieci z okazji obchodów Dni Papieskich

XII Dzień Papieski pod hasłem: „Jan Paweł II – papież rodziny”.

Podczas obchodów Tygodnia Papieskiego w Puławach dzieci i młodzież ze Szkoły Podstawowej i Publicznego Gimnazjum w Gołębiu brały udział w konkursie plastycznym i literackim, a także w przeglądzie pieśni i piosenki religijnej, które odbyły się w POK „Dom Chemika” w Puławach.

W Przeglądzie Pieśni i Piosenki Religijnej „Śpiewajmy Ojcu Świętemu” uczennica gołębskiego gimnazjum Julia Filipek zajęła trzecie miejsce w kategorii młodzież szkolna (gimnazjum i szkoły średnie), wykonując utwór pt. „Zostań z nami” Doroty Osieńskiej, a Wiktoria Stańczak – uczennica Szkoły Podstawowej została wyróżniona za piosenkę pt. „Tłumy serc”.

W konkursie plastycznym w kategorii młodzież gimnazjalna uczennice z Publicznego Gimnazjum w Gołębiu zajęły miejsca: I – Karolina Molenda, II – Emilia Grobel, III – Kasia Osiak, a wyróżnienia otrzymały Aleksandra Zagożdżon i Paulina Misiewicz.

Zwieńczeniem tegorocznego XII Dnia Papieskiego w Gołębiu były uroczyste apele, które odbyły się 23 października w Szkole Podstawowej i Publicznym Gimnazjum przygotowane przez młodzież i dzieci pod opieką ks. Pawła Ciosmaka, nauczyciela religii w obu szkołach. Uczniowie przedstawili montaż słowno-muzyczny pt. „Ja tam u was byłem, pilnujcie mi tych szlaków...” opowiadający o wędrówkach górskich papieża Jana Pawła II oraz jego umiłowaniu gór. Uczennice wykonały także piosenki mówiące o ważnej roli rodziny w życiu człowieka. Podsumowaniem tegorocznych obchodów papieskich była msza święta, która odbyła się 28 października w kościele parafialnym. Po jej zakończeniu z wierszami i piosenkami poświęconymi rodzinie wystąpiły dzieci i młodzież.

ks. Paweł Ciosmak, nauczyciel, Publiczne Gimnazjum w Gołębiu

Cała Polska Czyta Dzieciom w Gminie Końskowola

Podwieczorek w „Piekiełku”

Dzieciństwo to wspaniały czas na wspólne czytanie. Rodzice, którzy czytają swoim pociechom od pierwszych chwil życia stopniowo zauważają, że mały słuchacz coraz więcej rozumie i aktywnie wyraża swoje upodobania. Dorastając w otoczeniu książek i w rodzinie czytającej, w dziecku następuje intensywne rozbudzenie ciekawości świata, wzbogacanie języka, rozwijanie wyobraźni, a także ćwiczenie koncentracji i umiejętności słuchania. Chwile wspólnie spędzone przy książce pogłębiają więzi między rodzicami i dzieckiem, uczą myślenia i wartości moralnych. Nauczyciele i pedagodzy są przekonani, że czytanie dzieciom przygotowuje do wymagań, jakie stawia nauka w szkole, a dobra literatura dla dzieci daje znakomite wzorce zachowania. Podobnego zdania jest wójt Gminy Końskowola Stanisław Gołębiowski, który objął honorowym patronatem działania Koordynatora Wojewódzkiego ogólnopolskiej akcji „Cała Polska czyta dzieciom” Fundacji ABCXXI Magdaleny Fijoł. Zaproszenie Koordynatora do wspólnych działań przyjęło już wiele osób, placówek oraz instytucji w województwie lubelskim. W Gminie Końskowola Zespół Szkół w Końskowoli oraz Zespół Placówek Oświatowych w Pożogu stały się już oficjalnie placówkami działającymi z ramienia fundacji i mają swoich liderów. Zarówno Agnieszka Waś, jak i Joanna Łucjanek aktywnie pracują na terenie swoich szkół, aby zachęcić dzieci oraz rodziców do wspólnego czytania. Bajkoterapia i bardzo ciekawe, urozmaicone zajęcia biblioteczne to już standard w pożowskiej szkole, która jako pierwsza zaczęła działać w ramach akcji CPCD. Agnieszka Waś – liderka CPCD ZPO w Pożogu powiedziała: *Mam już kolejne, nietuzinkowe pomysły na urozmaicenie zajęć bibliotecznych w naszej szkole.* Joanna Łucjanek – liderka CPCD ZS im. H. Sienkiewicza w Końskowoli dodała: *Szkola w Końskowoli oficjalnie uczestniczy w kampanii od niedawna, ale już mamy pierwsze doświadczenia związane z czytaniem w ramach akcji CPCD. Zapraszamy do naszej szkoły ciekawe osoby do czytania dzieciom.*

Koordynator wojewódzki akcji Magdalena Fijoł, w ścisłej współpracy i przy ogromnym wsparciu Agnieszki Brzozowskiej i Teresy Orłowskiej z GOK w Końskowoli oraz pomocy liderki CPCD Agnieszki Waś i Joanny Łucjanek zorganizowała pierwsze rodzinne czytanie w Końskowoli „Podwieczorek w Piekiełku”. Rodziny z dziećmi z powiatu puławskiego, które tłumnie przybyły na wspólne czytanie z atrakcjami były gośczone w pubie „Piekiełko” przy ul. Pożowskiej. Właściciele obiektu Monika i Rafał Wróblowie oraz sklepu meblowego „Antyk” – Justyna Sońta – zadbali o miłą atmosferę i aktywnie pomogli w przygotowaniach. Przytulne, kolorowe wnętrza i mnóstwo zabawek witało przybyłych na tę imprezę gości. Czytanie dzieciom rozpoczęła miłośniczka książek i mieszkanka Końskowoli poseł Małgorzata Sadurska. Bajka pt. „Jaś i Małgosia” tak spodobała się dzieciom, że z zapartym tchem wysłuchały jej do samego końca. Z całą pewnością w tym skupieniu na lekturze pomogło ciepłe podejście czytającej do

Głośne czytanie w Końskowoli

dzieci, jej poczucie humoru oraz kontakt, jaki nawiązała ze słuchaczami. Wszyscy podziękowali Małgorzacie Sadurskiej za czytanie, kosz słodczy i odznakę akcji „Cała Polska czyta dzieciom”. Kolejnymi czytającymi gośćmi były: Stanisława Noworolnik – sekretarz Gminy Końskowola czytająca w przebraniu lekarza „Chorego kotka”, Bożena Chabros – dyrektor ZPO w Pożogu, która przeczytała książkę pt. „Żaba” oraz Mirosława Baca – dyrektor Szkoły Podstawowej w Chrzachowie, która została poproszona o przeczytanie wiersza pt. „Entliczek–Pentliczek”. Wszyscy czytający goście zostali uhonorowani plakietkami akcji i otrzymali gorące podziękowania.

W trakcie czytania na dzieci czekały dodatkowe atrakcje, czyli wyklejanie chorego kotka, ozdabianie czekoladą pierniczków Baby Jagi, chrupanie jabłek robaczka, konkurs jedzenia galaretki oraz pożegnalny tort Jasia i Małgosi. Pyszny podwieczorek z literaturą dziecięcą zakończył się odśpiewaniem znanej już wszystkim dzieciom piosenki „Cała Polska czyta dzieciom”.

Kolejne spotkanie – „Mikołajkowe Czytanie” odbyło się w Gminnym Ośrodku Kultury w Końskowoli 6 grudnia. Więcej informacji na www.gok.konskowola.pl.

Magdalena Fijoł, Koordynator Wojewódzki CPCD
www.akademiainteligencji.pl

„Czytające przedszkole” w Końskowoli

W czerwcu 2012 r. Zespół Szkół w Końskowoli im. Henryka Sienkiewicza przystąpił do Programu „Czytające Przedszkole” w ramach kampanii „Cała Polska Czyta Dzieciom”. Pierwszym zaproszonym gościem został Marek Makuch – instruktor do spraw teatru i pracownik Środowiskowego Domu Samopomocy w Końskowoli. Zaprezentował on przedszkolakom wybrane wiersze oraz bajki, m.in. „Rzepka”, „Lokomotywa”, których dzieci wysłuchały z dużą uwagą i zainteresowaniem.

Kolejnym świętem obchodzonym po raz pierwszy w oddziałach przedszkolnych były ogólnopolskie „Urodziny Książkowego Misia”, które odbyły się 12 października.

W tym dniu w naszej szkole „zaroilo” się od misiów. Każde dziecko przyniosło swojego ukochanego misia. Na początku zabawy wszystkie dzieci odśpiewały misiom „Sto lat” i złożyły uroczyste przyrzeczenie, że zawsze będą je przytulać i dbać o nie. Następnie rozpoczęła się gimnastyka misiów, które podczas śpiewania przez dzieci piosenki „Jadą, jadą misie” machały łapkami, nóżkami i uszkami. Z ogromną uwagą przedszkolaki wysłuchały opowiadania pt. „Bajka o Misiu”. Największym powodzeniem wśród dzieci cieszyły się konkursy: „Jaka to melodia?”, zgadywanki rysunkowe, konkurs kto najszybciej zliże misiowy przysmak – miód, a także konkurencja plastyczna. Na zakończenie zabawy wszystkie dzieci otrzymały słodkie żelki w kształcie misiów. Kolejnym gościem był policjant nadkomisarz Marcin Koper, który pojawił się w końskowolskiej placówce w celu zapoznania przedszkolaków z zasadami ruchu drogowego. On także musiał przeczytać dzieciom bajkę. Tym razem był to jeden z utworów Braci Grimm pt. „Wilk i siedem kozłatek”.

W związku z przypadającymi w październiku obchodami Międzynarodowego Dnia Ludzi Starszych oddziały przedszkolne odwiedziła Anna Stelmach – babcia jednego z wychowanków. Z wielkim zaangażowaniem przedstawiła dzieciom kilka utworów: „Opowieści Babci Gruni”, „Trzy małe świnki”, „Mała biedronka” oraz wiersze Jana Brzechwy. Na zakończenie spotkania obdarowała dzieci pysznymi cukierkami.

Joanna Lucjanek, Lider CPCD

Nasi kronikarze wzorem dla innych

„Znika z czasem, co się w czasie dzieje, jeśli nie otrzyma zabezpieczenia w pamięci, piśmie i pieczęci...” – ze starej kroniki

W dniach 28-30 września 2012 r. w Opatowie na Kielecczyźnie odbył się XIX Ogólnopolski Konkurs Kronik oraz XIX konkurs na pamiętniki, wspomnienia, relacje i opracowania „Z dziejów OSP”. W tym roku organizatorem imprezy był Związek Ochotniczych Straży Pożarnych RP, a także Starosta Opatowski, Burmistrz Miasta i Gminy Opatów oraz Opatowski Ośrodek Kultury. Na konkursie nie zabrakło kronik z Gminy Końskowola z OSP w Młynkach prowadzonej przez Romana Frela oraz OSP w Końskowoli tworzonej przez Piotra Przygodzkiego.

Na warsztatach prowadzonych przez dr. Rafała Dmowskiego i druha Zbigniewa Todorskiego z Komisji Historycznej Zarządu Głównego Związku Ochotniczych Straży Pożarnych RP i przewodniczącego Komisji Historycznej Zarządu Głównego Związku Ochotniczych Straży Pożarnych RP prof. Piotra Matuszaka strażacy dowiedzieli się jak powinna wyglądać wzorcowa kronika i skąd czerpać wiarygodne informacje. Drugi dzień pobytu w Opatowie zakończyło przedstawienie „Z czartem sprawa” w wykonaniu Zespołu Teatralno-Obrzędowego „Strefień” z Jurkovic.

Ogólnopolski Konkurs Kronik to przede wszystkim okazja do zaprezentowania owoców pracy strażaków z pieczołowitą utrwalających historię na papierze. W świetlicy Opatow-

skiego Ośrodka Kultury zaprezentowano kroniki poszczególnych jednostek OSP, a także książki pamiątkowe. Ponad setka opasłych tomów została wyeksponowana dla oglądających, a każdy z nich stanowił cenny i niepowtarzalny zapis wielogodzinnej pracy kronikarzy. Przeglądając poszczególne woluminy, można było poznać różnorodne wydarzenia z życia społeczności (dzieje jednostek, ciekawostki i żarty strażackie, fakty istotne dla mieszkańców danego terenu, sprawozdania i relacje z imprez). Każda kronika była inna, choć w większości tworzona według tej samej metody, czyli ręcznego zapisu wzbogaconego fotografiami. W nielicznych księgach można było znaleźć zdobienia, artystyczny charakter pisma czy obfitość dokumentów o wartości historycznej. Po długotrwałym zgłębianiu kolejnych ksiąg bezsprzecznie można było orzec, że kroniki OSP z Młynek i OSP z Końskowoli wyróżniały się spośród innych i były bezkonkurencyjne. Społeczność Gminy Końskowola jest bardzo dumna z kronikarzy Romana Frela i Piotra Przygodzkiego, których praca kolejny raz została doceniona. Obie książki cechuje artyzm, dbałość o estetykę, ciekawą formę przekazu informacji, bogactwo faktów oraz ilustracji różnego typu. Wielki wkład pracy, wielogodzinne tworzenie kolejnych stron przyniosł znakomite efekty i tytuły wzorowej kroniki przyznany OSP z Młynek oraz wyróżniających OSP z Końskowoli i OSP z Osin.

Organizatorzy XIX Ogólnopolskiego Konkursu Kronik OSP podkreślili jak ważnym zadaniem jest praca kronikarza. St. ogn. mgr Anna Przybylska stwierdziła, że: *Na XIX Ogólnopolski Konkurs Kronik wpłynęły 104 kroniki, w 184 tomach. Spośród nich tytuł wzorowych przyznany został 29, za wyróżniające uznano 32, a pozostałe księgi określono jako poprawne. Najwięcej kronik do oceny dostarczono z województw: łódzkiego 20 oraz kujawsko-pomorskiego 18. Na uwagę zasługuje bardzo stara Kronika OSP Krzesławice, pow. Wieliczka, która była odtwarzana od 1900, a regularne zapisy pojawiają się w 1930 r. Do tej pory jest prowadzona, zapisy są wyczerpujące i dużo wnoszą do historii OSP. Niezmiernie cieszy obecność wśród nas młodego pokolenia kronikarzy, spośród których najmłodszy liczy sobie szesnaście lat. Kroniki prowadzone są w około 7 tys. jednostek OSP, przez około osiem tysięcy kronikarzy. Z każdym konkursem napływa coraz więcej kronik. Liczymy, że najdawniejsze zapisy wyjdą z mroku zapomnienia.*

Kronikarze OSP na konkursie w Opatowie

Mówiąc o kronikach, nie sposób pominąć nowinek technicznych, które zaczynają gościć w warsztatach pracy kronikarzy. W niektórych księgach wpisy tworzone są komputerowo, zamiast tradycyjnych zdjęć pojawiają się wydruki, a oryginalny charakter pisma autora zastępuje uniwersalna czcionka. Laminowanie i zszycie lub bindowanie to niedroga i praktyczna alternatywa dla eleganckiej oprawy. Każda Kronika to dzieło tworzone przez długie lata i praca amatora lub społecznika poświęcającego swój czas, która zasługuje na docenienie. Pozostaje jednak pytanie, czy charakter tradycyjnej Kroniki OSP nie ginie między „enterem a spacją”? Na szczęście te rozterki nie dotyczą naszej gminy, gdyż kronikarze dbają o zachowanie tradycji. Kroniki Romana Frela oraz Piotra Przygodzkiego stanowią piękną wizytówkę Gminy Końskowola.

Agnieszka Brzozowska

I Kiermasz Materiału Szkółkarskiego Owocowego i Ozdobnego

14 października 2012 r. na placu LODR w Końskowoli odbył się I Kiermasz Materiału Szkółkarskiego Owocowego i Ozdobnego. Nowa inicjatywa spotkała się z zainteresowaniem zarówno producentów, jak i nabywców roślin. W przedsięwzięciu wzięło udział dwudziestu szkółkarzy z Gminy Końskowola, a także 10 firm krajowych i zagranicznych oferujących środki do produkcji szkółkarskiej i sadowniczej, m.in. Agricola Lublin, Bioagris, Yara Poland. Producenci zaprezentowali szeroki asortyment roślin sadowniczych i ozdobnych. Dużą popularnością cieszyły się byliny i cebulki kwiatowe, a także dorodne owoce z sadu LODR-u. Za przygotowanie kiermaszu odpowiedzialny był Zdzisław Partyka z LODR-u w Końskowoli, który stwierdził, że: *Końskowola stanowi epicentrum upraw szkółkarskich, jednak dotychczas nie zorganizowano na naszym terenie targów szkółkarskich ani kiermaszu. Pomysł tego przedsięwzięcia zrodził się kilka lat temu i mam nadzieję, że od tej pory stanie się ważnym wydarzeniem dla lokalnej społeczności, a przede wszystkim – osób przybywających w celu nabycia towaru. Podczas kiermaszu, poza sprzedażą de-*

Stoiska z materiałem szkółkarskim

taliczną, zawierano również kontrakty na hurtowe ilości materiału – co jest dla nas szczególnie istotne. Odbiorcy z regionu oraz całego kraju, a także grupy autokarowe przybywające na plac przy ul. Pożowskiej świadczą o dużym zainteresowaniu nową inicjatywą. Organizatorom serdecznie gratulujemy sukcesu przedsięwzięcia.

Agnieszka Brzozowska

„Ojczyście śpiewanie” w Kurowie

14 listopada 2012 r. w Gminnym Ośrodku Kultury w Kurowie odbyły się przesłuchania konkursowe IX Przeglądu Piosenki Patriotycznej i Niepodległościowej „Ojczyście Śpiewanie”, którym patronował wójt gminy Kurów. Do udziału zgłosiło się 21 solistów i 10 zespołów wokalnych z 12 szkół podstawowych i 8 gimnazjów. Spośród wykonawców komisja wyłoniła zwycięzców:

Kategoria soliści:

Grupa 8–10 lat:

- I. Agata Zajac – Szkoła Podstawowa nr 2 w Puławach
- II. Amelia Nowak – Zespół Placówek Oświatowych w Oszczywilku
- III. Jowita Szatraj – Stowarzyszenie „Dwójka” w Puławach

Grupa 11–13 lat:

- I. Paulina Drąg – SP w Piotrowicach
- II. Gabriela Jańczak – NG przy I LO w Puławach
- III. Karolina Wardal – ZPO w Oszczywilku

Grupa 14–16 lat:

- I. Edyta Grabowska – PG w Baranowie
- II. Agata Walaszek – ZPO w Bobrownikach
- III. Krystian Szewczak – ZSO w Nowodworze

Kategoria zespoły wokalne:

Grupa 8–13 lat:

- I. DUET – SP w Piotrowicach
- II. MUSIC CLUB 2 – SP nr 2 w Puławach
- III. DUET – Gimnazjum w Gołębiu
- III. Zespół wokalny – SP nr 3 w Puławach
- III. Zespół YAPA – SP nr 3 Puławach

Grupa 14–16 lat:

- I miejsce – ZESPÓŁ ECHO – ZSO nr 1 w Rykach

Wręczenie dyplomów i podziękowań

Zwycięzcy otrzymali z rąk Stanisława Wójcickiego – wójta Gminy Kurów okolicznościowe dyplomy oraz nagrody. Pozostali uczestnicy i ich opiekunowie otrzymali podziękowania za udział w Przeglądzie Piosenki Patriotycznej i Niepodległościowej.

Barbara Nowacka, Sekretarz Gminy Kurów

„Rolnik Lubelszczyzny” w Gminie Kurów

Na Targach Rolniczych „AGRO-PARK 2012”, które odbyły się w Lublinie w dniach 27-28 października 2012 r., ogłoszono wyniki konkursu „Rolnik Lubelszczyzny” zorganizowanego z inicjatywy Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego oraz Targów Lublin S.A.

Celem konkursu była chęć podkreślenia rolniczego charakteru naszego regionu oraz prezentacja osiągnięć lubelskich producentów rolnych. Poprzez popularyzację nowoczesnego rolnictwa i aktywności społecznej na obszarach wiejskich wykreowano pozytywny wizerunek lubelskiej wsi i rolnictwa, a także przedstawiono rolę grup producentów rolnych. Uczestnicy konkursu byli oceniani w czterech kategoriach: produkcja roślinna, produkcja zwierzęca, gospodarstwo ekologiczne oraz grupa producentów rolnych. Kapituła konkursu złożona z przedstawicieli organizatorów, organizacji rolniczych oraz firm współpracujących z rolnictwem wizytowała zgłoszone gospodarstwa i oceniała je pod względem efektywności produkcji, jakości wytwarzanych produktów, stosowania nowoczesnych technologii oraz umiejętności korzystania z funduszy unijnych.

Nagrodę główną w kategorii Grupy Producentów – Grupa Producentów Owoców i Warzyw – otrzymała Grupa Producentów Rolnych Klasa Sp. z o.o. z Klementowic (gm. Kurów), a zgłoszona do konkursu przez Gminę Kurów. Grupa ta realizuje zadania w zakresie organizacji skupu i sprzedaży produktów rolnych oraz budowy bazy logistyczno-magazynowej będącej nieodzownym warunkiem postępu w podnoszeniu jakości oraz przygotowaniu standaryzowanych, handlowych partii produktów. Osiąga ona bardzo dobre wyniki ekonomiczne w prowadzonej działalności i pozyskuje nowych członków. Swoją działalność rozpoczynała, zrzeszając 40 gospodarstw. Obecnie Grupa liczy ponad 200 członków, którzy na obszarze ponad 1000 ha prowadzą produkcję w zakresie uprawy owoców i warzyw. Ponadto umiejętnie pozyskuje i wykorzystuje ona środki z funduszy Unii Europejskiej, dokonując zakupu sprzętu oraz wznosząc obiekty zapewniające należyte wykonywanie zadań statutowych. Działania polegające na poszukiwaniu możliwości redukcji kosztów prowadzą do podniesienia konkurencyjności produkcji (np. wspólne zaopatrzenie w materiał siewny, sadzonki, środki ochrony roślin, nawozy) oraz do dalszego rozwoju, opartego na pozyskiwaniu nowych odbiorców, budowie i umacnianiu pozycji na rynku.

Wyróżnienie w kategorii Produkcja Roślinna otrzymał Krzysztof Lis, także zgłoszony do konkursu przez Gminę Kurów. Prowadzi on w Klementowicach wysokotowarowe gospodarstwo rolne o powierzchni upraw ponad 50 ha. Wyróżniony

rolnik, ponosząc duże nakłady (efektywne nawożenie, nowoczesne środki ochrony roślin, wysokiej jakości materiał siewny), osiąga bardzo dobre wyniki ekonomiczne w prowadzonej działalności. Stale wdraża w swoim gospodarstwie innowacyjne rozwiązania technologiczne i osiąga wysokie standardy higieny oraz bezpieczeństwa produkcji. Ponadto umiejętnie pozyskane i wykorzystane środki z funduszy Unii Europejskiej pozwoliły mu na rozszerzenie posiadanego parku maszynowego, który umożliwi lepsze prowadzenie gospodarstwa rolnego.

Nagrodzeni i wyróżnieni uczestnicy konkursu wraz z gratulacjami otrzymali dyplomy okolicznościowe oraz nagrody rzeczowe. Życzenia dalszych sukcesów przekazał laureatom wójt Gminy Kurów Stanisław Wójcicki

Barbara Nowacka, Sekretarz Gminy Kurów

Przechodniu, powiedz Ojczyźnie...

28 października 2012 r. w Górze Puławskiej odbyły się uroczystości poświęcone pamięci polskich patriotów straconych przez hitlerowców w 1942 r. Na łamach Kwartalnika przytaczamy fragmenty wystąpienia wójta Gminy Puławy Krzysztofa Brzezińskiego, wygłoszonego na okoliczność 70. rocznicy tego wydarzenia.

„PRZECHODNIU! POWIEDZ OJCZYZNIE, ŻE WIERNI JEJ SYNOWIE TU SPOCZYWAJĄ, STRACENI PUBLICZNIE DNIA 29 PAŹDZIERNIKA 1942 ROKU PRZEZ OKUPANTA HITLEROWSKIEGO ZA WIARĘ, WALKĘ O WOLNOŚĆ I SZCZĘŚCIE LUDZKOŚCI.”

„(...) Niezwykle wymowne są słowa umieszczone na tablicy mogiły zbiorowej zamordowanych przez okupanta hitlerowskiego dwudziestu mieszkańców Góry Puławskiej, Łęki, Jaroszyna, Piskorowa i Gniewoszowa, spoczywających na cmentarzu parafialnym w Górze Puławskiej. Dzisiaj, w przededniu 70. rocznicy zbrodni hitlerowskiej w Górze Puławskiej, która miała miejsce 29 października 1942 r., gromadzimy się w historycznym kościele parafialnym i pod pomnikiem, w miejscu niewyobrażalnej zbrodni, aby modlić się za pomordowanych i oddać im należyłą cześć! Hitlerowska kaźń w Górze Puławskiej przeszła wszelkie znane dotychczas metody sadyzmu, okrucieństwa i pastwienia się nad ofiarami!

29 października 1942 r. w centrum Góry Puławskiej oprawcy wzniesli szubienicę, pod którą przywieziono z więzienia radomskiego aresztowanych 3 października mieszkańców Góry Puławskiej i okolicznych miejscowości. Po spędzeniu na plac miejscowej ludności dokonano publicznej egzekucji. Na szubienicy zawisło 20 mężczyzn: ks. proboszcz Józef Kownacki

z Góry Puławskiej, prawnik, student, były policjant, trzech urzędników, dwóch rzemieślników, dwóch robotników oraz dziewięciu rolników. Ciała pomordowanych wisiały na szubienicy kilka godzin. Dopiero po godzinie piętnastej, czyli po ponad sześciu godzinach, zaczęto grzebać powieszonych we wspólnym dole, układając ich warstwami, przysypując ziemią i udeptygując. Zamordowani grzebani byli nago. Jedynie ksiądz pochowany został w sutannie. Na zakończenie hitlerowska pijana dzicz urządziła krzyki i strzelanie!

Wspominając dzisiaj tamte wydarzenia i modląc się podczas tej mszy za pomordowanych mieszkańców, pragnę zwrócić uwagę na postać zamordowanego ks. proboszcza Józefa Kownackiego, który urodził się 10 marca 1874 r. w Rożkach, w parafii Kowala pod Radomiem, gdzie jego rodzice Adam i Waleria z Zalewskich posiadali majątek ziemski. Uczył się on w seminarium duchownym w Warszawie, a następnie w Sandomierzu, gdzie 28 listopada 1897 r. z rąk bp. Sotkiewicza przyjął święcenia kapłańskie. Jako kapłan pracował w wielu parafiach, aż 30 stycznia 1931 r. otrzymał przeniesienie na ostatnią swą ziemską placówkę do Góry Puławskiej. Podczas drugiej wojny światowej ks. Kownacki był kilkakrotnie aresztowany. Do ówczesnego burmistrza Góry Puławskiej, kolonisty i obywatela narodowości niemieckiej Lucjusa, ks. Józef Kownacki odważnie pisał: *proszę mnie nie straszyć więzieniem, bo ksiądz katolicki więzienia się nie boi*. Trzecie i ostatnie aresztowanie ks. Kownackiego było odpowiedzią hitlerowców na zlikwidowanie przez AK w nocy 3 października 1942 r. rodziny konfidentów z Góry Puławskiej. Niemcy zareagowali na to zdarzenie aresztowaniem ponad 30 osób, w tym dwóch księży z parafii w Górze Puławskiej – ks. proboszcza Kownackiego i wikariusza ks. Lesiaka. Wszyscy aresztowani zostali przewiezieni do Radomia. Ksiądz Lesiak został wkrótce zwolniony, a ks. Kownacki wraz z innymi aresztowanymi przebywał w radomskim więzieniu do dnia egzekucji.

Ksiądz Józef Kownacki wyróżniał się dobrym sercem i szlachetną postawą, a także nieugięte bronił swoich racji. Jako kapłana cechowała go pracowitość, oddanie kościołowi i gorąca miłość do ojczyzny.

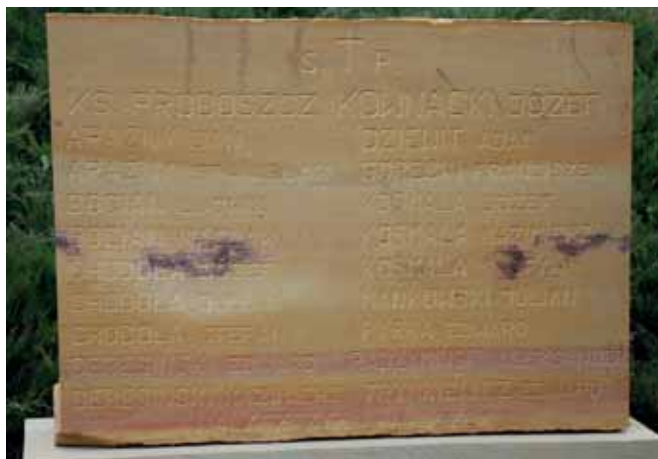
Wspominając w 70. rocznicę to barbarzyńskie, hitlerowskie morderstwo trudno pogodzić się z dramatem pomordo-

wanych, a jeszcze trudniej wyobrazić sobie sytuację, w której na szubienicy zawisło trzech ojców z synami. Jeden ze skazańców miał przed oczyma własny dom rodzinny stojący na przeciwko szubienicy, oddalony zaledwie o 50 metrów – dom, w którym pozostawił dwoje dzieci bez matki, bo jego żonę aresztowano i wywieziono. Każdy z dwudziestu więźniów miał ręce skute kajdanami. Wszyscy wieszani byli bez opasek na oczach. Kolejno wyprowadzani z samochodu musieli patrzeć na powieszonych przed nimi współtowarzyszy. Pierwszego powieszono na szubienicy sędziwego, sześćdziesięcioośmioletniego ks. proboszcza Józefa Kownackiego. Upłynęło aż dwadzieścia minut zanim następni parafianie podzielnili los księdza. Skazańcy podczas egzekucji zachowywali się bohatercko, umierając z godnością i miłością do Boga oraz ojczyzny. Ksiądz proboszcz Józef Kownacki tuż przed śmiercią powiedział: *Moja krew niewinnie się przelewa, ale wy wojny i tak nie wygracie!* Inni skazani z okrzykiem: *Niech żyje Polska!* oddali swoje życie.

Dziś, po siedemdziesięciu latach od tej okrutnej i niewyobrażalnej dla nas zbrodni hitlerowskiej, musimy sobie uświadomić, do czego może doprowadzić nacjonalizm, nienawiść, egoizm, poczucie wyższości i brak woli do współdziałania! Oby złe karty historii nigdy nie powtórzyły się, a szczerze hasło Cmentarza Żołnierzy Polskich na Monte Cassino: *„Przechodniu powiedz Polsce, żeśmy polegli wierni w Jej służbie”*, gdzie walczył również mój Dziadek Aleksander Brzeziński, było drogowskazem w budowaniu solidarnej, dostatniej, sprawiedliwej i nowoczesnej Polski. Niech dzisiejsza uroczystość będzie upamiętnieniem tego tragicznego i niewyobrażalnego dla nas wydarzenia. Niech ten ludzki, niepojęty dramat mieszkańców Góry Puławskiej i okolic z 29 października 1942 r. będzie dla wszystkich przestrogą na zawsze!”

Krzysztof Brzeziński, wójt Gminy Puławy
fot. Joanna Długosz

Opracowano na podstawie: Bronisław Nować – „Jesion”, Wspomnienia z lat wojny i okupacji, Radom 1991; Kronika Diecezji Sandomierskiej, Maj – Czerwiec 1949 R 42 nr 3, str. 98-110.

Tablica z nazwiskami ofiar – dar serca wójtów i radnych Gminy Puławy

Kultura i historia regionu

Na rzecz lokalnej tożsamości w Osinach

15 października 2012 r. w Szkole Podstawowej im. ks. Jana Twardowskiego w Osinach odbyła się niecodzienna uroczystość. Tego dnia odsłonięto tablicę pamiątkową poświęconą Szymonowi Bakierze.

Szymon Bakiera to wybitny pedagog i wychowawca. Był on założycielem, budowniczym pierwszego budynku i wieloletnim kierownikiem szkoły w Osinach (34-lata). Szymon Bakiera był wielkim patriotą. W okresie okupacji niemiec-

kiej zaangażował się w ruch oporu i walczył w Batalionach Chłopskich. Jako zdeklarowany społecznik podejmował i uczestniczył w wielu inicjatywach lokalnej społeczności. Był założycielem Ochotniczej Straży Pożarnej w Osinach, radnym gminy i członkiem jej zarządu. Taki życiorys sprawił, że w ufundowanie tablicy zaangażowało się wielu ludzi. Tablica została w całości sfinansowana z datków mieszkańców Osin oraz wpłat z Rady Sołeckiej, Ochotniczej Straży Pożarnej w Osinach i Rady Rodziców szkoły. Uroczystość wsparła również Gminna Spółdzielnia Samopomoc Chłopska w Żyrzynie.

Na uroczystość odsłonięcia tablicy przybyło wielu gości: prof. Zofia Koryncka (jedyne żyjące dziecko Szymona Bakierzy) oraz Władysław (wnuk), prof. Henryk Chołaj – emerytowany profesor SGGW w Warszawie i członek, korespondent PAN, przemówienie którego na długo pozostanie w pamięci uczestników spotkania. Podkreślił on zasługi Szymona Bakierzy, również dla swojego życia: *Gdy ukończyłem szkołę powszechną w Osinach rozpocząłem pracę na roli, gdyż w domu panowała bieda. Wtedy pan dyrektor Bakiera zorganizował dla mnie pieniądze, bym kształcił się dalej. I tak poszedłem na studia, zrobiłem magistra, później doktorat, habilitację i profesurę. Wiele zawdzięczam Szymonowi Bakierze.*

W uroczystości odsłonięcia tablicy udział wzięli także przedstawiciele władz lokalnych: Starosta Puławski Witold Popiołek (absolwent szkoły w Osinach), wójt Gminy Żyrzyn Andrzej Bujek oraz przewodniczący Rady Gminy Żyrzyn Wojciech Olszak oraz przedstawiciele Muzeum Oświatowego, środowiska kombatanckie, radni gminy, dyrektorzy różnych instytucji z terenu gminy, strażacy i mieszkańcy Osin oraz Gminy Żyrzyn.

Na koniec chciałbym podzielić się refleksją: Gdy zobaczyłem jak wielkie jest zaangażowanie lokalnego środowiska w tę inicjatywę poczułem, że robimy coś naprawdę ważnego. Szymon Bakiera, mimo upływu czasu, jest nadal w sercach mieszkańców Osin. Ta inicjatywa ma także ogromne znaczenie wychowawcze. Młodzież naszej szkoły mogła poznać pełną i prawdziwą wiedzę o przeszłości naszego kraju, regionu i środowiska lokalnego. Myślę, że ukazaliśmy im wzorzec osobościowy, z którego będzie mogła czerpać w dorosłym życiu.

W imieniu organizatorów uroczystości składam serdeczne podziękowania wszystkim, którzy zaangażowali się w projekt – mieszkańcom Osin, rodzicom, nauczycielom i pracownikom szkoły, sołtysowi wsi Janowi Trybule, osińskim strażakom, GS Samopomoc Chłopska w Żyrzynie oraz wszystkim, którzy swoją obecnością uświetnili tę uroczystość.

*Sławomir Sereżyn, dyrektor Szkoły Podstawowej w Osinach
fot. A. Kaczyński*

Państwowy Dom Dziecka w Kęble w latach 1947-1982

Dom dziecka jest historycznie ukształtowaną formą instytucjonalnej opieki nad dziećmi i młodzieżą. W latach powojennych byt i funkcjonowanie tego typu placówki były zależne od polityki społecznej, którą prowadziło państwo. Formo-

Tablica pamiątkowa poświęcona Szymonowi Bakierze

wanie się modelu domu dziecka wiązało się z przekazaniem spraw opieki nad dziećmi powyżej 3. roku życia do Resortu Oświaty.

24 kwietnia 1951 r. Minister Oświaty wydał zarządzenie w sprawie statutu państwowego domu dziecka. Dokument ten dał formalne podstawy do funkcjonowania instytucji domu dziecka. Został określony w nim charakter i zadania tego typu placówki, przedstawiono ogólne zasady organizacyjne, opisano personel i wychowanków państwowego domu dziecka. W zarządzeniu określono wiek przyjmowania wychowanków do placówki, ograniczając go do dzieci od 3. do 16. roku życia, znajdujących się bez opieki rodziny. W wyjątkowych sytuacjach, na warunkach ustalonych przez Ministerstwo Oświaty, w placówce mogły przebywać dzieci powyżej 16. roku życia.

Zadania państwowego domu dziecka w myśl zarządzenia były następujące:

- ▶ dbanie o zdrowie i rozwój fizyczny wychowanków;
- ▶ zapewnienie podopiecznym wykształcenia ogólnego w zakresie szkoły podstawowej, a także umożliwienie im zdobycia zawodu;
- ▶ kształtowanie w wychowankach poczucia budowniczych socjalizmu;
- ▶ rozwijanie w nich dzielności, zdyscyplinowania, uczciwości, socjalistycznego stosunku do pracy, a także ukierunkowanie na pracę;
- ▶ dbanie o wszechstronny rozwój zainteresowań i zdolności podopiecznych;
- ▶ przygotowanie wychowanków do życia społecznego;
- ▶ kształtowanie w wychowankach nawyków z zakresu kultury życia codziennego;
- ▶ pomoc w usamodzielnieniu się wychowankom opuszczającym placówkę.

Następny statut domu dziecka razem z regulaminem wydany został 15 września 1964 r. Dokument ten, w porównaniu z poprzednim, dokładniej określał zadania i funkcje państwowego domu dziecka. Podwyższono górny limit wieku wychowanków obejmowanych opieką tego typu placówki do 18. roku życia.

W wyniku przeobrażeń, jakie zachodziły w systemie opieki nad dziećmi, a także za względu na zmieniające się potrzeby społeczne, Minister Oświaty i Wychowania 19 marca 1980 r. wydał nowy statut państwowego domu dziecka i wytyczne do pracy. W jego myśl państwowy dom dziecka był placówką opieki całkowitej dla dzieci i młodzieży trwale lub czasowo pozbawionych opieki własnej rodziny. Mogli w nim przebywać podopieczni do 18. roku życia, natomiast w sytuacji, kiedy uczą się – nawet do 25. roku życia. Osoby mieszkające w zakładzie, które ukończyły 18 lat, były zatrudniane w placówce w wymiarze 2-3 godziny dziennie do wykonywania prac bieżących.

Państwowy Dom Dziecka w Kębłę powstał 30 sierpnia 1947 r. na mocy postanowienia Kuratora Lubelskiego Okręgu Szkolnego Franciszka Krzemienia-Ojaka: *Przekazuję z dniem 1 stycznia 1947 r. ośrodek majątku Kębło w powiecie puławskim na cele opieki społecznej i polecam zorganizować tam stały Dom Dziecka dla sierot będących pod opieką Wydziału Opieki nad Dzieckiem przy Kuratorium Okręgu Szkolnego w Lublinie. Grunty i budynki należące do Ośrodka mogą być użytkowane od tego terminu wyłącznie na cele opieki nad dziećmi.* Do Kębła został on przeniesiony z Puław wraz z jedenaściorgiem dzieci (2 chłopców i 9 dziewczynek) oraz personelem, w skład którego wchodziły następujące osoby: kierownik, dwie wychowawczynie i kucharka. Na potrzeby zakładu przeznaczono sześć pomieszczeń mieszkalnych, tj.: sypialnię dla dzieci, sypialnię dla personelu, jadalnię, świetlicę, pokój dla kierownika, magazyn, kuchnię, łazienkę-umywalnię, hol i szatnię.

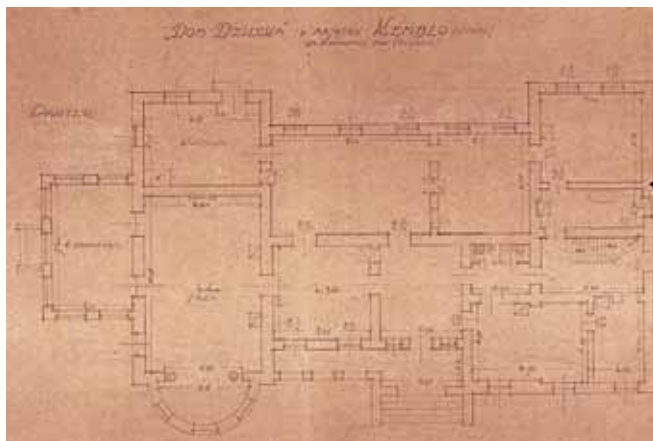
We wrześniu 1947 r., już po miesiącu jego działalności, liczba wychowanków wzrosła do 16 (10 dziewczynki i 6 chłopców). Wychowankowie otrzymywali wyżywienie i odzież. W październiku 1948 r. liczba podopiecznych znacznie wzrosła i wynosiła 51 dzieci. Dom Dziecka mieścił się w budynkach pofolwarcznych. Na kompleks składały się: dom mieszkalny – pałac w parku, w którym znajdował się zakład, zabudowania gospodarcze, ogródek warzywny, sad i nieużytki. Ogólny obszar całej posiadłości wynosił ok. 34 ha. Gospodarstwem należącym do Państwowego Domu Dziecka zarządzał kierownik zakładu. Zakład prowadził hodowlę żywego inwentarza.

Na podstawie protokołu z kontroli Państwowego Domu Dziecka w Kębłę z 1951 r. dowiedzieć się można, jak wyglądał pałac i jakie było jego wyposażenie. W suterrenach budynku znajdowały się natryski, dwa magazyny żywnościowe, dwie piwnice na węgiel i ziemniaki, pralnia oraz ubikacja. Na parterze: pokój kierownika, jadalnia, kuchnia, dwie świetlice, bawialnia dla młodszych dzieci, jedna duża sypialnia dla dziewcząt, weranda, łazienka i toalety dla dziewcząt, hol (szatnia). Na pierwszym piętrze usytuowane były: cztery sypialnie dla chłopców, izolatka, dwa małe pokoje dla higienistki i intendentki i magazyn odzieżowy. Na poddaszu znajdował się jeden pokój przeznaczony dla krawcowej na pracownię krawiecką i mieszkanie.

W majątku Kębło oprócz pałacu znajdowała się też tzw. rządówka. Był to murowany budynek, w którym mieszkali wychowawcy i personel gospodarczy. Niedaleko dworku usy-

tuowana była oficyna, którą zajmowali pracownicy Państwowego Domu Dziecka i byli pracownicy folwarczni posiadający działki przyznane w wyniku reformy rolnej.

Według protokołu z kontroli przeprowadzonej w 1951 r. w zakładzie przebywało 80 podopiecznych, w tym 47 chłopców i 33 dziewczynki w wieku od 5. do 17. roku życia, w tym dzieci całkowicie osieroconych 37 i półsierot 43. Analizując pochodzenie dzieci, można zauważyć, że najwięcej podopiecznych pochodziło z rodzin chłopskich (42 dzieci), znaczna liczba wychowanków wywodziła się z rodzin robotniczych (32 dzieci) oraz kilkoro z inteligencji pracującej (5 wychowanków). Zdarzało się, że pochodzenie dziecka było nieznanne (w 1951 r. był jeden taki wychowanek). Starsze dzieci należały do Wiejskiego Koła Związku Młodzieży Polskiej w Kębłę, natomiast młodsze przynależały do Związku Harcerstwa Polskiego, który działał w Szkole Podstawowej w Wąwolnicy. Starsi podopieczni należeli także do Towarzystwa Przyjaźni Polsko-Radzieckiej i Polskiego Czerwonego Krzyża. Pracownicy zakładu przynależeli do Związku Nauczycielstwa Polskiego oraz Zakładowej Organizacji Związkowej w Kębłę. W Państwowym Domu Dziecka działał samorząd dziecięcy, do którego należeli wszyscy wychowankowie. Był on podzielony na następujące Sekcje: sanitarno-porządkową, samopomocy koleżeńskiej, kulturalno-oświatową, artystyczną robót ręcznych i majsterkowania, sportową i dyscypliny socjalistycznej. Dzieci do Państwowego Domu Dziecka przyjmowano na podstawie skierowania z Kuratorium Okręgu Szkolnego w Lublinie lub Inspektoratu Szkolnego w Puławach. Opiekę nad placówką sprawowała formalnie Szkoła Weterynaryjna Wojskowa w Puławach. Państwowy Dom Dziecka w Kębłę zwolniony był od płacenia podatków, ponieważ działał na cele dobroczynne. Podopieczni podzieleni byli na grupy wychowawcze. Wychowawcy dużo uwagi poświęcali wychowankom opóźnionym w rozwoju umysłowym. Dzieci mogły rozwijać swoje zdolności w kołach zainteresowań. Największym zainteresowaniem cieszyło się kółko modelarskie. Na tych zajęciach podopieczni wykonywali modele samolotów i szybowców, a także przedmioty codziennego użytku, np. szufelki, wieszaki. Dla dziewcząt najciekawszymi zajęciami były: wykonywanie lalek (wykorzystywanych w teatryku kukielkowym) oraz wyszywanie i haftowanie serwetek. Dla najmłodszych dzieci organizowane były wieczory bajek. Poza wymienionymi zajęciami przygotowywano także wieczorki taneczne, konkursy typu

Majątek Kębło – dziś siedziba SOSW

zgaduj-zgadula i zawody sportowe. Organizowano również spotkania ze znanymi ludźmi. Wychowankowie uczyli się pracy w gospodarstwie pomocniczym. Każda grupa wychowawcza posiadała swój zestaw narzędzi do prac gospodarczych. Dysponowała także własnym sprzętem mechanicznym, który miał służyć do realizacji programu wychowania estetycznego, rozwijania samodzielności i gospodarności. Wychowankowie pracowali przy siewie, żniwach, wykopkach, hodowli trzody chlewnej i bydła. Uczęszczali do szkoły podstawowej w Wąwolnicy, a następnie do średnich szkół zawodowych, np. do Szkoły Spółdzielczej w Nałęczowie (wówczas mieszkali w internatach).

Dom Dziecka w Kębło posiadał bibliotekę. W czytelni wychowankowie mieli dostęp do takich czasopism, jak: „Sztandar Ludu”, „Trybuna Wolności”, „Gromada”, „Chłopska Droga”, „Żołnierz” i tytułów dziecięcych. Podopieczni mieli swoje obowiązki. Pełnili dyżury w świetlicach i jadalni, a starsi pomagali przy pracach w kuchni.

Drużynę harcerską założył 12 października 1965 r. druh Józef Kojtých – wychowawca w Państwowym Domu Dziecka w Kębło. Harcerzami mogli zostać tylko ci podopieczni, którzy osiągnęli najlepsze wyniki w nauce. Pierwszym zadaniem nowo powstałej drużyny było wykonanie boiska do gry w siatkówkę. Drużyna przygotowywała dla swoich kolegów gry i zabawy sportowe, organizowała wycieczki krajoznawcze i zajmowała się zalesianiem pobliskich terenów. Dobrą tradycją były sportowe spotkania harcerzy z Kębła i Wąwolnicy. Rozgrywki sportowe były dla młodych ludzi okazją do nawiązywania przyjaźni i integracji. Nad sprawną organizacją spotkań czuwali wychowankowie, zwłaszcza ci, którzy należeli do sekcji gospodarczej oraz higieniczno-porządkowej.

Dzieci w ciągu dnia otrzymywały cztery posiłki: pierwsze i drugie śniadanie, obiad i kolację. W święta oraz w niedziele serwowano dodatkowo deser. O zdrowie wychowanków dbał lekarz z Wąwolnicy (pięć godzin w miesiącu). Naprawą oraz szyciem ubrań dla podopiecznych zajmowała się zakładowa krawcowa. Kadra kierownicza Państwowego Domu Dziecka często zmieniała się. Pierwszym kierownikiem była Jadwiga Binięda. Funkcję tę pełniła do 1 lutego 1948 r. Zastąpił ją (luty 1948 r. – czerwiec 1949 r.) Henryk Jaroszyński. Od czerwca

1949 r. do 1953 r. funkcję kierowniczą pełnił Stanisław Sobolewski, do 1955 r. Stanisław Korecki, a w latach 1955-1970, najdłużej bo 15 lat, Mikołaj Tomczuk. Ostatnim kierownikiem Państwowego Domu Dziecka był Jan Lipnicki (1970-1982).

1 września 1982 r. majątek Państwowego Domu Dziecka przekazano do użytkowania Państwowemu Zakładowi Wychowawczemu dla dzieci upośledzonych. Od 1984 r. zaczęła funkcjonować nazwa Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy.

Artykuł opracowano na podstawie materiałów źródłowych. Rzut budynku Państwowego Domu Dziecka w Kębło (Archiwum Państwowe w Lublinie)

Karolina Filiks (tekst i fot)

Wierni tradycji

I LO im. Ks. A.J. Czarotoryskiego w Puławach to szkoła, która od początków swego istnienia dbała nie tylko o wysoki poziom kształcenia. Za główny cel stawiała sobie również kształtowanie postaw patriotycznych swych uczniów. Placówka powstała w 1916 r. Władze samorządowe powołujące ją do istnienia chciały, by Puławy miały elitę intelektualną do pracy w przyszłej niepodległej ojczyźnie. Nawet w podczas II wojny światowej szkoła nie przerwała swojej działalności. Dzięki ofiarności i odwadze nauczycieli konspiracyjnym nauczaniem objętych zostało 462 uczniów. Słowa „Bóg, Honor, Ojczyzna” nabrały szczególnego znaczenia również w trudnych czasach powojennych w rzeczywistości PRL-u. To w „Czarotorychu” wielu uczniów po raz pierwszy poznało objęte cenzurą karty historii i literatury polskiej.

Pamiętając o chlubnych tradycjach szkoły, również i dziś staramy się kultywować wśród młodzieży ducha patriotyzmu. Puławskie Dni Historii, Ogólnopolski Konkurs Ojczyzna – Polaszczyna, Zaduszki Historyczne, udział młodzieży z pocztym sztandarowym w uroczystych mszach świętych w intencji Ojczyzny to tylko niektóre z imprez, w których uczestniczyła młodzież naszej szkoły.

Złożenie wieńców

Koncert laureatów

Z okazji 94. rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości licealiści przygotowali montaż poetycko-muzyczny, który zaprezentowali społeczności szkoły. Pieśni i wiersze niepodległościowe przeniosły nas myślami do momentów ważnych, stanowiących o tożsamości naszego narodu, bo „Myśląc o przyszłości narodu, trzeba się oprzeć o jego groby”.

11 listopada w Domu Chemika odbył się uroczysty koncert laureatów IX Przeglądu Poezji, Prozy, Muzyki i Pieśni Niepodległościowej „Żeby Polska była Polską”. Jak co roku spore grono młodzieży naszej szkoły wzięło udział w części konkursowej. W tegorocznym przeglądzie uczestniczyło ponad 500 osób, w tym ponad 100 recytatorów. Z tym większą radością przyjęliśmy informację, że już po raz kolejny doceniono talent i wrażliwość artystyczną naszych uczniów. W gronie nagrodzonych znalazła się Nikola Stępień, która otrzymała tytuł laureata i nagrodę. Wyróżnienie oraz tytuł laureata uzyskali również: Katarzyna Murat, Emila Jasińska i Dominik Ociesa.

Alicja Lewtak-Siczek, nauczyciel

„Ojczyzna jest naszym przeznaczeniem” Święto Niepodległości w Zespole Szkół w Żyrzynie

11 listopada to dzień poświęcony miłości do ojczyzny. Ważne jest, aby Polacy pamiętali o tej dacie, aby jako naród nie zagubili wartości, które przez wieki stanowiły o naszej potędze, także duchowej. W kolejną rocznicę odzyskania niepodległości przez Polskę dbamy o to, by wciąż na nowo kultywować wartości patriotyczne i od najmłodszych lat zaszczybiać szacunek do symboli narodowych.

Tegoroczną uroczystość w ZS w Żyrzynie rozpoczęła msza święta w intencji ojczyzny. Odprawił ją proboszcz ks. Tadeusz Siwkiewicz i dwóch księży z parafii Żyrzyn. Uczestniczyły w niej poczty sztandarowe szkół i organizacji lokalnych. Po uroczystości religijnej wystąpił wójt Gminy Żyrzyn Andrzej Bujek.

Od kilku lat organizatorzy starają się zaangażować kilka pokoleń Polaków. W tym roku w części artystycznej udział

Święto Niepodległości w ZS w Żyrzynie

wzięli nie tylko uczniowie ZS w Żyrzynie, ale również dzieci z przedszkola w Żyrzynie, uczniowie ze szkoły podstawowej oraz gimnazjum. Poprzez aktywizację organizatorzy pragnęli uświadomić zarówno widzom, jak i uczestnikom uroczystości, że 11 listopada to nie tylko kolejna kartka w kalendarzu, oznaczona czerwonym kolorem. Nawet najmłodszy powinni pamiętać o tych, którzy dla ratowania ojczyzny poświęcili swoje życie.

Patriotyczne pieśni „Pierwsza Brygada”, „Rota”, „Pierwsza kadrowa” i wiele innych uatrakcyjniło całość inscenizacji. Największe wrażenie na zebranych zrobiło chóralne odśpiewanie finałowej piosenki: „Jest takie miejsce”.

Niebagatelny wpływ na stworzenie odpowiedniego nastroju miała wymowna dekoracja przygotowana przez Martę Woźniak. Brzozowy las, pochylony krzyż, grób nieznanego żołnierza, wrzosy, pożółkłe liście – to tylko część elementów, które przyczyniły się do wzbogacenia nastroju uroczystości.

Mamy nadzieję, że ciekawa lekcja historii pozwoli na długo zapamiętać wymowę słów „Ojczyzna i patriotyzm”. Celem organizatorów uroczystości, czyli dyrekcji ZS W. Gołdyna, wójta Gminy Żyrzyn A. Bujka, reżysera B. Bureckiego jest nieustannie odkrywanie wartości patriotycznych i przekazywanie ich z pokolenia na pokolenie.

Beata Burecka, Barbara Legieć

Gra miejska o Krwawej Środzie

70 lat temu w Kazimierzu Dolnym i okolicach miała miejsce pacyfikacja ludności cywilnej. Ustalono, że dokonali jej funkcjonariusze I Zmotoryzowanego Batalionu Żandarmerii SS oraz 791 Batalionu Ostlegionów. 18 listopada 1942 r. pozostaje w naszej pamięci jako Krwawa Środa.

Na Powiślu Lubelskim w: Kazimierzu Dolnym, Bochatnicy, Cholewiance, Helenówce, Jeziorszczyźnie, Parchatce, Pożogu, Rogowie, Rzeczycy, Witoszynie, Włostowicach i Zbędownicach w wyniku działań pacyfikacyjnych rozpoczętych 18 listopada 1942 r. śmierć poniosło około 140 osób, około 300

zesłano do obozów koncentracyjnych, z których powrócili tylko nieliczni. Wydarzenia sprzed lat poznawali młodzi uczestnicy gry miejskiej przygotowanej przez społeczność Zespołu Szkół im. Jana Koszczyca Witkiewicza w Kazimierzu Dolnym we współpracy z Dsh „Panda” z Hufca ZHP w Puławach.

Anna Ewa Soria z Zespołu Szkół im. Jana Koszczyca Witkiewicza powiedziała: *To było trudne zadanie połączyć ponure karty wojennej historii Miasteczka z elementami wesołej z zasady gry edukacyjnej.*

Chętnych do zgłębiania w ten sposób tajemnic przeszłości jednak nie zabrakło. W grze uczestniczyło około 70 uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych z terenu Gminy Kazimierz Dolny. Na starcie w biało-czerwonych opaskach na rękawach stały się dzieci ze Społecznej Szkoły Podstawowej w Skowieszynku, dzieci i młodzież z Gminnego Zespołu Szkół w Kazimierzu oraz młodzież z Zespołu Szkół im. Jana Koszczyca Witkiewicza.

Uczestnicy gry miejskiej mieli do wykonania punktowane zadania. Udzielali pierwszej pomocy rannemu partyzantowi, za pomocą hasła szukali wśród przechodniów tajemniczej cioci Uli, próbowali przechrzyć okupantów. W konspiracyjnej atmosferze poszukiwali informacji o Krwawej Środzie i wskazówek określających dalszą drogę, kierując się zdjęciami, mapami, rebusami, szyfrem oraz pomocą punktowych. Poszukiwali również świec, które własnoręcznie dekorowali, by następnie w ciszy zapalić przed pomnikiem ofiar Krwawej Środy, oddając w ten sposób hołd pomordowanym.

Gra zakończyła się przed pomnikiem Krwawej Środy i spotkaniem z kombatantem – prezesem Stowarzyszenia Polskich Kombatantów Federacja Światowa nr 13 w Kazimierzu Dolnym Stanisławem Słowińskim, który podzielił się osobistymi wspomnieniami z tamtych wydarzeń.

Ostatnim punktem programu było wspólne ognisko na terenie Zespołu Szkół im. Koszczyca Witkiewicza, podczas którego wręczono nagrodę najlepszym uczestnikom gry – gimnazjalistom z Gminnego Zespołu Szkół.

Na jednym z portali społecznościowych nauczyciel historii i radny powiatowy Marcin Pisula, który uczestniczył w grze miejskiej ze swoimi podopiecznymi napisał: *Wielkie uznanie dla Zespołu Szkół im. Jana Koszczyca Witkiewicza za świetną*

edukacyjną zabawę. Dzieci, jak widać na zdjęciach, bawiły się świetnie, ale jednocześnie poznawały ważny, trudny i bolesny fragment naszej lokalnej historii.

Anna Ewa Soria

Historia Ziemi Puławskiej

Góry Puławskiej czas miniony

Góra Puławska położona na lewym brzegu Wisły stanowiła ważny trakt komunikacyjny. Tu krzyżowały się drogi z Janowca do Kozienic i Radomia, a także do Puław i Lublina. Mieszkańcy przeprawiali się z towarami i płodami rolnymi na drugi brzeg Wisły na saniach, promem i łódkami. Kiedy Austriacy wybudowali most, za przejazd trzeba było zapłacić 50 groszy, co w tamtym okresie nie było małą kwotą.

Pierwsze ślady obecności człowieka na tych terenach pochodzą sprzed 5 tys. lat, o czym świadczą znalezione kości mamuta, nosorożca włochatego, narzędzia krzemienne i ślady palenisk. Osada istniała w tym miejscu prawdopodobnie już w okresie rodzenia się państwowości polskiej w X i XI w. Od XIII w. jej właścicielami była rodzina Górskich, a w XIV-XV w. Odrowążów. W XVI w. nazwa miejscowości brzmiała Góra Lassoty. Mieszkał tu prawdopodobnie rycerz o imieniu Lasota, który sprzedał lub przekazał część wsi dziedzicom pobliskiego Jaroszyna – Jarockim. W spisie podatkowym powiatu radomskiego z 1508 r. odnajdujemy informację o tym, że dziedzicem części wsi Góra Lassotha był Jan Jarocki z Jaroszyna herbu Rawicz. Po Janie Jarockim dziedzicem wsi został Mikołaj Jarocki, który w 1538 r. tytułował się dziedzicem Jaroszyna i Gór. Kolejne informacje można odnaleźć w lustracji dóbr królewskich województwa sandomierskiego z 1564 r. Wymienia się tam miejscowość Góra Jarosky w parafii Jaroszyn. W tym czasie miejscowość ta liczyła 3 łany obszaru, a płacono od nich 6 groszy podatku. W XVII w. dziedzic Jan Witowski – kasztelan sandomierski i starosta wileński, uczestnik wojen szwedzkich, przekazał wspólne dobra Jaroszyna i Góry dziedzicowi Bronowic Michałowi Polanowskiemu. Kolejnymi właścicielami Góry byli: Stefan Chomętowski, Rozalia Pruszyńska, Hieronim Lubomirski i Sieniawscy. Od 1731 r. właścicielem Góry był August Aleksander ks. Czartoryski. W tym okresie przeżywała ona okres świetności. W 1781 r. z fundacji Czartoryskich został wybudowany murowany kościół, który istnieje po dziś dzień. Na początku XIX w. dziedzicem tych dóbr został Adam Czartoryski, który wskutek uczestnictwa w powstaniu listopadowym musiał uciekać za granicę.

W 1811 r. dzierżawca Sebastian Orłowski (major artylerii, absolwent Szkoły Korpusu Kadetów) na życzenie Izabeli ks. Czartoryskiej wybudował w Górze Puławskiej piękny pałac zaprojektowany przez Ch.P. Aignera. Wokół niego został założony park widokowy będący przedłużeniem parku puławskiego. Pałacyk został zbudowany na planie wydłużonego prostokąta. W narożu południowo-wschodnim miał wysoką rotundę z kolumnami korynckimi, która nawiązywała do rzymskiej świątyni Westy. Pałacyk stanowił piękny element

Uczestnicy gry o Krwawej Środzie

Widok od strony Góry Puławskiej na Puławy – Rycina J. Chandelier

krajobrazu. Orłowski mieszkał tam do upadku powstania listopadowego. Pałac ten przetrwał do 1939 r. Został on zniszczony podczas działań wojennych. Niemcy ostatecznie rozebrali go w 1940 r.

Wyrokiem sądu z 1832 r. folwark Nasiłów i wieś Góra Puławska stały się dobrami rządowymi Królestwa Polskiego zarządzanymi przez Komisję Skarbu. Do końca XIX w. w Górze Puławskiej istniały zajazd i karczma, gdzie zatrzymywali się podróżni, kupcy i flisacy, którzy spławiali drewno do Gdańska. Pamiętajmy, że Wisła była w tym czasie ważnym szlakiem komunikacyjnym. W Górze Puławskiej stały także dwa wiatraki, browar i destylarnia. W 1863 r. dobra te nadano generałowi-majorowi Reinthalowi. Folwarki liczyły 2192 morgi, a dochód z nich wyceniono na 1500 rubli rocznie. Dobra te stanowiły majorat rządowy, czyli dobra niepodlegające podziałowi ani sprzedaży.

W 1867 r. ustanowiono gminę Góra Puławska w powiecie kozienickim w guberni radomskiej. W Górze Puławskiej ulokowano siedzibę urzędu gminy. W 1882 r. wieś liczyła 54 domy i 462 mieszkańców. Na przełomie XIX i XX w. część ziemi rządowej została wyprzedana okolicznym mieszkańcom i w ten sposób powstała osada Góra Puławska (kolonia). W czasie I wojny światowej toczyły się tu ciężkie walki. Przelewali krew zarówno Polacy, Niemcy, jak i Austriacy. Ciała poległych spoczęły na cmentarzu, który z czasem popadł w ruinę. Podczas okupacji Niemcy go odrestaurowali. Po okupacji ponownie uległ dewastacji i ponownie został odrestaurowany.

Po odzyskaniu niepodległości nadal istniała gmina Góra Puławska w powiecie kozienickim, ale od 1919 r. należała ona już do województwa kieleckiego. Dawna ziemia carska stała się własnością rządu polskiego.

Pierwszy spis powszechny z 1921 r. wykazał, że w Górze Puławskiej było 155 domów i 929 mieszkańców. Prawie wszyscy mieszkańcy byli Polakami i katolikami, a tylko 41 osób było pochodzenia żydowskiego. W okresie międzywojennym miejscowość była nie tylko siedzibą urzędu gminy, ale także ważnym ośrodkiem handlu i usług oraz miejscowością typowo letniskową. Na odpoczynek przyjeżdżali tu kurasjusze i wczasowicze z rodzinami. Korzystali z przepięknej, piaszczystej plaży, wypożyczali łódki i żaglówki. Miejscowość

otoczona lasem służyła ze zdrowego powietrza i czystej Wisły. W Górze Puławskiej harcerze mieli wyznaczony teren, na którym odbywały się letnie obozy dla druhów z całej Rzeczypospolitej. Przyjeżdżali z najdalszych zakątków do miejsca nazwanego przez nich „Czuwajowem”, gdzie postawili skromną kapliczkę, która istnieje do dziś.

Od pierwszych dni września 1939 r. tereny Góry Puławskiej były objęte niszczycielską działalnością wroga. W październiku tego samego roku na terenie gminy powstały pierwsze grupy ruchu oporu, Związku Walki Zbrojnej – Armii Krajowej. W październiku 1942 r. w odwecie za zastrzelonych przez podziemie konfidentów, Niemcy wzięli 60 zakładników – mieszkańców Góry Puławskiej. Wśród zakładników był proboszcz parafii w Górze Puławskiej ksiądz Benedykt Kownacki. 20 ludzi zwolnili, 20 wysłali do obozów koncentracyjnych, z których nikt nie wrócił, a 29 października 1942 r. wykonali egzekucję na pozostałych 20 zakładnikach. Spędzili całą wieś i na oczach mieszkańców wszystkich powiesili. W tym czasie Niemcy stali i fotografowali się na tle pomordowanych. Przy trakcie Puławy – Radom postawiono pomnik upamiętniający ich śmierć.

Żadna z wojen nie zniszczyła tak Góry Puławskiej jak ostatnia. Nie było żadnego całego budynku. Część ludzi na stałe wyjechała na Ziemię Zachodnie, pozostali rozpoczęli odbudowę zniszczonych domów. Była to długa i żmudna praca zważywszy na to, że leżące dookoła tereny Niemcy dokładnie zaminowali. Odbudowa gospodarstw ze zniszczeń wojennych trwała do około 1956 r. Od stycznia 1955 r. Góra Puławska została włączona do powiatu puławskiego w województwie lubelskim.

dr Grażyna Holubowicz-Kliza

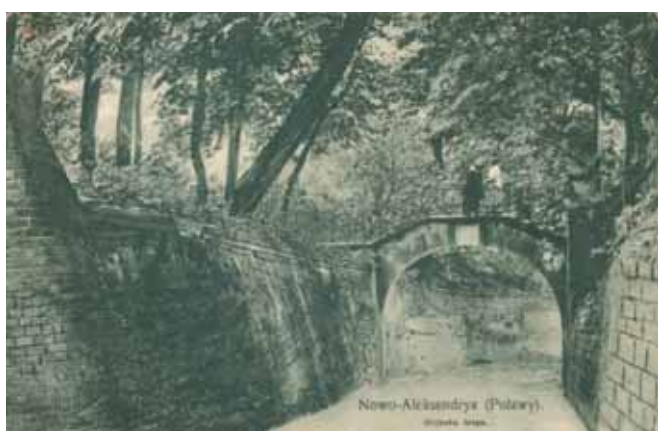
Ulice dawnych Puław

Głęboka Droga stanowi fragment założenia pałacowo-parkowego neogotyckich fortyfikacji. Droga w większości biegła między murami ogrodzenia parkowego.

Obecnie zostały tylko fragmenty tych murów zniszczonych w dużej mierze w trakcie jej przebudowy w latach 60. XX w. Zmieniono wówczas przebieg ulicy Głębokiej kosztem założenia parkowego mimo wielu protestów wybitnych osobistości, w tym historyka sztuki prof. Stanisława Lorentza oraz ówczesnego prezesa Towarzystwa Przyjaciół Puław prof. Michała Strzemeskiego.

Zniszczony pałacyk w Górze Puławskiej widok w latach 30. XX w.

Zachowany dotychczas fragment starej Głębokiej Drogi z jednoarkadowym kamiennym mostkiem do dziś stwarza atmosferę romantycznej tajemniczości. Po zjeździe z Głębokiej Drogi ulica ostro skręca w prawo, gdzie obok Pałacu Marynki rozpoczyna swój bieg ulica Kazimierska, prowadząca w kierunku Włostowic i Parchatki, i dalej do Kazimierza.

Wojciech Kuba

Młodziowy Dom Kultury informuje

„MDKArt”

Wojewódzka Wystawa Twórczości Artystycznej „MDKArt” została zorganizowana przez Młodziowy Dom Kultury w Puławach, pod patronatem Lubelskiego Kuratora Oświaty, Starosty Puławskiego i Prezydenta Miasta Puławy.

Od 22 października do 16 listopada 2012 r. w Galerii Piwnica można było obejrzeć namiastkę twórczości plastycznej i fotograficznej wychowanków oraz nauczycieli Młodziowych Domów Kultury z województwa lubelskiego. Namiastkę, gdyż śledząc działalność i osiągnięcia MDK-ów jedynie z samego województwa lubelskiego, można zaobserwować, jak bardzo są twórcze i jakimi są doskonałymi animatorami wielu przedsięwzięć edukacyjnych i artystycznych. Wystawa ta pokazała jak bardzo tego typu ośrodki przyciągają wychowanków, jak zjednują sobie rodziców i przyjaciół. O sukcesach nie rzadko można poczytać w czasopiśmie czy usłyszeć w radiu lub telewizji.

Wystawa była nie tylko uwieńczeniem jubileuszu MDK-u w Puławach, ale przede wszystkim promocją działań twórczych MDK-ów Lubelszczyzny. Prezentowane prace wykonane były w technikach: malarstwo, grafika, rysunek, techniki mieszane, techniki własne, tkanina i fotografia. Łącznie zaprezentowano 25 prac młodych artystów oraz ich mistrzów, a poziom ich wykonania świadczył o doskonałym warsztacie nauczycieli pracujących w MDK-ach.

Po zakończeniu wernisażu wszyscy uczestnicy wzięli udział w warsztatach „Sztuka w Ogrodzie”, które miały na celu stworzenie rzeźb ogrodowych z naturalnych materiałów roślinnych (faszyna). Efekty tych prac można oglądać w ogrodzie MDK-u w Puławach.

Jedna z prac artystycznych

Składamy serdeczne podziękowania za Honorowe Patronaty i wyrazy wdzięczności za przychylność i wsparcie finansowe firmie REMZAP grupa Puławy oraz regionalnym mediom.

Aleksandra Kozak-Kotowska, dyrektor MDK w Puławach

Alles in Ordnung

19 października 2012 r. w sali konferencyjnej Domu Nauczyciela w Puławach, w związku z obchodami Dnia Komisji Edukacji Narodowej, po raz kolejny graliśmy spektakl „Alles in Ordnung”, przyciągając rzesze uczniów szkół podstawowych, liceów, gimnazjów, nauczycieli oraz dyrektorów placówek z powiatu puławskiego.

Pod koniec października otrzymałam informację z Młodzieżowego Domu Kultury, że na spotkaniu zaduszkowym wykorzystane zostaną moje wiersze. Słuchając ich interpretacji podczas tego listopadowego wieczoru, utwierdziłam się w przekonaniu, że ten czas i ten miesiąc jest dla nas ogromnym darem, powiedziałabym nawet, że łaską. Ten płomień, a także i płomień świecy i serca przybiera zaraz po listopadzie postać dodatkowego nakrycia przy wyjątkowym świątecznym stole.

Dziękujemy organizatorom, instruktorom i doskonale przygotowanym młodym aktorom za ten jesienny wieczór refleksji.

Anna Marzec

Ogólnopolski Festiwal Diaporam Cyfrowych

Stowarzyszenie Twórców „Fotoklub Rzeczypospolitej Polskiej” w Warszawie, Komisja Fotografii Krajoznawczej ZG PTTK w Łodzi, Fotoklub „ZAMEK” w Szczecinie oraz Młodzieżowy Dom Kultury w Puławach byli organizatorami VII Ogólnopolskiego Festiwalu Diaporam Cyfrowych 2012. Edycja regionalna miała miejsce 28 października 2012 r. w MDK-u w Puławach. Na festiwal nadesłano 21 diaporam o tematyce: reportaż, pejzaż, etnografia i abstrakcja.

Poza Festiwalem, Daniel Mróz – nauczyciel fotografii był organizatorem Pleneru Fotograficznego w Zakopanem. Uczestnikami imprezy była młodzież z MDK-u Puławy i uczniowie III LO im. A. Mickiewicza w Tarnowie – współorganizatora pleneru. Młodzież przez cztery dni realizowała landszaft, który był inny niż dotychczasowe, ponieważ tworzony archaiczną techniką otworkową. Były to dni wypełnione nie tylko piękną, słoneczną aurą i wspaniałymi widokami, ale także ciężką pracą fotograficzną od rana do późnych godzin

Plener fotograficzny

nocnych. Zajęcia prowadzili Daniel Mróz z MDK-u Puławy i Tomasz Sobczak – Prezes Tarnowskiego Towarzystwa Fotograficznego, a zarazem nauczyciel III LO w Tarnowie.

Aleksandra Kozak-Kotowska, dyrektor MDK w Puławach

Powiatowy Konkurs Ortograficzny

13 listopada 2012 r. w Sali Pompejańskiej Starostwa Powiatowego w Puławach odbył się uroczysty finał Powiatowego Konkursu Ortograficznego. Jest to impreza cykliczna, a laureaci początkowych jego edycji uczestniczyli w dyktandzie ogólnopolskim w Katowicach. Konkurs cieszy się dużym zainteresowaniem. Budujące jest, że w dobie komputerów zainteresowanie ortografią i ojczystym językiem nie zanika.

W tegorocznej edycji konkursu wzięło udział 244 uczniów ze szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych powiatu puławskiego. W skład komisji weszli: Aleksandra Kozak-Kotowska, Magdalena Cencek, Mariola Błazik i Małgorzata Klinkosch. Po sprawdzeniu 116 prac ze szkół podstawowych oraz 98 gimnazjalnych i 30 ponadgimnazjalnych przyznano nagrody i wyróżnienia.

Dla szkół podstawowych: I – miejsca nie przyznano, II – Paweł Ostrowski SP nr 1 w Puławach (opiekun Renata Bartuzi), III – Julia Pecio SP w Nałęczowie (opiekun Katarzyna Kowalska), Alicja Tyszczyk SP nr 2 w Puławach (opiekun Małgorzata Skwarek), Oliwia Szałkowska SP nr 2 w Puławach (opiekun Małgorzata Skwarek), Jakub Gurba SP nr 2 w Puławach (opiekun Justyna Kuc) oraz wyróżnienia: Franciszek Prończuk SP nr 1 w Puławach (opiekun Sławomir Skwarek), Jan Wiśniewski SP nr 2 w Puławach (opiekun Justyna Kuc), Weronika Florczak SP w Janowcu (opiekun Agata Mielczarska), Melania Grodzicka SP nr 1 w Puławach (opiekun Renata Bartuzi).

Dla gimnazjów: I i II miejsca nie przyznano, III – Zofia Kuriata ZS Europejskich (opiekun Barbara Chadaj) oraz wyróżnienia: Adrianna Pawelec Niepubliczne Gimnazjum przy I LO w Puławach (opiekun Renata Miłoś), Adrianna Kawa PG nr 4 w Puławach (opiekun Renata Bany), Jacek Ciszewski PG nr 4 w Puławach (opiekun Agnieszka Wójcicka).

Uczestnicy konkursu ortograficznego

Dla szkół ponadgimnazjalnych: przyznano wyłącznie wyróżnienia: Katarzyna Niewczas ZSO nr 1 im. KEN w Puławach (opiekun Cecylia Chmielowska), Maria Adach ZSO nr 1 im. KEN w Puławach (opiekun Renata Marcinko).

Aleksandra Kozak-Kotowska, dyrektor MDK w Puławach

Kwiat, wiersze i wiolonczela – Zaduszkowy wieczór poetycki

16 listopada w Młodzieżowym Domu Kultury w Puławach miał miejsce wyjątkowy wieczór. Przygotowana pod kierunkiem Huberta Domańskiego grupa młodzieży zaprezentowała montaż słowno-muzyczny z bogatą i głęboką znaczeniowo choreografią oraz oprawą brzmieniową. Widzów przywitały szeptane poetyckie modlitwy nawiązujące chwilkami do żydowskiego kadiszu. Następnie szept przechodził w szelest podnoszonych z podłogi, to znów opadających na nią, kart z wierszami. Wszystko to przeplatały dojrzałe recytacje oraz teksty interpretowane przy akompaniamencie między innymi wiolonczeli.

Zaprezentowane zostały mniej i bardziej znane utwory poetyckie nawiązujące tematem i nastrojem do listopadowych zamyśleń. Nie zabrakło na takim spotkaniu tekstów poświęconych tym, którzy odeszli w imię dobra ojczyzny. Tak wielu z nich nie ma nawet miejsca pochówku znanego rodzinie.

Zaczęło się od jednego kwiatu...

Zaczęło się od kwiatu, czego organizatorzy z pewnością nawet nie przewidzieli. Przybywających na spotkanie gości witała w holu Małgorzata Klinkosch, a Hanna Kowalska zapraszała na wystawę prac poświęconych Prusowi „O, proszę spojrzeć, to jest mój ojciec”. Na ścianie opodal wejścia do sali teatralnej widniał portret mężczyzny w mundurze autorstwa Wojciecha Kosteckiego. To Stanisław Kowalski („Konrad”). Stracony na Zamku Lubelskim Komendant puławskiego obwodu Armii Krajowej, a także inspektor Inspektoratu Rejonowego „Puławy”. „Ja tu dzisiaj przyniosłam kwiat...”. Pod portretem, na sędziwym pianinie, w niebieskim wazonie stała żółta chryzan-

Zaduszkowy wieczór poetycki

tema. Otwarto drzwi do sali teatralnej, zapadła cisza i rozpoczęło się misterium.

A płomień trwał...

Po spotkaniu, zanim opuszczono gościnne progi MDK-u, Hanna Kowalska poprosiła o sprawdzenie, czy nadal płonie znicz, który przychodząc postawiła pod tablicą znajdującą się na zewnętrznej ścianie budynku, a poświęconą ojcu. Płomień trwał i dawał świadectwo.

Aleksandra Kozak-Kotowska, dyrektor MDK w Puławach

***

Tak, napiszę Cię wierszu o nieznanym grobie
I w ciepłą wigilijną noc wspomnę o Tobie
Chociaż nie wiem gdzie jesteś
I czy jesteś gdzieś
Obiecałam, napiszę, może jeszcze dziś
Choć nie wiem czy Ci dano kurhanek i krzyż
Czy znak jakiś.
Lecz cóż to?
Czego więcej chcesz?
Więcej smutku? Ukoić? Powzruszać do łez?
Wiem, że Wam nie jest łatwo
Pogrzebane kości nie zapieją jak kogut gdy świat się wypiera
Gdy mówią – to nie nasze, my tylko z rozkazu, myśmy dla dobra
kraju i obywatela
Tak, wiem, że z serca każdej broniło się trawki,
Piasku z plaży i dworku i placu i szkoły
A potem nie widziało oko waszych tarczy
Ani ciała nie widziały zniszczonych kościoły
Za któreście bagnetem uderzali w piersi
Wroga – człowieka. Męża, ojca, syna.
Ducha.
Dziś skrucha. Post od imion, pamięci, wspomnienia.
Ile Cię kul dotknęło żeś wtedy nie wrócił?
Może obóz, zesłanie, może strata wiary.
Ten skromny wiersz po latach – grobom bez imienia i tym co grobu
pragną.
W dołach zakopanym
Wapnem przysypanym
Mordowanym skrycie
Od pokolenia wnuków
Pokonanych
Że tak lekko Ojczyźnie marnujemy życie.

***

Po których nawet Anioł schodził w konspiracji
Zbierając jasne dusze po zgaszonych twarzach
Spod murów cytadeli
Z rynkowych szubienic
Którym wieczny spoczynek wiatr szeptem powtarzał
Tym, którym nie śpiewano anielskich orszaków
I po świętego Piotra z kluczem nie posłano
Ale ich pod piwnicą
pod drzewem
pod chlewem
udeptano

Tym, którym leśne piachy i głody i poty
Ostatnim pożegnaniem. Co ginęli w mrokach
W ciszy gazu, w cel jękach czy w rytmie Piechoty
Im pierwszym Dawco życia miłosierdzie okaż

Których matki ciał drogich nie mogły zdjąć z krzyża
Ani ogrzać oddechem, ani złożyć w grobie
W pustych grotach szukając jak po zmartwychwstaniu
„Choć Pan Bóg sprawiedliwy” – niech mówią o Tobie
Jeśli spokoju pragną darujże im spokój
Jeśli pamięci – sypnij pamięci nasieniem
I z Tobą Sędzio sędziów, Człowieku z wyrokiem
Daruj w lasach niebieskich
Wieczne odpocznienie

***

Nam, którzy po nich ziemię zaludniamy świętą
Którzy tą samą ścieżką, przy tym samym stole
Na tych samych cmentarzach, przed jedną stajenką
Kontemplujemy pustki po nich zostawione

Nam Komendancie Jasny przebity bagnetem
Wodzu przebaczący zdradę i dręczenie
Pod Swój sztandar przyjmując pozwól i dopomóż
Zachować świętą godność bycia pokoleniem

*Pamięci zaginionego w bojach '39 roku – Bolesława Komorka
Anna Marzec*

Kulturalnie na dworcu PKP w Puławach

Nagradzana wielokrotnie między innymi Pucharem Lubelskiego Kuratora Oświaty aktywna i ambitna grupa teatralna „Gdańska 4” z MDK-u Puławy 21 listopada 2012 r. pokazała mieszkańcom Puław, że przestrzeń dworcowa może być nie tylko miejscem dla podróżnych i pociągów. Miejsce to okazało się odpowiednie dla sztuki teatralnej, a w przyszłości może także wystawienniczej. Doskonale sprawdziła się podczas prezentacji spektaklu „Alles in Ordnung”. W tej przestrzeni spektakl obejrzało blisko 50 osób. Z pomocą kilku placówek oświatowych powiatu puławskiego udało się nam zrealizować jedno z najciekawszych przedsięwzięć w sensie spektaklu, jak i niezwykłości miejsca.

Aleksandra Kozak-Kotowska, dyrektor MDK w Puławach

Spektakl na dworcu PKP w Puławach

Książki na cenzurowanym, czyli „Tydzień Zakazanych Książek” w bibliotekach

Od 30 września do 6 października 2012 r. na pierwszy plan w bibliotekach wysuwają się tzw. zakazane książki. Jest to doroczna akcja, która wywodzi się ze Stanów Zjednoczonych. „Tydzień Zakazanych Książek” bezpośrednio nawiązuje do pierwszej poprawki amerykańskiej Konstytucji, która mówi o wolności słowa. W tym roku po raz pierwszy do akcji przyłączyła się Powiatowa Biblioteka Publiczna w Puławach. W oknach biblioteki pojawiła się wystawa tematyczna, czyli 15 skanów okładek zakazanych w przeszłości książek, opatrzone wizerunkiem drogowego znaku „stop” oraz krótkie notatki wyjaśniające dlaczego tych publikacji nie wolno było czytać. Przed budynkiem biblioteki pojawił się stojak obwiązany białą-czerwoną taśmą, informujący o tej akcji. Promocję akcji przygotowały także biblioteki Powiatu Puławskiego. Książki, które znalazły się na cenzurowanym zostały zawieszane na linkach w Filii Gminnej Biblioteki w Górze Puławskiej, tworząc niebanalną wystawę. Zawitał do niej Dyskusyjny Klub Książki, aby porozmawiać o walorach literackich tych „skandalicznych” publikacji. Pamiętano także o młodych czytelnikach, dla których zorganizowano specjalne lekcje biblioteczne. Biblioteka Publiczna w Kazimierzu Dolnym oraz jej Filia w Bochothnicy przygotowały wystawy książek, które w swojej karierze znalazły się na cenzurowanym. Zorganizowano także zajęcia dydaktyczne dla gimnazjalistów z ośrodka w Cholewiance oraz z Gimnazjum w Kazimierzu Dolnym. Do akcji „Tydzień Zakazanych Książek” aktywnie przyłączyła się również Biblioteka Publiczna w Baranowie. Z tej okazji została przygotowana wystawa publikacji opatrzonej adnotacją „zakaz tymczasowego wypożyczenia”. Akcja miała na celu pokazanie jak na przestrzeni czasu zmienił się sposób patrzenia na literaturę. Pozycje, które dziś wchodzą w skład kanonu lektur, niejednokrotnie gościły na indeksie książek zakazanych. Bywały także te niewygodne politycznie lub uznane za niedopuszczalne pod względem językowym. Akcja owiana aurą ta-

Akcja biblioteki w Kazimierzu Dolnym

jemniczości miała za zadanie zachęcić czytelników do sięgania po te publikacje. Ponad 230 polskich bibliotek zorganizowało w tym roku Tydzień Zakazanych Książek. Zdjęcie obrazujące wystawę przygotowaną przez Powiatową Bibliotekę Publiczną w Puławach ukazało się w raporcie podsumowującym akcję w serwisie internetowym bibliosfera.net.

Katarzyna Adamowska, instruktor PBP w Puławach

Finał konkursu „Wkomponuj Bolesława Prusa w pejzaż Nałęczowa”

Konkurs „Wkomponuj Bolesława Prusa w pejzaż Nałęczowa” został ogłoszony przez Powiatową Bibliotekę Publiczną w Puławach z okazji obchodów 165. rocznicy urodzin oraz 100. rocznicy śmierci Bolesława Prusa, przypadających w 2012 r. Jego celem było promowanie sylwetki i twórczości pisarza ze zwróceniem szczególnej uwagi na jego związki z Nałęczowem. Konkurs trwał od 1 marca do 1 września 2012 r. i skierowany był do wszystkich grup wiekowych. Forma pracy zależała wyłącznie od kreatywności uczestnika. Wpłynęło 50 prac plastycznych. Jury w składzie: Aleksandra Kozak-Kotowska,

Praca Pauliny Ziarek z Osin

Wystawa pokonkursowa w MDK w Puławach

Teresa Jankowska, Danuta Szlendak i Katarzyna Adamowska po obejrzeniu prac ogłosiło zwycięzców:
I – Paulina Ziarek z Osin (Gmina Żyrzyn);
II – Agnieszka Repczuk z Puław;
III – Jakub Kostyła z Nowodworu (Gmina Lubartów);
III – Karolina Brzezicka z Nałęczowa;
oraz przyznało wyróżnienie dla Karoliny Sabczewej z Puław i Damiana Czerwińskiego z Żyrzyna.

Jury zwracało szczególną uwagę na samodzielność wykonania prac i ogólny wyraz artystyczny. Ważnym elementem oceny była zgodność pracy z tematem konkursu. Liczyła się także oryginalność i technika wykonania. Dziękujemy autorom wszystkich prac za udział w konkursie i gratulujemy zwycięzcom. Nagrodzone prace były prezentowane na wystawie w Młodzieżowym Domu Kultury w Puławach.

*Danuta Szlendak, dyrektor PBP w Puławach
fot. D. Mróz, MDK*

Powiatowy Konkurs Literacki „Stefan Żeromski – jego życie i dzieło” 2012

Stefan Żeromski mocno zapisał się jako wybitny pisarz i szlachetny człowiek zarówno w historii literatury polskiej, dziejach kultury narodowej, jak i w tradycji i historii Nałęczowa. Julian Krzyżanowski tak o nim napisał: *Twórca, który całe swoje życie walczył ze złem w imię wiary w człowieka i wiary w ojczyznę*. Jako wychowanek romantyków i pozytywistów na równi z pracą pisarza traktował swoją misję inteligenta-społecznika, nauczyciela, wychowawcy, inicjatora i organizatora wydarzeń kulturalno-literackich. Nałęczów jako miejsce i środowisko dał autorowi „Przedwiośnia” szerokie możliwości społecznego działania na niwie oświatowej i kulturalnej. Znalazł on tu grono osób-idealistów, którzy mieli podobne marzenia i zapał do ich realizacji. Organizowano tu szkoły, uniwersytet ludowy, prowadzono odczyty, spotkania, teatry amatorskie, koncerty, z których dochód przeznaczano na budowę nowej szkoły czy cele charytatywne.

Stefan Żeromski świadomie bohaterami swoich utworów czynił przedstawicieli inteligencji. Na kartach dzieł pisarza pojawiają się nauczyciele i lekarze ze „swoistym szlachetnym defektem”. Stanisława Bozowska, Joasia, dr Piotr, dr Judym, zaniehbując samych siebie w imię troski o innych, stanowią symbol i przykład bezgranicznego poświęcenia w walce o poprawę losu potrzebujących. Według Stefana Żeromskiego „nie ma gotowego świata, do którego trzeba się przystosować, świat musi się zmieniać stosownie do moralnych potrzeb człowieka”. Bohaterowie jego dzieł to właśnie elita twórcza, nieszukająca poklasku, zdolna do poświęceń dla dobra ogółu, walcząca o zmianę istniejącej rzeczywistości.

9 października 2012 r. w Liceum Ogólnokształcącym im. Stefana Żeromskiego w Nałęczowie odbył się finał III edycji Powiatowego Konkursu Czytelniczego „Stefan Żeromski – jego życie i dzieło” pod honorowym patronatem Starosty Puławskiego. Inicjatywa zorganizowania konkursu narodziła się w 2010 r. Wówczas Szkoła aktywnie włączyła się w obchody lokalnego Nałęczowskiego Roku Stefana Żeromskiego, ogłoszonego dla upamiętnienia ważnego wydarzenia w historii miasta – 120. rocznicy przyjazdu pisarza do uzdrowiska. Nałęczowskie Liceum, organizując konkurs stara się popularyzować wiedzę o życiu i twórczości swojego Patrona, budzić zainteresowania jego osobowością, prowokować do przeżyć estetycznych, intelektualnych i duchowych doznawanych dzięki obcowaniu z jego utworami. Realizację tego przedsięwzięcia społeczność szkolna traktuje również jako spłacanie długu wdzięczności Żeromskiemu nie tylko jako wielkiemu pisarzowi, ale także jako niezrównanemu społecznikowi, niestrudzonemu animatorowi życia kulturalno-oświatowego i społeczno-patriotycznego w Nałęczowie.

Współorganizatorami przedsięwzięcia są Muzeum Stefana Żeromskiego i Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna im. Faustyny Morzyckiej. Konkurs adresowany jest do młodzieży szkół średnich z terenu powiatu puławskiego. Składa się on z dwóch etapów – eliminacji szkolnych i finału.

Finałiści rozwiązywali test składający się z 30 pytań. Uczestnicy mieli okazję wykazać się dobrą znajomością biografii i twórczości pisarza, a zwłaszcza dwóch jego utworów: „Wiatr od morza” i „Echa leśne”. Każdego roku do bibliografii konkursu wpisywane są dwie pozycje autora „Popiołów”, z którymi uczestnicy muszą zapoznać się bardzo wnikliwie. Wszystkie dotychczas zamieszczone utwory to książki spoza kanonu lektur szkolnych. Obok wspomnianych już wcześniej pozycji były to: „Wierna rzeka”, „Uroda życia”, „Promień”, „Duma o hetmanie”. Młodzież biorąca udział w konkursie ma więc okazję do poznania bogatej i różnorodnej twórczości pisarza. Prace konkursowe sprawdzane były przez komisję w składzie: Katarzyna Teper, dyrektor Zespołu Szkół nr 2 w Nałęczowie (przewodnicząca komisji), Maria Mironowicz-Panek (dyrektor Muzeum Stefana Żeromskiego) i Katarzyna Wójcik, (dyrektor Miejsko-Gminnej Biblioteki Publicznej im. Faustyny Morzyckiej).

Po części konkursowej uczestnicy wraz z nauczycielami udali się na spacer „nałęczowskimi śladami Stefana Żeromskiego”, po których oprowadzała ich Maria Mironowicz-Panek. Trasa wycieczki wiodła literackim szlakiem autora „Ludzi

Uczestnicy konkursu

bezdolnych” i zakończyła się w Chacie (muzeum) pisarza. Laureatami III edycji Powiatowego Konkursu Czytelniczego „Stefan Żeromski – jego życie i dzieło” zostali: I miejsce zajęła Magdalena Sadownik – uczennica Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 2 im. Franciszka Dionizego Książnika w Puławach (przygotowywana przez Joannę Czajkowską-Ziembowicz nauczycielkę języka polskiego), II miejsce Eliza Sołtys – uczennica Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 1 im. Komisji Edukacji Narodowej w Puławach (przygotowywana przez Andrzeja Osiaka nauczyciela języka polskiego), III miejsce Jolanta Milczach – uczennica Liceum Ogólnokształcącego im. Stefana Żeromskiego w Nałęczowie (przygotowywana przez Alinę Gomólkę nauczycielkę języka polskiego).

Uczestnicy konkursu zgodnie twierdzili, że obcowanie z twórczością Stefana Żeromskiego nie jest łatwe. Wymaga od czytelnika wysiłku intelektualnego i zaangażowania emocjonalnego, ale właśnie dzięki temu dostarcza wielu wzruszeń i pięknych chwil.

Bożena Kursa, Liceum Ogólnokształcące w Nałęczowie

Światowy Dzień Pluszowego Misia

Trudno sobie wyobrazić dzisiejszy świat bez Pluszowego Misia. Jest on zarówno towarzyszem w zabaw, przyjaciелеm, jak i powiernikiem największych sekretów oraz tajemnic dzieci.

Światowy Dzień Pluszowego Misia ustanowiono w 2002 r. w setną rocznicę powstania maskotki. Wszystko zaczęło się w Stanach Zjednoczonych w 1902 r., kiedy prezydentem był Teodor Roosevelt, miłośnik polowań. Podczas jednego z nich został postrzelony mały niedźwiadek, którego prezydent wspaniałomyślnie uratował. Jeden ze świadków tego zdarzenia uwiecznił tę historię na rysunku opublikowanym w waszyngtońskiej prasie. Producent zabawek zaczął wykorzystywać zdrobniałe imię prezydenta i sprzedawać maskotki pod nazwą Teddy Bear, która do dziś jest określeniem pluszowych misiów.

Spotkanie dzieci z pluszowym misiem

Święto to stało się okazją do spotkania sześciolatków z Publicznego Przedszkola w Górze Puławskiej z dziećmi z Miejskiego Przedszkola nr 3 oraz Żłobka Miejskiego w Puławach, które odbyło się 23 listopada w Filii nr 5 Biblioteki Miejskiej w Puławach. Uczestnicy mieli okazję poznać przygody Misia Paddingtona, Kubusia Puchatka, Misia Uszatka i Colargola oraz wielu mniej znanych misiaczków. Dzieci obejrzały prezentację multimedialną i przedstawienie przygotowane przez nauczycielkę Hannę Musiatowicz z Publicznego Przedszkola w Górze Puławskiej. W grach i zabawach zostały wykorzystane elementy pedagogiki zabawy z KLANZY. Tego dnia biblioteka została udekorowana portretami misiów, które własnoręcznie wykonały dzieci z Góry Puławskiej. Z zabaw i konkursów najprzyjemniejsza była degustacja słodyczy.

*Elżbieta Nawrocka, kierownik
Filii nr 5 BM w Puławach*

Obchody Dnia Edukacji Narodowej w Starostwie Powiatowym

młodzieży z I Liceum Ogólnokształcącego im. A.J. ks. Czartoryskiego w Puławach i Młodzieżowego Domu Kultury w Puławach. W bieżącym roku zostali nagrodzeni następujący pedagodzy: Beata Trzcńska-Staszczyk (dyrektor I LO w Puławach), nauczyciele I LO w Puławach: Piotr Leń, Katarzyna Ochmińska i Tomasz Piotr Panek, Bożena Kursa (nauczyciel ZS nr 2 w Nałęczowie), Krzysztof Kapłon (wicedyrektor ZS nr 1 w Puławach) i nauczyciele ZS nr 1 w Puławach: Zbigniew Koter, siostra Joanna Kukiełka, Bożena Pajurek, Krzysztof Szabelski (dyrektor ZS nr 2 w Puławach), Iwona Rusiecka (nauczyciel ZS nr 2 w Puławach), nauczyciele ZS nr 3 w Puławach: Monika Madyńska i Agnieszka Urbańska, nauczyciele ZST w Puławach: Magdalena Grzegorzczuk, Anna Junkuszew i Krzysztof Piskorski (wicedyrektor) oraz Marek Bogusz (wicedyrektor Zespołu Szkół w Żyrzynie), Adrianna Moryc (nauczyciel ZS w Kazimierzu Dolnym), Andrzej Ptański (nauczyciel Centrum Kształcenia Praktycznego w Puławach), Ewa Szpakowska (dyrektor SSM w Puławach), Kamila Liszewska-Polak, Barbara Mikołajczuk i Grażyna Świątek (nauczyciele w SOSW w Puławach), Urszula Mikoś (nauczyciel w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Puławach), Jarosław Klamann (nauczyciel w RCKU w Puławach), Joanna Gielecka (wicedyrektor RCKU w Puławach), Urszula Żmudzińska,

Edukacja

Dzień Edukacji Narodowej

12 października 2012 r. w Sali Pompejańskiej Starostwa Powiatowego w Puławach odbyła się uroczystość z okazji Dnia Edukacji Narodowej. Dzień ten był okazją do odznaczenia Nagrodą Starosty 29 nauczycieli wyróżniających się w pracy dydaktyczno-wychowawczej lub opiekuńczej. Dwunastu pedagogom odznaczenia te zostały wręczone wcześniej, między innymi przy okazji obchodzonych przez placówki w 2012 r. jubileuszy. Spotkanie pracowników oświaty z Zarządem Powiatu uświetnił występ wokalnie-instrumentalny

Wręczenie nagród pracownikom oświaty

Gabriela Kapusta i Grażyna Pawlak (wychowawcy w WPOW w Puławach).

Z okazji jubileuszu 60-lecia Młodzieżowego Domu Kultury w Puławach nagrody otrzymali: Aleksandra Kozak-Kotowska (dyrektor), Mariola Błazik (nauczyciel), jubileuszu 30-lecia SOSW w Kęble nauczyciele: Barbara Wołoszyn-Lipnicka i Krzysztof Rutkowski, 25-lecia Muzeum Oświatowego nauczyciel Danuta Kaliszczuk, 50-lecia MOW-u w Puławach: Marek Kawalec (dyrektor), Robert Pluta (wicedyrektor) i nauczyciele: Anna Nikodemka, Grażyna Jasiakiewicz, Małgorzata Warchoł oraz Danuta Dziwisz w związku z zakończeniem pełnienia funkcji Dyrektora Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Puławach, a także Mirosław Pustelnik – dyrektor CKP w Puławach.

(AM)

fot. arch. Starostwa Powiatowego w Puławach

40-lecie Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 1 im. Komisji Edukacji Narodowej w Puławach

Trochę historii...

1 września 1972 r. – rozpoczęcie funkcjonowania ZSO nr 1 im. KEN. Była to eksperymentalna, pierwsza tego typu placówka w Polsce, w której jeden zespół wychowawczy miał objąć opiekę nad przedszkolakiem i prowadzić go do momentu zdania egzaminu dojrzałości. W pierwszym roku działalności objęto opieką 142 przedszkolaków, 450 uczniów szkoły podstawowej i 150 licealistów. Pierwszym dyrektorem szkoły został nieżyjący już Mieczysław Unifantowicz.

1 października 1972 r. – szkoła przeprowadza się do własnego budynku, w którym funkcjonuje do dziś.

21 października 1972 r. – uroczyste otwarcie szkoły, w którym uczestniczył ówczesny minister oświaty Jerzy Kuberski.

1 września 1974 r. – nowym dyrektorem szkoły zostaje Walerian Jabłoński, który pełnił tę funkcję do czerwca 1991 r.

1 września 1991 r. – dyrektorem szkoły zostaje Antonina Jura.

1 września 1994 r. – czwartym i najdłużej urzędującym dyrektorem zostaje Wiesław Sowa (pełni funkcję do dziś).

1 września 1990 r. – oddanie do użytku nowej sali gimnastycznej.

3 września 2007 r. – wojewódzka inauguracja roku szkolnego, w czasie której otwarto nowy kompleks sportowy.

KEN w liczbach...

1724 gimnazjalistów w latach 2001-2012 ukończyło Publiczne Gimnazjum nr 4, w ciągu 29 lat jej istnienia 2737 uczniów ukończyło Szkołę Podstawową nr 9, w ciągu 40 lat jego istnienia 5174 absolwentów opuściło liceum, 194 uczniów SP zdobyło tytuł laureata konkursu przedmiotowego na szczeblu wojewódzkim, 33 uczniów PG może poszczycić się tytułem laureata konkursu przedmiotowego organizowanego przez Kuratorium Oświaty w Lublinie, 98 licealistów zakwalifikowało się do ogólnopolskiego stopnia olimpiad przedmio-

towych, 27 z nich zostało ich laureatami, 4 uczniów szkoły reprezentowało Polskę na Mistrzostwach Europy w różnych dyscyplinach sportowych, 4 uczniów zdobyło tytuł Mistrza Polski, a 7 tytuł wicemistrza, 46 sportowców uczestniczyło w Centralnych Igrzyskach Młodzieży Szkolnej, 16 w Centralnej Gimnazjacji Młodzieży Szkolnej, 17 razy młodzież zdobywała tytuł Mistrz Województwa, 9 razy II miejsce w Wojewódzkich Igrzyskach Młodzieży Szkolnej, 6 razy tytuł Mistrz Województwa w Gimnazjacji Młodzieży Szkolnej, a 14 razy stawaliśmy na podium i 14 razy na podium w Wojewódzkiej Licealiadzie Młodzieży Szkolnej. 1450 to największa ilość uczniów uczęszczających do szkoły w latach 80. XX w. W rankingu szkół ponadgimnazjalnych opracowanym przez „Perspektywy” i „Rzeczpospolitą” szkoła zajmuje 8. miejsce w województwie lubelskim i 168. w Polsce.

Czy wiesz, że...

Do grona absolwentów naszego liceum należą: Ryszard Miduch – szef produkcji w ZA Puławy, prof. dr hab. Tomasz Stajdek – pracownik naukowy PIWet w Puławach, płk dr inż. Mirosław Adamski – prodziekan Wydziału Lotnictwa Wyższej Szkoły Oficerskiej Sił Powietrznych w Dęblinie, Agnieszka Pilaszewska, Edwin Bazański, Szymon Sędrowski i Janusz Zadura – aktorzy, Anna Jędrzejowska – dziennikarka TVN, Grzegorz Olszak – ambasador RP w Kuwejcie, prof. dr hab. Magdalena Załuska-Kotur – pracownik naukowy Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Wydział Matematyczno-Przyrodniczy, Grzegorz Plewicki – z-ca ordynatora kliniki radiologii i chemioterapii Centrum Onkologii w Gliwicach, Jacek Białota – dyrektor zakładu należącego do Owens Illinois – największego na świecie koncernu produkującego opakowania szklane, Marcin Gromisz – członek zespołu, który w 1993 r. na UW uruchomił pierwszy polski serwer WWW, a także wielu wybitnych ludzi, którzy swoją wiedzą służą krajowi i regionowi.

40 lat minęło

Zupełnie jak w piosence z popularnego serialu „jak jeden dzień” minęło 40 lat historii puławskiego KEN-u. 13 października w POK „Dom Chemika” odbyła się uroczystość kończąca jubileuszowy rok „Dziewiątki”. W czasie uroczystej gali, w której wzięli udział przedstawiciele władz państwowych, wojewódzkich, miejskich, powiatowych oraz kuratorskich, duchowieństwo, dyrektorzy puławskich placówek oświatowych, dawni i obecni pracownicy szkoły, a także absolwenci, społeczność szkolna zakończyła czterdziesty rok funkcjonowania placówki.

Część oficjalną uroczystości uświetniły przemówienia dyrektora szkoły Wiesława Sowy oraz dawnych dyrektorów – Waleriana Jabłońskiego i Antoniny Jury. W swoim wystąpieniu wspominali oni szkołę, jej historię i współczesność, znaczenie dla oświaty w mieście, dokonania uczniów, dawnych pracowników, a dyrektor Walerian Jabłoński wzruszył wszystkich, mówiąc o czasach, kiedy placówka rozpoczynała swoją działalność. Następnie głos zabrali zaproszeni goście, wśród których znaleźli się: minister Włodzimierz Karpiński, poseł Małgorzata Sadurska, prezydent miasta Janusz Grobel i Starosta Puławski Witold Popiołek. Z okazji jubileuszu noty

Dyrektor W. Sowa przyjmuje gratulacje od Starosty W. Popiołka

gratulacyjne nadesłali m.in.: Minister Edukacji Narodowej Krystyna Szumilas, Wojewoda Lubelski Jolanta Szołno-Koguc, Marszałek Województwa Lubelskiego Krzysztof Hetman, Lubelski Kurator Oświaty Krzysztof Babisz, rektor Puławskiej Szkoły Wyższej Janusz Kalbarczyk oraz dyrektor Medycznego Studium Zawodowego Anna Berlińska. Prezydent Miasta Puławy z okazji jubileuszu uhonorował szkołę Medalem Pamiątkowym Miasta Puławy. Po części oficjalnej nastąpiła część artystyczna przygotowana przez uczniów naszej szkoły pod kierunkiem nauczycieli: Renaty Bany, Agnieszki Przeździeckiej, Marzenny Syty, Grzegorza Jabłońskiego i Mariusza Przybysia. Dzień zakończył się balem absolwentów KEN-u.

*Agnieszka Wójcicka, Jacek Drozd, nauczyciele ZSO nr 1 w Puławach
fot. arch. Starostwa Powiatowego*

Szkolnictwo zawodowe w powiecie puławskim

Ostatnie dwudziestolecie doprowadziło szkolnictwo zawodowe do głębokiej zapaści. Niski poziom subwencji oświatowej, przerzucenie kosztów kształcenia na samorządy lokalne spowodowało pojawienie się szerokiej oferty kształcenia w liceach ogólnokształcących jako o wiele tańszej.

Taka polityka doprowadziła do wystąpienia dotkliwego braku kadry zawodowej na rynku pracy. Zarząd Powiatu Puławskiego już w II kadencji funkcjonowania samorządu zauważył potrzebę odbudowania szkolnictwa zawodowego i przystąpił do tworzenia odpowiedniej bazy do kształcenia praktycznego. Powstało Centrum Kształcenia Praktycznego, które zostało bardzo dobrze wyposażone w maszyny i urządzenia oraz pomoce naukowe do praktycznej nauki zawodu.

Szkolnictwo zawodowe w powiecie puławskim jest systematycznie odbudowywane. W 2012 r. w szkołach zawodowych kształciło się 54,6% młodzieży uczęszczającej do szkół powiatowych. Wskaźnik ten jest wyższy od średniej krajowej, który wynosi 50%. Zainteresowanie pobieraniem nauki przez młodzież w szkołach zawodowych spowodowane jest bogatą

ofertą edukacyjną, atrakcyjną zarówno pod względem nauki, jak i w przyszłości zatrudnienia. W roku szkolnym 2012/2013 w szkołach zawodowych, dla których organem prowadzącym jest Powiat Puławski, otwarto nowe kierunki kształcenia:

- ▶ elektryk w ZSZ w Zespole Szkół Technicznych w Puławach;
- ▶ operator urządzeń przemysłu chemicznego w ZSZ w Zespole Szkół Technicznych w Puławach;
- ▶ monter sieci, instalacji i urządzeń sanitarnych w ZSZ w Zespole Szkół Technicznych w Puławach;
- ▶ monter maszyn i urządzeń w ZSZ w Zespole Szkół Technicznych w Puławach;
- ▶ technik ochrony środowiska w Technikum w Zespole Szkół Technicznych w Puławach;
- ▶ mechanik maszyn i urządzeń drogowych w ZSZ w Zespole Szkół nr 2 w Puławach;
- ▶ murarz-tylnik w ZSZ w Zespole Szkół nr 2 w Puławach;
- ▶ elektromechanik pojazdów samochodowych w ZSZ w Zespole Szkół nr 2 w Puławach;
- ▶ monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie w ZSZ w Zespole Szkół nr 2 w Puławach;
- ▶ monter sieci, instalacji i urządzeń sanitarnych w ZSZ w Zespole Szkół nr 2 w Puławach;
- ▶ technik informatyk w Technikum w Zespole Szkół nr 2 w Puławach;
- ▶ technik obsługi turystycznej w Technikum w Zespole Szkół nr 1 w Puławach;
- ▶ kucharz w ZSZ w Zespole Szkół nr 1 w Puławach;
- ▶ technik żywienia i usług gastronomicznych w Technikum w Zespole Szkół nr 1 w Puławach;
- ▶ technik usług pocztowych i finansowych w Szkole Policealnej dla Dorosłych w Zespole Szkół nr 1 w Puławach;
- ▶ technik bezpieczeństwa i higieny pracy w Szkole Policealnej dla Dorosłych w Zespole Szkół nr 1 w Puławach;
- ▶ Technik administracji w Szkole Policealnej dla Dorosłych w Zespole Szkół nr 1 w Puławach;
- ▶ technik logistyki w Technikum w Zespole Szkół nr 1 w Puławach;
- ▶ technik usług kosmetycznych w Szkole Policealnej dla Dorosłych w Zespole Szkół nr 1 w Puławach;
- ▶ technik hotelarstwa w Technikum w Zespole Szkół nr 1 w Puławach;
- ▶ technik rachunkowości w Szkole Policealnej dla Dorosłych w Zespole Szkół nr 1 w Puławach;
- ▶ technik spedytor w Technikum w Zespole Szkół nr 1 w Puławach;
- ▶ technik usług fryzjerskich w Technikum w Zespole Szkół nr 1 w Puławach;
- ▶ fryzjer w ZSZ w Zespole Szkół nr 1 w Puławach;
- ▶ technik bezpieczeństwa i higieny pracy w Szkole Policealnej w Regionalnym Centrum Kształcenia Ustawicznego w Puławach.

Warto podkreślić, że z oferty powiatowych szkół zawodowych w obecnym roku szkolnym skorzystało 126 uczniów spoza powiatu puławskiego. Dzięki ciekawej ofercie edukacyjnej dwa największe zespoły szkół zawodowych – Zespół Szkół Technicznych w Puławach oraz Zespół Szkół nr 2 w Puławach nie mają problemów z naborem do klas pierwszych. Szkoły

te osiągają wysokie wyniki w nauce. Technikum wchodzące w skład Zespołu Szkół Technicznych w tegorocznym rankingu dziennika „Rzeczpospolita” i miesięcznika „Perspektywy” znalazło się na 39. miejscu w kraju oraz 4. miejscu w województwie. To wielki sukces, gdyż w ubiegłym roku szkoła ta na liście krajowej została sklasyfikowana poniżej 200. pozycji.

Szkoły ponadgimnazjalne kształcące w zawodach współpracują z lokalnymi instytucjami rynku pracy oraz pracodawcami, stwarzając uczniom możliwość odbywania praktyk, a absolwentom możliwość zatrudnienia. Przykładem takiej współpracy są Zakłady Azotowe Puławy S.A., Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa, Instytut Nawozów Sztucznych i Mostostal Puławy S.A.

Wzbogaceniu oferty edukacyjnej oraz promocji służy udział szkół (Zespół Szkół nr 2 w Puławach, Zespół Szkół Technicznych w Puławach, Zespół Szkół w Kazimierzu Dolnym, Zespół Szkół w Żyrzynie) w projekcie współfinansowanym ze środków Unii Europejskiej pn. „Razem możemy więcej. Rozwój oferty szkół zawodowych w Powiecie Puławskim”. Celem tego projektu jest stworzenie i wdrożenie nowoczesnej, dostosowanej do potrzeb lokalnego rynku pracy oferty szkolnictwa zawodowego w powiecie puławskim poprzez wdrożenie, we współpracy ze szkołami i pracodawcami, innowacyjnej formy nauczania służącej podnoszeniu wiedzy i kwalifikacji zawodowych uczniów zwiększających ich zdolność do zatrudnienia.

W ramach projektu uczniowie mają możliwość korzystania z następujących bloków zajęć zawodowych:

- ▶ nowoczesna obróbka metali z wykorzystaniem maszyn sterowanych numerycznie;
- ▶ nowoczesne technologie w budownictwie;
- ▶ programowanie w elektronice z wykorzystaniem nowoczesnych technologii;
- ▶ projektowanie i wykonywanie sieci hydraulicznych z wykorzystaniem energii odnawialnej oraz orientacją materiałową;
- ▶ projektowanie i wykonywanie konstrukcji metalowych z orientacją materiałową.

Zawody, w których najchętniej kształcą się uczniowie i słuchacze szkół ponadgimnazjalnych w powiecie puławskim w roku szkolnym 2012/2013

Zawód (zespół szkół)	Liczba uczniów i słuchaczy
Technik technologii chemicznej (ZST w Puławach)	162
Technik ekonomista (ZS nr 1 w Puławach)	146
Technik analityk (ZST w Puławach)	122
Technik mechanik (ZST w Puławach)	122
Technik żywienia i gospodarstwa domowego (ZS nr 1 w Puławach)	117
Technik informatyk (ZST w Puławach)	101
Technik pojazdów samochodowych (ZS nr 2 w Puławach)	97

Dowodem uznania dla wieloletniej tradycji kształcenia zawodowego, osiągnięć w kształceniu kolejnych roczników uczniów było zorganizowanie w Zespole Szkół Technicznych jako szkole zawodowej przez Lubelskiego Kuratora Oświaty uroczystej inauguracji roku szkolnego 2012/2013.

*Tomasz Jaremek, kierownik Wydziału Edukacji,
Starostwo Powiatowe w Puławach*

Wirtualne laboratorium w Kazimierzu Dolnym

Zespół Szkół im. Jana Koszczyca Witkiewicza podjął innowacyjną metodę kształcenia przedmiotów zawodowych. „Wirtualne laboratoria” to projekt realizowany przez Wyższą Szkołę Logistyki w Poznaniu, który zwiększa efektywność nauki, dzięki wykorzystaniu praktycznych rozwiązań stosowanych w firmach.

Wirtualne Laboratoria Logistyczno-Spedycyjne i Magazynowe są innowacyjnym narzędziem edukacyjnym stworzonym w odpowiedzi na potrzeby szkół ponadgimnazjalnych kształcących na kierunku technik logistyk i technik spedytor. W oparciu o system Epicor i Scala, wykorzystywany w największych firmach logistycznych, uczniowie mają pierwszy kontakt z oprogramowaniem biznesowym przydatnym w ich późniejszej pracy. „Wirtualne laboratoria” to nie tylko nauka zawodu w sposób praktyczny, ale również elastyczne podejście do potrzeb edukacyjnych. Zastosowane rozwiązania pozwalają na samodzielną naukę w oparciu o podręczniki i inne materiały dydaktyczne dostępne na stronie projektu oraz przekazane do szkoły, która pracuje w oparciu o to innowacyjne rozwiązanie.

Udział w projekcie, polegający na dostępie poprzez Internet do zaawansowanego oprogramowania biznesowego klasy ERP (planowanie zasobów przedsiębiorstwa), zapewnia naszym uczniom równe szanse poznania i nabycia umiejętności posługiwania się najnowszymi technologiami stosowanymi w firmach.

Dorota Urbańska, ZS w Kazimierzu Dolnym

Wirtualne laboratorium

Olimpijczycy – logiści z Kazimierza Dolnego

Uczniowie Technikum Logistycznego z Zespołu Szkół im. Jana Koszczyca Witkiewicza w Kazimierzu Dolnym po raz kolejny zakwalifikowali się do udziału w okręgowym etapie Ogólnopolskiej Olimpiady Logistycznej zorganizowanej przez Wyższą Szkołę Logistyki w Poznaniu.

Uczniowie z tej szkoły biorą w niej udział od czterech lat. W ubiegłym roku do etapu okręgowego zakwalifikowało się czterech uczniów, z których jeden przeszedł do etapu centralnego i był zwolniony z egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe oraz otrzymał możliwość odbycia I semestru bezpłatnych studiów w Wyższej Szkole Logistyki w Poznaniu.

W bieżącym roku szkolnym do etapu okręgowego olimpiady z kazimierskiego Zespołu Szkół zakwalifikowało się dwóch uczniów, którzy w grudniu będą walczyli w Warszawie o finał, który odbędzie się w Poznaniu.

Dorota Urbańska,
ZS w Kazimierzu Dolnym

Nauka i zabawa – osiągnięcia uczniów Zespołu Szkół nr 2 w Puławach

Michał – stypendystą Prezesa Rady Ministrów. Dwustu sześćdziesięciu czterech najlepszych uczniów ze szkół województwa lubelskiego otrzymało w tym roku stypendium Prezesa Rady Ministrów. 5 listopada 2012 r. w Lublinie uroczysto wręczono im dyplomy potwierdzające przyznanie stypendiów. Dyplomy wręczali stypendystom wiceminister resortu administracji i cyfryzacji Włodzimierz Karpiński, wiceminister edukacji narodowej Tadeusz Sławecki oraz Wojewoda Lubelski Jolanta Szołno-Koguc. Na poniedziałkowej konferencji prasowej minister Karpiński powiedział: *To jest ciężka praca, wymaga pełnego zaangażowania rodziców, mądrego prowadzenia przez pedagogów i wychowawców, dobrej organizacji przez dyrektora, który zarządza placówką szkolną, dobrych warunków tworzonych przez organ prowadzący.* Wśród nagrodzonych stypendium odebrał Michał Wnuk z klasy 2 cgt – technik budownictwa. Michał w roku szkolnym 2011/2012 osiągnął średnią ocen 4,88. Na co dzień nasz stypendysta interesuje się fizyką i matematyką, czyta książki z gatunku fantastyki oraz lubi jazdę na rowerze.

Serdecznie gratulujemy wyróżnienia!

Gabriela Sieprawska,
ZS nr 2 w Puławach

Michał Wnuk

Maks w roli wokalisty

14 listopada w Puławskim POK „Dom Chemika” odbył się IV Konkurs Piosenki Angielskiej zorganizowany przez ZSO nr 2 oraz Powiatowe Centrum Doskonalenia Zawodowego Nauczycieli w Puławach. Reprezentantem ZS nr 2 w Puławach w grupie starszej solistów był Maksymilian Fuks z klasy 3gt. Wystąpił on w piosence pt. „Sexbomb” z repertuaru Toma Jonesa. Publiczność przyjęła jego energetyczny występ bardzo gorąco i nagrodziła gromkimi oklaskami. Charyzmatyczny Maks spotkał się także z uznaniem jury i otrzymał wyróżnienie. Pozostałe osoby wyróżnione to 2 uczennice z Ryk i Nałęczowa. Pierwsze miejsce zdobyła Karolina Miarczyńska z ZS nr 3 w Puławach z piosenką pt. „Black coffee”.

Monika Abd Elsamie, ZS nr 2 w Puławach

Lekcje przyjemne i pożyteczne w Zespole Szkół w Żyrzynie

Jak zaangażować uczniów w tok lekcyjny? Jak zmusić do efektywnej pracy i refleksji zarazem? Jak przeprowadzić interesujące zajęcia lekcyjne, które pobudzą do działania ucznia nie tylko zdolnego, ale i przeciętnego? Takie pytania zadaje sobie często refleksyjny nauczyciel, pedagog, dyrektor. Jak wprowadzić nigdy niedezaktualizującą się, oświeceniową zasadę „bawiac – uczyć”. Czy współczesnego, młodego człowieka, żyjącego często w wirtualnym świecie, stroniącego od książki, klasycznej literatury, opierającego swoją wiedzę w większości na streszczeniach i brykach, można zainteresować „poważnym tematem”? Odpowiedź na te niemal retoryczne pytania jest prosta. Można jedynie zaproponować odpowiednie metody i formy pracy na lekcji.

We wrześniu 2012 r. w Zespole Szkół w Żyrzynie odbyła się dość nietypowa lekcja języka polskiego. Samo słowo „konkurs” wypowiedziane tydzień wcześniej przez nauczyciela języka polskiego ożywiło nieco grupę klasową. Klasa II technikum podjęła wyzwanie. Uczniowie najpierw słuchali w skupieniu wykładu nauczyciela, jak zbudować poprawną mowę retoryczną, a następnie wyszukiwali środki retoryczne we wzorcowych kazaniach Piotra Skargi. Dość trudne w odbiorze dla współczesnego młodego człowieka „Kazanie o miłości ku Ojczyźnie” stało się inspiracją do zbudowania współczesnego przemówienia.

Sam temat zaproponowany przez nauczyciela budził spore emocje: *Zorganizujcie konkurs oratorski. Tematem przemówień niech będzie przedłużenie wakacji do czterech miesięcy. Jury oceni waszą sprawność retoryczną, bo – niestety – zakładany w mowie cel jest nieosiągalny.*

Dzień konkursu. Mam dyżur na szkolnym korytarzu, uczniowie zachowują się inaczej, nietypowo. Większość powtarza coś po cichu. Analizują plany przemówienia. Ponad dwudziestoosobowa klasa zamiera w ciszy. Skupieni na tekstach i ubrani odświeżnięci. Początek lekcji typowy, zapisanie tematu: „Konkurs oratorski”. Ustawienie mównicy. Jury

w składzie: Beata Burecka – nauczyciel języka polskiego, Krystyna Tomczyk – kierownik szkolenia praktycznego. Uczniowie wysłuchują oracji swoich kolegów. Są apostrofy, pytania retoryczne, celowe powtórzenia, a przede wszystkim trafne argumenty.

Urszula: *w upalne dni uczniom nie chce się siedzieć w szkolnych murach, co skłania do częstego wagarowania. Piękna pogoda za oknem jest bardzo rozpraszająca (...). Uważam, że wakacje powinny trwać od początku czerwca do końca września. Zarówno uczniowie, nauczyciele jak i inni pracownicy szkoły mogliby w pełni wypocząć i naładować akumulatory do dalszej, ciężkiej pracy w kolejnym roku szkolnym.*

Joanna: *Cztery miesiące wakacji pozwolą na pełny wypoczynek (...). Skorzystają na tym również nauczyciele, będą mogli więcej czasu spędzić z rodzinami. Praca z uczniami nie należy do łatwych, ponieważ ciężko jest wpłynąć na młodzież. Podejmują trud przekazania wiedzy, która kształtuje świadomość młodego człowieka.*

Cele lekcji zostały osiągnięte, a młodzież zaktywizowana do działania potrafi już ułożyć poprawną mowę retoryczną. Wystawione za pracę oceny były satysfakcjonujące zarówno uczniów, jak i nauczyciela. Czy uczniowie wykorzystają nabyte na lekcji umiejętności w swoim życiu? Może zostaną współczesnymi Ciceronami, posłami, wójtami? Może w przyszłości przypomną sobie swoje argumenty, będą pamiętać o nauczycielach? Wciąż przecież toczą się polityczne dyskusje o Karcie Nauczyciela, a pedagogom zarzuca się zbyt krótki czas pracy.

Lekcja pouczająca, praktyczna, ucząca zachowań przydatnych w przyszłym, dorosłym życiu, a także przyjemna i zarazem pożyteczna.

Beata Burecka, ZS w Żyrzynie

Gdzie pieśń się rodzi...

*„Muzyka jest rozpusztą dźwięku,
poezja igraszką myśli, rzeźba – rozgrywką materii.
Wszystkie one rodzą się z wolności i wolność świata objawiają”.*

Ludwik Hieronim Morstin

Muzyka to uśmiech życia, to promyk radości, który wkrada się porankiem i rozjaśnia ponury dzień. Chyba wszyscy ją kochamy, ona towarzyszy nam od kołyski. Wielu z nas ma sentyment do znanych szlagierów, potrafimy wciąż i bezwiednie nucić piosenki, a gust muzyczny często określa nasz temperament.

W I Liceum Ogólnokształcącym im. Ks. A.J. Czartoryskiego są całe zastępy młodych, dla których muzyka to nie tylko odskocznia od szarej rzeczywistości, ale doznanie niemalże mistyczne. Obcowanie ze sztuką sprawia nam czystą radość, dlatego z potrzeby serc, z wielkiego zaangażowania młodzieży, zrodziła się pieśń „Mądrość jak diament...”. Chcieliśmy uczcić nią nie tylko zalety ciała, ale przede wszystkim ducha. Odpowiedzialność i wytrwałość jednoczą się z mądrością, której klejnot wciąż troskliwie pielęgnujemy. Ponieważ mądrość to nasza tradycja, pasja, zaangażowanie, siła i konsekwencja

Festiwal Hymnów Szkolnych

w dążeniu do celu. To także rozumne, dalekowzroczne patrzenie w przyszłość. Mądrość to nasza recepta na nowoczesność.

Dla niektórych akt twórczy kojarzy się z bólem powstawania. Młodzież naszego Liceum podeszła do tworzenia z wielkim zapałem. Ogłoszony pod koniec września komunikat Samorządu Uczniowskiego o konkursie na ułożenie hymnu szkoły spotkał się z wielkim entuzjazmem. Bardzo szybko zebrała się grupa pisząca tekst, której to miałam przyjemność przewodniczyć i nadawać pieśni kształt ostateczny. Inspiracją dla nas były utwory żywe, wartkie, traktujące o radości bycia młodym. Później przyszedł czas na spotkania zespołu śpiewającego, podczas których pomagał nam Piotr Mitruczuk. Próby odbywały się po zajęciach lekcyjnych. Okraszone dużą dozą humoru pozwalały zapomnieć o szarżynie dnia codziennego oraz o tym, że właśnie wszyscy koledzy i koleżanki udali się do domów. Wieczorami w internacie szkoły rozbrzmiewał rytmiczny dźwięk pianina i wesoły śpiew dziewcząt i chłopców.

Już niebawem w I LO będziemy obchodzić 100-lecie powstania szkoły. Myślimy, że nasza pieśń może być ukoronowaniem artystycznych dokonań muzykującej młodzieży. W taki sposób chcemy oddać hołd naszemu czcigodnemu patronowi. Bardzo miłym i wartościowym doświadczeniem był dla nas występ na I Festiwalu Hymnów Szkolnych „Puławy 2012”. Wydarzenie to dodało nam skrzydeł i przyniosło nadzieję, że pieśń nasza stanie się hymnem szkoły.

Pragnę serdecznie podziękować wszystkim, którzy zaangażowali się w tworzenie tej pieśni.

Edyta Dzwonnik, opiekun grupy

Interaktywna zabawa na żywo: LARP w I LO

Gry fabularne na żywo (LARP z ang. *live action role-playing*) stanowią formę rozrywki, w której uczestnicy odgrywają role najczęściej fikcyjnych postaci, przeważnie według improwowanego scenariusza. Osoba prowadząca tego rodzaju zabawę określa przed jej rozpoczęciem dostępne role, *setting* (miejsce i czas akcji) oraz wydarzenia niezależne od poczyną postać

ci graczy. Podczas trwania LARP-u uczestnicy mają niemalże pełną dowolność w kwestii wyboru działań podejmowanych przez swoich bohaterów, w reakcji na zachowania innych lub w celu zrealizowania ustalonych wcześniej dążeń i planów.

LARP można określić jako interaktywny film lub teatr, w którym stajemy się częścią fabuły, a nie biernymi widzami. Taką grę można porównać do rozbudowanej wersji znanych z dzieciństwa zabaw w odgrywanie bohaterów w wymyślonych sytuacjach. Ta interesująca forma rozrywki pozwala uczestnikowi oddziaływać na świat przedstawiony, co zwykle możliwe jest tylko w przypadku gier komputerowych, a równocześnie ułatwia integrację z innymi osobami, a także zapewnia zabawę w grupie. Ma to szczególną wartość w naszym coraz bardziej zdominowanym przez kontakty wirtualne świecie. Pomimo tego, że odgrywane postacie mogą mieć różne cele, LARP-y wzbudzają u każdego z uczestników poczucie odpowiedzialności za powodzenie zabawy w kontekście całej grupy, przez co rozwijają empatię i zdolność do współdziałania.

16 listopada 2012 r. udało się zorganizować pierwszą taką grę w murach naszego Liceum. Odbywała się ona w realiach lat sześćdziesiątych w Stanach Zjednoczonych podczas aukcji wartościowych przedmiotów pozostałych po zmarłym milionerze. Wśród licytujących gości znalazła się cała paleta barwnych postaci: od szanowanych naukowców i przedstawicieli prawa, po agentów KGB i niekonwencjonalnych psychiatrów. Głównym wątkiem gry była próba rozwiązania zagadki zbrodni, do której dochodził podczas aukcji. Scenariusz został przygotowany przez członkinie Studenckiego Klubu Miłośników Fantastyki i Gier Fabularnych „Grimuar” z Lublina – Aleksandrę Bromblik i Dorotę Trojanowską. Osoby te kilka tygodni wcześniej odwiedziły szkołę z prezentacją wprowadzającą w świat gier fabularnych na żywo. Obydwa wydarzenia odbywały się pod nadzorem opiekuna, zaś wnioski do dalszej pracy były wzbogacone na podstawie przeprowadzonej bezpośrednio po zakończeniu gry ankiety.

Reakcje młodzieży wskazują na to, że przedsięwzięcie okazało się dużym sukcesem. Średnia ocen LARP-u wyniosła 5,5 (ocena wg skali szkolnej). Na wynik ten decydujący wpływ miały zarówno ogromny entuzjazm i wyobraźnia wszystkich graczy, jak i solidna organizacja imprezy oraz otrzymane

wsparcie. Szczególne podziękowania należą się organizatorom z Lublina, a także Katarzynie Kwiatek-Farion, która pomagała w sprawowaniu opieki podczas trwania gry oraz Justynie Kowalczyk, która zabezpieczyła młodzieży bezpieczny powrót do domu w godzinach wieczornych, a także całemu zespołowi kierownikemu szkoły, który wykazał otwartość na nowe pomysły organizacji atrakcyjnych i wartościowych sposobów spędzania wolnego czasu przez młodzież.

Istnieje szansa, że jest to pierwsze z wielu tego rodzaju wydarzeń w I LO. Tym bardziej, że w samej idei LARP-ów tkwi ogromny potencjał edukacyjny. Z łatwością można wyobrazić sobie np. LARP historyczny lub odbywający się w języku obcym. Ale to już temat na osoby artykułu.

Paweł Cybula

Przedsiębiorcze szkoły – poprawa jakości kształcenia

W ramach promowania idei przedsiębiorczości wśród młodzieży informujemy o projekcie pn. „Przedsiębiorcze szkoły” realizowanym przez Wyższą Szkołę Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie w ramach POKL-u. Celem projektu jest zwiększenie zainteresowania uczniów szkół ponadgimnazjalnych kontynuowaniem kształcenia na kierunkach o kluczowym znaczeniu dla gospodarki opartej na wiedzy z obszaru szeroko rozumianej przedsiębiorczości. Projekt zakłada wprowadzenie do programu nauczania przedmiotów „podstawy przedsiębiorczości” oraz „ekonomia w praktyce” innowacyjnych narzędzi dydaktycznych przeznaczonych zarówno dla uczniów, jak i prowadzących zajęcia. Po zarejestrowaniu się na stronie www.przedsiębiorczeszkoly.pl można uzyskać nieodpłatny dostęp do narzędzi dydaktycznych opracowanych w ramach projektu.

Oferowany jest kompleksowy zestaw, na który składają się:

- ▶ program nauczania przedmiotów: „podstawy przedsiębiorczości” i „ekonomia w praktyce” z uwzględnieniem nowej podstawy programowej;
- ▶ gra symulacyjna „Wirtualny doradca”;
- ▶ gra symulacyjna „Innowacyjne przedsiębiorstwo produkcyjne”;
- ▶ zestaw 10 kursów e-learning z materiałem dostosowanym do nowej podstawy programowej przedmiotu „podstawy przedsiębiorczości”, z uwzględnieniem zagadnień związanych z Unią Europejską i społeczną odpowiedzialnością biznesu;
- ▶ scenariusze lekcji dla nauczycieli wraz z ćwiczeniami i prezentacjami multimedialnymi;
- ▶ instrukcje obsługi dla użytkowników wszystkich produktów – nauczycieli i uczniów.

Na podstawie komunikatu biura projektu „Przedsiębiorcze Szkoły” (AM)

Aktorzy LARP-u w I LO w Puławach

Sprawy społeczne

Za sprawą aplikacji złożonej w 2011 r. przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Puławach Powiat Puławski został uznany „Samorządem Równych Szans 2011” za działania podejmowane na rzecz osób niepełnosprawnych. Wiele inicjatyw realizowanych jest dzięki znacznemu dofinansowaniu ze środków Unii Europejskiej. Coraz częściej instytucje dedykowane osobom niepełnosprawnym uzyskują jednak istotną pomoc ze strony organizacji zewnętrznych i podmiotów prywatnych, dla których wspieranie osób z niepełnosprawnością jest elementem kultury organizacyjnej i formą zaangażowania w życie lokalnej społeczności. Od tworzenia przyjaznej przestrzeni publicznej po zaawansowane usługi na miarę indywidualnych potrzeb, kontynuujemy i rozwijamy w powiecie puławskim aktywną integrację w formach realnie przekładających się na kompetencje i sytuację życiową osób niepełnosprawnych.

(AM)

Turnus rehabilitacyjny w Mrzeżynie

Od kilku lat wychowankowie Zespołu Specjalnych Ośrodków Szkolno-Wychowawczych w Puławach uczestniczą w turnusach rehabilitacyjnych dla osób niepełnosprawnych organizowanych w różnych regionach Polski. Tegoroczny turnus rehabilitacyjny odbył się w dniach 14-28 września 2012 r. w Ośrodku Wypoczynkowo-Rehabilitacyjnym „Piramida”, 300 m od plaży, w zacisznym zakątku Mrzeżyna. Mrzeżyno jest położone malowniczo w pasie Morza Bałtyckiego, niedaleko od Kołobrzegu. W turnusie wzięło udział 24 wychowanków i 8 opiekunów ze Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Puławach oraz 29 wychowanków i 8 opiekunów ze Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Kęble. Uczestnicy objęci byli różnego rodzaju zabiegami rehabilitacyjnymi. Korzystali z masażu, lamp rozgrzewających, ultradźwięków, gimnastyki ogólnorozwojowej i masażu wodnych. Prowadzona była również w szerokim zakresie rehabilitacja społeczna i edukacja regionalna.

Został także zrealizowany bogaty program turystyczny w obrębie Mrzeżyna i okolic. Uczniowie poznali największe atrakcje miejscowości, zwiedzili Kołobrzeg i odbyli rejs statkiem w pobliżu portu. Program na każdy dzień był dokładnie przemyślany. Dzieci bardzo dużo spacerowały nad morzem, poznawały przyrodę, zabytki i kulturę.

Kierownictwo OWR „Piramida” zapewniło bardzo dobre wyżywienie. Oprócz codziennych posiłków odbyły się dwie uroczyste kolacje, podczas których grał dla dzieci zespół. Zorganizowano również ognisko z pieczeniem kiełbasek. Codziennie młodzież bawiła się na wieczornych dyskotekach,

Mali uczestnicy turnusu rehabilitacyjnego

umacniając więzi koleżeńskie. Wszyscy uczniowie wrócili z turnusu pełni wrażeń i już czekają na następny wyjazd.

Monika Piasecka-Przewłoka, Mariola Bartoszcze
fot. archiwum Zespołu SOSW w Puławach

Zespół SOSW kieruje serdeczne podziękowania do sponsorów:

- ▶ „Geomax” z Opola Lubelskiego (krówki)
- ▶ „Biedronka” z kol. Bochatnica (słodycze)
- ▶ Nałęczów Zdrój Sp. z o.o. (woda mineralna)

Powiat równych szans

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Puławach istnieje od 1999 r. i od początku swej działalności zajmuje się między innymi wspieraniem niepełnosprawnych mieszkańców powiatu puławskiego. Funkcjonujący w strukturze PCPR Zespół ds. rehabilitacji osób niepełnosprawnych dysponuje środkami Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych i realizuje zadania z zakresu rehabilitacji społecznej wyznaczone samorządem powiatowym ustawą z 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, w tym udzielaniem dofinansowań do:

- ▶ uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych;
- ▶ likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych w miejscu zamieszkania osób niepełnosprawnych;
- ▶ organizacji sportu, kultury, rekreacji i turystyki przez organizacje pozarządowe i jednostki prawne działające na rzecz osób niepełnosprawnych;
- ▶ zakupu sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych dla indywidualnych osób niepełnosprawnych;
- ▶ kosztów tworzenia i działalności warsztatów terapii zajęciowej.

Turnus rehabilitacyjny oznacza zorganizowaną, aktywną formę rehabilitacji, połączoną z elementami wypoczynku, której celem jest ogólna poprawa psychofizycznej sprawności oraz rozwijanie umiejętności społecznych uczestników między innymi przez nawiązywanie i rozwijanie kontaktów społecznych, realizację i rozwijanie zainteresowań, a także przez udział w zajęciach przewidzianych programem turnusu.

Likwidacja barier architektonicznych w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej to prace adaptacyjne, budowlano-instalacyjne, zmierzające do prawidłowego i funkcjonalnego rozwiązania pomieszczeń mieszkalnych, głównie sanitarnych oraz komunikacji wewnątrz mieszkań, a także prace budowlane i montażowe zewnętrzne umożliwiające samodzielne funkcjonowanie (dotyczy głównie osób na wózkach inwalidzkich i poruszających się z trudem za pomocą kul).

Likwidacja barier w komunikowaniu się dotyczy w szczególności osób z dysfunkcją narządu słuchu, mowy i wzroku. Polega ona na umożliwianiu tym osobom samodzielnego życia w społeczeństwie, np. poprzez zakup telefonów bezprzewodowych, komputerów z podłączeniem do Internetu.

Likwidacja barier technicznych dotyczy likwidacji przeszkód w wykonywaniu podstawowych, codziennych czynności, wynikających z rodzaju niepełnosprawności oraz braku zastosowania odpowiednich urządzeń i przedmiotów umożliwiających zwiększenie samodzielności i niezależności życiowej osoby niepełnosprawnej.

Zakres realizacji tych zadań i liczba udzielonych dofinansowań zależy bezpośrednio od wysokości środków PFRON przyznanych dla Powiatu na dany rok przez Zarząd Funduszu w Warszawie. Ponieważ wysokość środków jest limitowana, dlatego liczba i wysokość przyznanych dofinansowań dla niepełnosprawnych klientów jest ograniczona.

Od 2008 r. Centrum realizuje projekt systemowy „Samodzielni – nie sami”. Projekt jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Priorytetu VII „Promocja integracji społecznej” Działania 7.1 „Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji” Poddziałania 7.1.2 „Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez powiatowe centra pomocy rodzinie” Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Europejskiego Funduszu Społecznego.

W ramach tego projektu do końca 2012 r. 267 osób niepełnosprawnych skorzysta ze wsparcia w postaci szkoleń, kursów zawodowych i kwalifikacyjnych, zajęć rehabilitacyjnych, wsparcia psychologicznego i edukacji w zakresie praw i uprawnień. Zajęcia w dużej części odbywają się w miejscowościach turystycznych, podczas kilku lub kilkunastodniowych wyjazdów w miesiącach wakacyjnych.

Uczestnicy Projektu posiadający określone dysfunkcje zostają wyposażeni w sprzęt ułatwiający dostęp do wsparcia i wykorzystanie zdobytych umiejętności. Dotychczas osoby niepełnosprawne otrzymały w związku z uczestnictwem w projekcie 26 laptopów, 54 rowery rehabilitacyjne, 8 orbitreków, a ponadto komputerowe programy logopedyczne, wózki inwalidzkie ręczne i elektryczne, aparaty słuchowe, telefony komórkowe, tabliczki brajlowskie i laski z echolacją, dostosowanie samochodu oraz maszynę do szycia i aparaty foto-

graficzne. Finansowane są również zajęcia szkolne związane z uzupełnianiem wykształcenia na poziomie policealnym, z uwzględnieniem realnych potrzeb uczestników.

Realizacja Projektu przyczynia się do zwiększenia aktywności osób niepełnosprawnych w sferze zawodowej i społecznej. W przypadku skierowania i sfinansowania uczestnikom nauki w szkołach różnego szczebla, projekt przyczynia się do realnego i trwałego zwiększenia ich atrakcyjności na rynku pracy.

Realizacja projektu służy wyrównywaniu szans osób niepełnosprawnych zamieszkujących na terenie powiatu puławskiego poprzez ich aktywizację zawodową i społeczną oraz usprawnianie lecznicze. Formy realizacji Projektu pozwalają dodatkowo na integrację środowiska osób niepełnosprawnych ze społecznością lokalną (działania o charakterze środowiskowym), rekreację i turystykę (zajęcia podczas wyjazdów, festyny i imprezy integracyjne), niwelowanie indywidualnych ograniczeń wynikających z niepełnosprawności (sprzęt rehabilitacyjny, ortopedyczny i pomocniczy) oraz spożytkowanie nabytych umiejętności (wyposażenie w sprzęt, dostosowanie samochodu).

W ramach Projektu realizujemy formy aktywizacji zawodowej, edukacyjnej i społecznej. Podejmowane działania są komplementarne do zadań ustawowych, których katalog nie zaspokaja kompleksowo zdiagnozowanych potrzeb naszych klientów. Uczestnicy Projektu korzystają ze szkoleń i kursów (językowe, kursy na prawo jazdy, kurs fotografii, księgowości, kroju i szycia, pierwszej pomocy przedmedycznej, stylizacji paznokci, gastronomiczne, wokalne), treningów kompetencji i umiejętności społecznych w zakresie autoprezentacji, samooceny i asertywności, terapii psychologicznej indywidualnej, rodzinnej i grupowej. Ważnym aspektem działań jest finansowanie zajęć rehabilitacyjnych (ćwiczenia usprawniające psychoruchowo, basen). Działania projektowe uzupełniamy wyposażeniem uczestników Projektu w sprzęt ułatwiający funkcjonowanie fizyczne i wejście lub powrót na rynek pracy.

Od 2011 r. swoją ofertę kierujemy również do rodzin, w których wychowują się dzieci niepełnosprawne. Proponujemy im udział w grupach wsparcia, pomoc psychologiczną, kursy pierwszej pomocy przedmedycznej, obejmując rów-

Wycieczka w ramach Programu Aktywności Lokalnej

nocześnie dzieci rehabilitacją i opieką specjalistów. Znaczna część działań prowadzona jest w ośrodkach rehabilitacyjnych nad Morzem Bałtyckim lub w górach.

W celu przeciwdziałania inkluzji osób niepełnosprawnych ze społeczeństwa organizujemy cyklicznie festyny i imprezy sportowo-kulturalno-integracyjne, na które zapraszane są również osoby z rodziny i otoczenia uczestników Projektu. Wszystkie działania w projekcie systemowym oferujemy uczestnikom bezpłatnie.

PCPR w Puławach jest ponadto koordynatorem lokalnym projektu pn. „Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu w województwie lubelskim. Głównym celem projektu jest zapewnienie bezpłatnego dostępu do Internetu oraz niezbędnych urządzeń i oprogramowania dla gospodarstw domowych zagrożonych wykluczeniem z aktywnego uczestnictwa w społeczeństwie informacyjnym ze względu na niepełnosprawność. W powiecie puławskim objętych projektem będzie 20 gospodarstw domowych. Projekt jest realizowany w latach 2010-2013, przy czym dodatkowym obowiązkiem Powiatu jest zapewnienie trwałości projektu do końca 2018 r. Udział w Projekcie jest bezpłatny.

Najważniejsze działania w projekcie to dostarczenie i instalacja sprzętu komputerowego wraz z niezbędnym oprogramowaniem, zapewnienie dostępu do Internetu, organizacja szkoleń dla użytkowników w zakresie obsługi komputera, korzystania z Internetu oraz nabycia nowych umiejętności niezbędnych dla świadczenia pracy lub skutecznej edukacji przez Internet.

Od 2010 r. w siedzibie oraz w oparciu o zasoby kadrowe i wyposażenie PCPR-u funkcjonuje Punkt Informacyjny dla Osób Niepełnosprawnych. Celem Punktu jest dostarczenie osobom niepełnosprawnym oraz podmiotom prowadzącym działalność na ich rzecz informacji, w szczególności o prawach osób niepełnosprawnych, instytucjach i organizacjach wsparcia, programach, w których beneficjentami są osoby niepełnosprawne. Pracownicy PCPR oraz radca prawny pełnią cykliczne dyżury w Punkcie oraz opracowują i kolportują materiały informacyjne. Informacje są udzielane bezpłatnie.

W lipcu 2012 r. Powiat Puławski przystąpił do realizacji pilotażowego programu „Aktywny Samorząd”, a bezpośrednim realizatorem programu jest PCPR w Puławach. Głównym celem programu jest wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, zawodowym i dostępie do edukacji. W programie mogą brać udział dorosłe osoby niepełnosprawne w wieku aktywności zawodowej oraz dzieci posiadające orzeczenia o niepełnosprawności, które spełniają łącznie wszystkie warunki określone dla danego obszaru (głównie I grupa inwalidzka z tytułu narządu ruchu lub wzroku).

Program obejmuje następujące obszary wsparcia:

- A – pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu;
- B1 – pomoc w zakupie specjalistycznego sprzętu komputerowego wraz z oprogramowaniem (nie dotyczy zakupu podstawowego sprzętu komputerowego i podstawowego oprogramowania komputerowego);
- B2 – pomoc w zakupie urządzeń lektorskich (samodzielne

- elektroniczne urządzenia służące rejestrowaniu lub przetwarzania grafiki lub tekstu na mowę syntetyczną);
- B3 – pomoc w zakupie urządzeń brajlowskich (drukarki brajlowskie, termograficzne, monitory brajlowskie);
- C – pomoc w zakupie wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym;
- D – pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym (niepodlegającego gwarancji);
- E – pomoc w uzyskaniu prawa jazdy kategorii B;
- F – pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej (dofinansowanie opłaty za pobyt dziecka osoby niepełnosprawnej w żłobku lub przedszkolu).

W 2011 r. Powiat Puławski otrzymał tytuł „Samorząd Równych Szans” za działania podejmowane na rzecz osób niepełnosprawnych.

Zapraszamy osoby niepełnosprawne zamieszkujące na terenie powiatu puławskiego do korzystania ze wsparcia oferowanego przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Puławach.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
al. Królewska 3, 24-100 Puławy
tel./fax 81 888 04 92
www.pcpr.pulawy.pl, www.efs-pcpr.pulawy.pl; e-mail: pcpr_pul@o2.pl
godziny pracy: poniedziałek 08.00-16.00, od wtorku do piątku 07.00-15.00

Marta Mazur, starszy specjalista pracy socjalnej, PCPR w Puławach

W trosce o dzieci

W poprzednim numerze Kwartalnika informowaliśmy o zdobyciu przez Zakład Fizjoterapii i Masażu Bio-Relax prestiżowego tytułu „Lodołamacze 2012”, przyznawanego za zaangażowanie w rozwiązywanie problemów osób niepełnosprawnych poprzez tworzenie dobrych warunków pracy. Dojrzała polityka zatrudnienia jest elementem etycznego podejścia dyrekcji Firmy Bio-Relax do osób niepełnosprawnych. Przyjazna postawa w tym zakresie, ze szczególnym uwzględnieniem rehabilitacji i wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci, prowadzona jest od początku istnienia firmy (1991 r.).

W 2005 r. Bio-Relax jako jedyny w województwie lubelskim realizował ministerialny program terapeutyczny „Wczesnej, kompleksowej, skoordynowanej i ciągłej pomocy dziecku zagrożonemu niepełnosprawnością lub niepełnosprawnemu i jego rodzinie”. Za pomoc w realizacji programu „Zdążyć z Pomocą” Bio-Relax otrzymał certyfikat dobroczynności od Fundacji Dzieciom „Zdążyć z Pomocą” w Warszawie. Program został przekształcony i od 2007 r. jest nadal realizowany przez Bio-Relax w Dziennym Ośrodku Rehabilitacji dla dzieci z zaburzeniami neurorozwojowymi. Ośrodek ten pomaga niepełnosprawnym dzieciom z terenu powiatu puławskiego, ale również z województwa lubelskiego i sąsiednich województw. Pomoc udzielana jest dzieciom m.in. z: grupy wysokiego ryzyka ciążowo-porodowego, wrodzonymi wadami

układu nerwowego, chorobami metabolicznymi, zaburzeniami koordynacji ruchowej i trwałymi uszkodzeniami narządu ruchu, zaburzeniami pochodzącymi z wad genetycznych, nieprawidłowym rozwojem psychoruchowym o nieustalonej etiologii, wrodzonymi wadami wielu układów, zaburzeniami integracji sensorycznej. Wraz z uruchomieniem Poradni Psychologicznej, Poradni Logopedycznej, Pracowni Pedagogicznej i Pracowni Integracji Sensorycznej pomocą objęto jeszcze większą grupę dzieci z różnorodnymi niedomogami zdrowotnymi. Placówka współpracuje także z powiatowymi instytucjami wspomagającymi dzieci niepełnosprawne: Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Puławach, Specjalnym Ośrodkiem Szkolno-Wychowawczym im. Marii Grzegorzewskiej w Puławach (SOSW) i Wielofunkcyjną Placówką Opiekuńczo-Wychowawczą w Puławach. Oprócz usług finansowanych w ramach NFZ zakład objął specjalistyczną opieką dodatkową wychowanków tych placówek. W ramach dokonanej przez Bio-Relax darowizny aktualnie przygotowany jest zakup sprzętu wspomagającego rehabilitację i wczesne wspomaganie wychowanków SOSW w Puławach.

Bio-Relax jest koalicjantem ogólnopolskiego programu „Dobry rodzic. Dobry start”, ambasadorem ogólnopolskiej kampanii „Zły Dotyk”, uczestniczy również w III etapie Kampanii „Dziecko świadek szczególnej troski”. Jest placówką przyjazną psom asystującym – każde dziecko niepełnosprawne korzystające z takiej formy pomocy może przebywać w siedzibach Zakładu z psem asystującym. W trosce o rozwój dzieci, a w szczególności tych zagrożonych niepełnosprawnością, Bio-Relax bezpłatnie prowadzi profilaktyczne logopedyczne programy przesiewowe na terenie powiatu puławskiego. W latach 2010-2011 placówka uczestniczyła w projekcie „Badanie rodzin niepełnosprawnych z dziećmi”, którego celem było diagnozowanie potrzeb oraz ocena jakości i efektywności otrzymywanego przez te rodziny wsparcia, wypracowanie założeń dla systemu wsparcia rodzin z dziećmi głęboko, wielorako niepełnosprawnymi.

(AM)

Dzień Starszego Człowieka

Mimo wieku, niewygody – każdy Senior duchem młody!

W niedzielę 18 listopada 2012 r. w Gminnym Ośrodku Kultury w Końskowoli uroczystie obchodziliśmy Międzynarodowy Dzień Osób Starszych, który tradycyjnie rozpoczęła msza święta, a następnie zgromadzeni udali się do Gminnego Ośrodka Kultury na część artystyczną oraz spotkanie towarzyskie.

Obchody Międzynarodowego Dnia Osób Starszych rokrocznie organizuje lokalny oddział Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów. Swoją obecnością uświetnili je goście, m.in. posłanka Małgorzata Sadurska, starosta Witold Popiołek, wójt Stanisław Gołębiowski, przewodnicząca RG Małgorzata Szpyra, przewodnicząca Rejonowego Oddziału ZERI Ewa Dobraczyńska, ks. proboszcz Adam Bab, dyrek-

tor Gminnego Ośrodka Zdrowia Marzanna Skwarek, dyrektor Środowiskowego Domu Samopomocy Iwona Stochmal. W niedzielne przedpołudnie licznie przybyli również nasi Seniorzy.

Przewodnicząca Koła PZERI w Końskowoli Irena Stefanek przywitała gości i w krótkim wystąpieniu omówiła problemy osób starszych, a także przypomniała historię uroczystości. Nie zabrakło pochwał mądrości, doświadczenia życiowego oraz aktywności i optymizmu osób starszych. Jednocześnie nie sposób pominąć gorzkich refleksji o niedocenianiu seniorów, braku zrozumienia dla ich problemów oraz odsuwaniu na margines życia. Podczas spotkania propagowano aktywność osób starszych, podejmowanie przez nie nowych wyzwań oraz inicjatyw.

Powodem do dumy niewątpliwie są osiągnięcia naszych seniorów. Na szczególne wyrazy uznania zasługuje Waław Kowalik – znany jako wokalista „Śpiewających Seniorów” oraz twórca przepięknych prac z drewna. Niedawno uzyskał on pierwsze miejsce w VIII Wojewódzkim Przeglądzie Rękodzieła i Twórczości Plastycznej Seniorów i Osób Niepełnosprawnych. Niejednokrotnie można było obejrzeć jego dzieła na wystawach w Gminnym Ośrodku Kultury. Ponadto gratulacje i pochwały kierowano pod adresem członków chóru „Pokolenie” oraz instruktora Tadeusza Salamandry, którzy zajęli pierwsze miejsce w XXIII Festiwalu Piosenki Religijnej w Markuszowie. W dowód uznania przewodnicząca Rejonowego Oddziału ZERI Ewa Dobraczyńska przekazała chorzystom Puchar Polskiego Związku Emerytów Rencistów i Inwalidów Oddziału Okręgowego w Lublinie za „rozwijanie integracji międzypokoleniowej”. W skład zespołu wchodzi bowiem zarówno seniorzy, jak i osoby w średnim wieku oraz młodzież.

Podziękowania oraz pamiątkowe dyplomy z rąk Ewy Dobraczyńskiej odebrali również działacze społeczni z terenu Gminy Końskowola. Specjalne wyrazy wdzięczności skierowano do Starosty Puławskiego Witolda Popiołka oraz wójta Stanisława Gołębiowskiego. Wójt Gminy Końskowola obiecał nie ustawać w działaniach zmierzających do poprawy możliwości rozwoju osób starszych i zapowiedział kolejne, nowe inicjatywy w tej dziedzinie, między innymi wytyczenie tras Nordic Walking oraz zapewnienie odpowiednich warunków do treningu.

Goście obecni na uroczystości

Po wielu serdecznych słowach i życzeniach nadszedł czas na część artystyczną. Na końskowolskiej scenie zagościli: Chór „Pokolenie”, Zuzia Kozak w wianach walczyków i poleczek oraz solistka Eugenia Pachocka, a koncert Kapeli Ludowej „Końskowolskie Chopaki” rozbawił wszystkich przybyłych.

Agnieszka Brzozowska, GOK w Końskowoli

Współpraca z organizacjami pozarządowymi w 2013 r.

Współpraca Powiatu Puławskiego z organizacjami pozarządowymi opiera się na przepisach zawartych w ustawie o samorządzie powiatowym, ustawie o działalności pożytku publicznego i wolontariacie oraz przepisach szczególnych. Na podstawie przedstawionych aktów prawnych Rada Powiatu Puławskiego w listopadzie 2012 r. podjęła Uchwałę w sprawie przyjęcia Roczno program współpracy Powiatu Puławskiego z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego w Powiecie Puławskim w 2013 r. Uchwalony akt jest podstawowym dokumentem określającym szczegółowe cele, formy i zasady, jakie obowiązują organ wykonawczy powiatu we współdziałaniu z podmiotami programu.

Celem głównym programu jest kształtowanie partnerstwa Powiatu Puławskiego z organizacjami pozarządowymi dla wspólnych działań służących zaspokajaniu potrzeb mieszkańców oraz wzmacnianie aktywności społeczności lokalnej. Natomiast związanymi z nim celami szczegółowymi są: zwiększanie udziału mieszkańców powiatu w życiu społecznym, kształtowanie obywatelskich postaw wśród mieszkańców powiatu, efektywniejsza realizacja zadań publicznych poprzez aktywną współpracę organizacji pozarządowych z samorządem powiatu.

Przedmiotowy zakres współpracy obejmuje wszystkie zadania leżące w zakresie zadań własnych powiatu, a za priorytetowe uznano działania prowadzone w następujących sferach: kultury, kultury fizycznej, turystyki, ochrony i promocji zdrowia, działalności na rzecz osób niepełnosprawnych.

Szczegółowy zakres przedmiotowy współpracy w dziedzinie kultury zawiera wspieranie lokalnych inicjatyw kulturalnych i artystycznych realizowanych na rzecz mieszkańców powiatu, takich jak:

- ▶ inicjatywy kulturalne służące wzbogacaniu oferty kulturalnej w formie koncertów, wystaw, plenerów, warsztatów, prezentacji, odczytów, cyklicznych wydarzeń kulturalnych o charakterze festiwalowym, międzynarodowym i ogólnopolskim;
- ▶ przedsięwzięcia związane z kultywowaniem tradycji, zwyczajów i ochroną dziedzictwa kulturowego;
- ▶ niekomercyjnej działalności wydawniczej, związanej z promocją dorobku artystycznego miejscowych twórców, artystów, dzieł sztuki, historii i tradycji;
- ▶ promocję kultury regionu;
- ▶ wspieranie amatorskiego ruchu artystycznego;

Planowana kwota przeznaczona na realizację powyższych zadań w ramach otwartych konkursów ofert to 65 tys. zł.

Szczegółowy zakres przedmiotowy współpracy w dziedzinie upowszechniania kultury fizycznej obejmuje:

- ▶ organizację ogólnodostępnych imprez i zawodów sportowo-rekreacyjnych;
- ▶ organizację zawodów sportowych w ramach rywalizacji międzyszkolnej;
- ▶ organizację zawodów sportowych i udział w nich;
- ▶ organizację imprez i zawodów sportowych osób niepełnosprawnych.

Planowana kwota przeznaczona na realizację powyższych zadań w ramach otwartych konkursów ofert to 65 tys. zł.

Szczegółowy zakres przedmiotowy współpracy w zakresie turystyki obejmuje:

- ▶ organizację przedsięwzięć turystycznych, tj. rajdów, zlotów, spływów oraz innych imprez krajoznawczych;
- ▶ odnowienie istniejącej turystycznej infrastruktury technicznej;
- ▶ budowę i rozbudowę turystycznej infrastruktury technicznej;
- ▶ współpracę z podmiotami programu z branży turystycznej w zakresie promocji powiatu, organizacji konferencji.

Planowana kwota przeznaczona na realizację powyższych zadań w ramach otwartych konkursów ofert to 15 tys. zł.

Zadania w zakresie ochrony i promocji zdrowia obejmują przede wszystkim wspieranie działalności w zakresie opieki hospicyjnej nad mieszkańcami powiatu puławskiego. Planowana kwota przeznaczona na realizację powyższych zadań w ramach otwartych konkursów ofert to 10 tys. zł.

Zadania w zakresie działalności na rzecz osób niepełnosprawnych obejmują przedsięwzięcia dotyczące rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych z terenu powiatu puławskiego. Planowana kwota przeznaczona na realizację powyższych zadań w ramach otwartych konkursów ofert to 10 tys. zł.

Wymienione zadania nie wyczerpują w pełni możliwych form współpracy. Oprócz współpracy finansowej, polegającej na wsparciu realizacji zadań poprzez udzielenie dotacji Powiat współdziała w innych przewidzianych prawem obszarach.

Możliwe jest podejmowanie współdziałania m.in. poprzez:

- ▶ wzajemne informowanie się o planowanych kierunkach działalności;
- ▶ konsultowanie z partnerami programu projektów aktów prawa miejscowego w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji;
- ▶ uczestnictwa we wspólnych spotkaniach, konferencjach i innych tego typu przedsięwzięciach mających na celu wypracowanie efektywnych metod realizacji zadań pożytku publicznego;
- ▶ przyłączania się do organizacji spotkań, konferencji i innych tego typu przedsięwzięć;
- ▶ wspólne działania mające na celu pozyskiwanie środków finansowych na działalność pożytku publicznego z innych źródeł niż budżet Powiatu;
- ▶ tworzenia wspólnych zespołów o charakterze doradczym i inicjatywnym, złożonych z przedstawicieli podmio-

tów prowadzących działalność pożytku publicznego oraz przedstawiciele Powiatu.

Powiat Puławski od wielu lat współpracuje z podmiotami z obszaru NGO, realizując zadania własne oraz podejmując wspólne projekty współfinansowane z funduszy europejskich, a także z innych źródeł, np. projekt „EUROszansa dla Lubelszczyzny – budowanie konsensusu społecznego na rzecz zrównoważonego rozwoju subregionu w krajobrazie kulturowym trójkąta turystycznego: Nałęczów – Puławy – Kazimierz Dolny” realizowany w ramach Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy przez Starostwo Powiatowe w Puławach we współpracy z trzema partnerami; projekt „Poznaj swoje prawa – bezpłatne poradnictwo prawne i obywatelskie dla mieszkańców powiatu puławskiego i ryckiego”. Dzięki wsparciu Powiatu organizacje pozarządowe mogą realizować wiele ciekawych przedsięwzięć korzystnych dla jego mieszkańców, które przyczyniają się do efektywniejszej realizacji zadań publicznych.

Andrzej Wenerski, kierownik Wydziału Promocji, Kultury, Sportu i Turystyki, Starostwo Powiatowe w Puławach

VII Zjazd Absolwentów „Chemika”

*Szkoło! Szkoło!
Gdy Cię wspominam,
Tęsknota w serce się wgrzyza,
Oczy mam pełne łez!*

J. Tuwim

Zespół Szkół Technicznych to szkoła z tradycjami, które od początku istnienia placówki spajały społeczność uczniów i nauczycieli. Szkolne uroczystości oraz zwykła codzienność przez wiele lat budowały silną więź, która mimo upływu lat trwa i wzmacnia się. Organizowany co 5 lat Zjazd Absolwentów jest okazją do potwierdzenia tego, że „*czym skorupka za młodu nasiąknie, tym na starość trąci*”.

W mury popularnego „Chemika” 27 października 2012 r. zjechali z całego kraju nasi byli uczniowie. Są wśród nich ludzie sukcesu, przedstawiciele władz, prawnicy, lekarze, politycy, nauczyciele, księża i niezastąpieni fachowcy w wielu dziedzinach. Spotkania po latach w murach szkoły z nauczycielami, którzy na szczęście nie pamiętają już małych i większych potknięć swoich ówczesnych uczniów, są okazją do wielu, czasami bardzo wzruszających wspomnień, do snucia opowieści, tych radosnych i tych smutnych. Dobra praca, wspaniała rodzina, dom, szczęśliwe życie okazują się po latach prawdziwymi wartościami. W niepamięć odchodzą szkolne kłopoty, złe oceny, nie wiadomo już nawet z jakiego przedmiotu. Czasem trudno w spotkanych osobach rozpoznać kolegów ze szkolnej ławki, ale uśmiech, oczy, gesty podpowiadają kim jest ta pani czy ten pan. Nauczycielom, często już emerytowanym, przyjemnie jest patrzeć na dawnych uczniów. Pojawiają się refleksje, że trud pracy nie poszedł na marne, a miłe słowa absolwentów potwierdzają tę prawdę.

Absolwenci Zespołu Szkół Technicznych mogli się spotkać w szkolnych salach z kolegami ze swojego rocznika, brali udział w części oficjalnej w auli, a wieczorem w Stozapie rozpoczęli bal polonezem, jak przed laty na swoich studniówkach. Tradycyjny taniec poprowadzili dyrektor Henryk Głos i wicedyrektor Agata Panek. Dla uczestników imprezy, podziwiających wprawę dyrektora w prowadzeniu figur tanecznych, było to dużym przeżyciem. Wodzirejem ubranym w kontusz szlachecki był Krzysztof Hawryluk – absolwent i nauczyciel przedmiotów zawodowych w ZST. Jednak bal był jedynie zwieńczeniem pełnego emocji dnia.

VII Zjazd Absolwentów rozpoczęła msza święta w kościele pw. Matki Bożej Różańcowej, koncelebrowana przez ks. dziekana Piotra Trelę i ojca Grzegorza, absolwenta naszej szkoły. Część oficjalna uroczystości odbywała się w auli szkolnej. Już po raz trzeci prowadził ją absolwent z rocznika 70. Jerzy Wnuk, który z wdziękiem zawodowego konferansjera, uroczymi żartami, buduje nastrój tych spotkań. Uruchomił, jak sam to określił, maszynę czasu i oddał głos dyrektorom szkoły. W ich wypowiedziach pojawiły się wspomnienia największych sukcesów i trudności, z jakimi spotkali się w czasie swojej kadencji. Jako pierwszy wystąpił obecny dyrektor Zespołu Szkół Technicznych Henryk Głos, który pochwalił się ostatnimi sukcesami, przedstawił nowe inwestycje, ukazał kierunki dalszego rozwoju i tworzenie nowego wizerunku szkoły. Dyrektor Józef Siekierski zwrócił uwagę, że swoją funkcję sprawował w okresie, kiedy szkoła przeszła pod zarząd Starostwa Powiatowego i borykała się z kłopotami finansowymi, a mimo to została rozbudowana, powstały nowe sale i aula szkolna. W równie trudnych latach stanu wojennego, presji politycznych przyszło sprawować funkcję dyrektorowi Mieczysławowi Piwkowskiemu. Mimo kłopotów grono pedagogiczne w tych czasach świetnie ze sobą współpracowało. Jako ostatni głos zabrał nestor dyrektorów Kazimierz Kotliński – żywa legenda ZST, twórca szkoły. Dyrektor Kotliński to inżynier – technik o duszy artysty i humanisty. To on wyznaczył podstawowe kierunki rozwoju szkoły, czyli wysoki poziom nauczania technicznego i wszechstronny rozwój osobowości uczniów. Jak na każdym zjeździe otrzymał owacje na stojąco. Absolwenci spontanicznie odśpiewali mu gromkie „Sto lat” i wręczyli bukiet pięknych kwiatów jako wyraz szacunku i wdzięczności.

Oficjalna część spotkania absolwentów

Nestor Dyrektorów ZST – Kazimierz Kotliński

ści. Każdy z przemawiających podkreślał kontynuację dążeń swoich poprzedników, umacnianie szkolnych, dobrych tradycji i troskę o dalszy rozwój. Z sylwetkami dyrektorów Zespołu Szkół Technicznych można zapoznać się, oglądając film pt. „Dyrektorzy”, który każdy z uczestników uroczystości otrzymał w pakiecie upominkowym wraz z folderem okolicznościowym i książkami dyrektora Kotlińskiego. Film powstał z inicjatywy nauczyciela historii Mariusza Bednarskiego, który wiedziony swą pasją nagrał wywiady z czterema dyrektorami ZST.

Szczególnym momentem VII Zjazdu było wspomnienie zmarłych pedagogów i pracowników szkoły. Uczestnicy spotkania minutą ciszy i płonąącym zniczem uczcili ich pamięć. Na tle przejmującej muzyki Jana Sebastiana Bacha pojawiały się nazwiska tych, którzy odeszli oraz zdjęcia wywołujące wiele westchnień i wzruszeń.

Program spotkania obejmował również wystąpienia absolwentów i zaproszonych gości. Głos zabrali, między innymi: Ewa Wójcik – wiceprezydent Puław, prof. Wiesław Oleszek – dyrektor IUNG-u w Puławach, prywatnie mąż emerytowanej nauczycielki fizyki naszej szkoły, przewodniczący Rady Powiatu Puławskiego Wojciech Kuba – absolwent naszej szkoły, płk Zdzisław Górski, Izabela Pique oraz Leszek Gorgol – członek zarządu Powiatu Puławskiego, także nasz absolwent.

Uroczystości w szkolnej auli zakończyła prezentacja przygotowana przez obecnych uczniów pod kierunkiem nauczycielek języka polskiego Magdaleny Grzegorzcyk, Anny Junkuszew – absolwentki naszej szkoły, Małgorzaty Wiśnieckiej-Ozimek. Pokazaliśmy, co działo się w szkole przez ostatnie lata, a mamy się czym pochwalić. Wystarczy wspomnieć zajęcie 4. miejsca w województwie lubelskim i 39. w Polsce w rankingu „Rzeczpospolitej” i „Perspektyw” w 2011 r. Dowodem uznania dla pracy naszej szkoły było również powierzenie nam zorganizowania Wojewódzkiej Inauguracji Roku Szkolnego 2012/2013. Jesteśmy aktywni w środowisku lokalnym, bierzemy udział w licznych akcjach społecznych i charytatywnych, odnosimy sukcesy w sporcie i konkursach przedmiotowych. W 2011 r. powróciliśmy do ścisłej współpracy z Zakładami Azotowymi „Puławy” S.A. W podpisanej umowie patronackiej chemiczny gigant wyraził gotowość do wspierania nas w działalności dydaktycznej.

Na zakończenie uroczystości dla absolwentów zagrał szkolny zespół muzyczny prowadzony przez Dorotę Wawerską i Łukasza Kacperka, który uzyskał nagrodę Starosty Puławskiego. Dziewczęta wykonały pieśń szkoły, która powstała w latach 60. XX w., a jej słowa wzbudziły sentyment u dawnych uczniów:

*Wśród lasów zielonych i pól,
Nad Wisłą w puławskiej ziemi
Wyrasta splot stalowych rur
I strzela w niebo rząd potężnych chłodni i hal,
Wyrasta splot stalowych rur
A wielki komin patrzy w dal
Azoty, puławskie azoty
Już sławne dziś na świat cały
A młodzież naszej szkoły
Wzmoże tę sławę pracą, nauką, zapalem*

To nasz drogowskaz jak pracować, tworzyć i żyć. Z entuzjazmem przyjęte zostały pary tańca towarzyskiego, które wykonały gorącą salsę. Z okazji VII Zjazdu Absolwentów przygotowano pod kierunkiem Małgorzaty Bednarskiej i Agnieszki Kuli szereg wystaw. Przeglądając wystawione kroniki, absolwenci mogli przypomnieć sobie najważniejsze wydarzenia ze swojego pobytu w szkole. Swoje obrazy „namalowane nitką”, czyli wykonane haftem krzyżykowym, zaprezentowała Danuta Łój – nauczycielka fizyki w naszej szkole. Zjazd uświetniła wystawa obrazów i twórczości literackiej Kazimierza Kotlińskiego.

Następna okazja do wspólnego spotkania nastąpi za 5 lat. Będziemy wtedy obchodzić 50-lecie istnienia Zespołu Szkół Technicznych. Chcielibyśmy, aby znów korytarze i sale lekcyjne zapełniły się byłymi uczniami, którzy ciągle należą do naszej wspólnoty, a w sercach swoich nauczycieli pozostają na zawsze.

*Magdalena Grzegorzcyk, Anna Junkuszew,
Małgorzata Wiśniecka-Ozimek*

Do lekarza bez zaświadczeń

Województwo Lubelskie wdraża Elektroniczną Weryfikację Upoważnień Świadczeniobiorców do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (NFZ). Od 1 stycznia 2013 r. każdy będzie mógł potwierdzić swoje prawo do świadczeń bez konieczności przedstawiania dodatkowych dokumentów – dla zrealizowania usługi medycznej wystarczy numer PESEL oraz dokument potwierdzający tożsamość. System zostanie wprowadzony automatycznie, nie wymaga dodatkowych zgłoszeń indywidualnych.

Więcej informacji:
http://www.nfz-lublin.pl/ewus_przydatne_informacje
tel. 81 5310500
infolinia: 81 19488

Okiem specjalisty

Wyzwanie

Mija sto lat licznych przeobrażeń, w tym także o charakterze rewolucyjnym, dokonanych w szeroko rozumianym stylu życia ujmującym myślenie, postawy i zachowania wielu pokoleń ludzi, niezależnie od miejsca ich zamieszkania, pochodzenia oraz kultury w jakiej wychowywali się. Stojąc na początku XXI w., który przyniósł drugą, potężną przemianę w zarządzaniu, nakreślił kierunki wyznaczające jakość, doskonałość i przenikliwość, spróbujmy dokonać zwięzłej analizy tego, co jest zapowiedzią aktualnych zmian w zarządzaniu w ochronie zdrowia. Jakie formy charakteryzowały się siłą przetrwania do dziś, a które były przemijającą tendencją? Czego powinniśmy się uczyć od wielkich przywódców minionych lat i na jakie zmiany musimy być przygotowani w kontekście nadchodzącej przyszłości?

Zarządzanie publicznym szpitalem w obecnych realiach wskazuje na różnorodność zagadnień, z jakimi menedżer spotyka się na co dzień. Jego wykształcenie, wiedza i umiejętności to część niezbędnych na tym stanowisku kompetencji. Nieodzowna potrzeba współpracy z wieloma podmiotami realizującymi zadania z zakresu ochrony zdrowia, dla przykładu Narodowym Funduszem Zdrowia jako płatnikiem, Wojewodą w kwestii rejestru podmiotów leczniczych oraz ratownictwa medycznego, czy wreszcie z Podmiotem Tworzącym w myśl zapisów ustawy o działalności leczniczej, która weszła w życie 1 lipca 2011 r. i nakreśliła nowe spojrzenie, zwłaszcza w kwestii zaistnienia nowych form organizacyjno-prawnych w działalności polskich szpitali – to tylko wiodące elementy, które wskazują na złożoność wzajemnie przenikających się procesów i potrzebę umiejętności przywódczych dyrektorów szpitali.

Kiedy zdecydowałam się zarządzać Samodzielnym Publicznym Zakładem Opieki Zdrowotnej w Puławach zorientowałam się, jak wiele zadań o bardzo wysokim stopniu trudności, wiążących się z koniecznością zaplanowania i konsekwentnego realizowania programu naprawczego w jednostce borykającej się zwłaszcza z problemami natury ekonomicznej, wyartykułowałam jedno znaczące słowo – wyzwanie. Dziś, oceniając sytuację z perspektywy prawie dwóch lat, powiem, że warto było podjąć ten niesamowity wysiłek. Zauważono pierwsze sukcesy w postaci znacznego obniżenia straty w działalności finansowej SPZOZ i bilansowanie się jednostki w 2012 r. Uporządkowanie struktury organizacyjnej szpitala, wdrożenie polityki jakości potwierdzonej Certyfikatem ISO 9001-2008, restrukturyzacja zatrudnienia rozumiana nie tylko w kategorii zwolnień pracowników, ale przede wszystkim

w kontekście umiejętnego i inteligentnego dostosowania ludzkich potencjałów do potrzeb i zadań jednostki ochrony zdrowia, pozyskanie nowoczesnego sprzętu i aparatury medycznej głównie w wyniku realizacji polityki sponsoringowej, sukcesywne zwiększanie kontraktu z płatnikiem potwierdziły, że w trudnych czasach uwarunkowań zewnętrznych i otoczenia rynkowego można optymalnie zarządzać szpitalem, w myśl niezbędnego w obecnych realiach harmonizowania czynnika terapeutycznego z ekonomicznym.

Wreszcie jakość. Jakość w ochronie zdrowia to ...

Współczesny świat zmierza w stronę jakości, a człowiek powinien tworzyć jakość i być jej odbiorcą z ukierunkowaniem na zdrowie. Definiowanie jakości, złożoność procesów do niej wiodących powoduje wielokierunkowość w podejściu do tego pojęcia. Obserwując wdrażanie teorii zarządzania do praktyki, należy akcentować rolę TQM (Total Quality Management) w kontekście wyznaczania celów. Jakość w ochronie zdrowia posiada swoje źródło w poziomie kwalifikacji pracowników medycznych oraz warunków, w jakich usługi zdrowotne są udzielane, z uwzględnieniem technologii medycznych spełniających kryteria HTA czy EBM.

Certyfikat dla SP ZOZ w Puławach

Jakość to jedyny właściwy kierunek rozwoju usług zdrowotnych wiodący do stworzenia skutecznego funkcjonowania systemu ochrony zdrowia, w którym pacjent stanie się prawdziwą wartością.

W toku tych wszystkich przemian i zmian w polityce zdrowotnej należy pamiętać o pacjencie jako o podmiocie systemu opieki zdrowotnej i podkreślać słowa w myśli Światowej Deklaracji Zdrowia, że jednym z najistotniejszych praw każdego człowieka na świecie jest najwyższy, możliwy do uzyskania standard zdrowia.

dr n. med. Jolanta Herda, dyrektor SP ZOZ w Puławach

Lasy powiatu puławskiego

Nadzór nad gospodarką leśną lasów niepaństwowych

Województwo lubelskie należy do najsłabiej zalesionych obszarów w Polsce. Lasy stanowią tu 21,9% ogólnej jego powierzchni (średnia w Polsce wynosi 28,1%). Do najsilniej zalesionych obszarów województwa należą powiaty: janowski (38,1%), biłgorajski (37,9%) i włodawski (37,3%). Przeważa drzewostan iglasty (ok. 75%). Największe kompleksy leśne Lubelszczyzny to: Puszcza Solska, Lasy Janowskie, Parczewskie i Włodawskie.

Dane statystyczne dla powiatu puławskiego
(stan na dzień 31.12.2011 r.)

Wyszczególnienie:	Powierzchnia gruntów w ha
Powierzchnia ewidencyjna powiatu	93 304
Powierzchnia lasów ogółem w powiecie, w tym:	23 231
– lasy Skarbu Państwa	11 650
– lasy niepaństwowe	11 572
Lesistość powiatu puławskiego	24,89 %

Starosta Puławski sprawuje nadzór nad gospodarką leśną w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa, tj. lasów należących do osób fizycznych, wspólnot gruntowych, związków wyznaniowych. Czynności te wykonywane są przez sześciu leśników zatrudnionych na 3/4 etatu. Sprawowanie nadzoru nad lasami prywatnymi jest utrudnione ze względu na ich duże rozdrobnienie – 32 500 działek od kilku arów do kilkunastu hektarów. Ponadto dużo działek leśnych nie ma uregulowanego stanu prawnego. Nie mniej znaczącym problemem jest współwłasność działek z innymi osobami fizycznymi lub ze Skarbem Państwa. Starosta w zakresie swoich kompetencji decyduje o planach urządzania lasów oraz ustala warunki pozyskiwania drewna. Zasadniczym dokumentem dla leśników określającym, jakie prace należy wykonać w lesie, jaką masę drewna można pozyskać oraz zagadnienia z zakresu hodowli i użytkowania lasu jest Uproszczony Plan Urządzenia Lasu. Takie plany sporządza się dla każdej gminy na okres 10 lat. Są to znaczne wydatki dla Starostwa. Koszt ostatnio sporządzonego UPUL-u dla gminy Janowiec na okres 1.01.2012-31.12.2021 r. wyniósł ponad 45 tys. zł. W 2012 r. sporządzone zostały plany dla gminy Żyrzyn i Miasta Puławy za sumę ok. 39 tys. zł. Oprócz nadzoru nad pozyskaniem drewna zgodnie z istniejącymi planami, leśnicy działają na rzecz poprawy

stanu sanitarnego lasów. W 2011 r. w lasach iglastych zaobserwowano zwiększone występowanie szkodnika tych drzew – brudnicy mniszki. W celu określenia intensywności jej występowania w wyznaczonych miejscach wywieszono pułapki feromonowe odławiające samce tych szkodników. W dalszym postępowaniu Zakład Ochrony Lasu ustali, czy będą konieczne opryski preparatem z samolotu zwalczające te szkodniki.

Utrzymanie właściwego stanu sanitarnego lasów to także usuwanie posuszu, złomów, wywrotów po huraganach i intensywnych opadach śniegu. Leśnicy mobilizują, a także zobowiązują właścicieli lasów do uprzątnięcia drewna pokłeskowego. Taka sytuacja miała miejsce po nawałnicy w lipcu 2011 r., gdy właściciele lasów musieli okres letni poświęcić na sprzątanie złomów i wywrotów. W związku z tym w 2011 r. została pozyskana rekordowa masa drewna – 8 780 m³, a leśnicy wypisali 2 214 świadectw legalności pozyskania drewna.

Z roku na rok wzrasta powierzchnia lasów nadzorowanych przez Starostę. Są to zalesienia sztuczne oraz odnowienia naturalne. W poprzednich latach powierzchnia lasów wzrastała głównie dzięki zalesieniom z tzw. „funduszu leśnego”. Właściciele działek dokonywali zalesień sadzonkami przekazanymi przez Nadleśnictwo Puławy na podstawie podpisanej umowy. Obecnie zalesień dokonuje się w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW 2007-2013). W ramach tego programu oraz na podstawie tzw. „Ustawy Żelichowskiego” zalesiono dotychczas około 53 ha powierzchni rolnej. Na dużej części powierzchni odłogowanych gruntów rolnych i innych niż rolne, dzięki sukcesji naturalnej, powstają lasy, czyli odnowienia naturalne.

Nadzór nad lasami niestanowiącymi własności Skarbu Państwa na terenie działania Starostwa Powiatowego w Puławach obejmuje obszar 11 gmin, który podzielono na 6 obszarów nadzorczych:

Obręb I – gmina Baranów

Powierzchnia ogółem 8 476 ha, w tym las 1 914 ha położony na terenie 19 wsi. Nadzorujący: Jerzy Lis zatrudniony na 1/2 etatu.

Obręb II – gmina Janowiec

Powierzchnia ogółem 7 882 ha, w tym las 1 831 ha położony na terenie 8 wsi. Nadzorujący: Stanisław Garnek zatrudniony na 1/2 etatu.

Obręb III – miasto i gmina Kazimierz Dolny, gmina Wąwolnica

Łączna powierzchnia tego obszaru wynosi 13 508 ha, w tym las 2 523 ha położony na terenie 32 wsi. 1) Miasto i gmina Kazimierz Dolny – pow. ogółem 7 223 ha w tym las 1 595 ha

Działalność w 2011 r. i trzech kwartałach 2012 r.

Rodzaj zadania	Rok 2011	Rok 2012
Powierzchnia nadzorowanego lasu w ha	11 572,4	11 572,4
Pozyskanie drewna w m ³	8 780,0	5 911,0
Liczba wydanych świadectw legalności pozyskania drewna	2 214	1 401
Liczba protokołów z przeprowadzonej lustracji lasu	44	–
Ogółem – liczba wydanych dokumentów	2 258	1 401

położony na terenie 15 miejscowości, 2) Gmina Wąwolnica – pow. ogółem 6 285 ha, w tym las 928 ha położony na terenie 17 miejscowości. Nadzorujący: Tomasz Wójciak zatrudniony na $\frac{3}{4}$ etatu.

Obręb IV – gmina Końskowola, miasto i gmina Nałęczów, gmina Markuszów

Łączna powierzchnia tego obrębu wynosi 1 9321 ha, w tym las 1 428 ha położony na terenie 33 miejscowości. 1) Gmina Końskowola – pow. ogółem 8 988 ha, w tym las 619 ha położony na terenie 13 miejscowości, 2) Miasto i gmina Nałęczów – pow. ogółem 6 293 ha, w tym las 434 ha położony na terenie 17 miejscowości, 3) Gmina Markuszów – pow. ogółem 4 040 ha, w tym las 375 ha położony na terenie 6 wsi. Nadzorujący: Marian Wiejak zatrudniony na $\frac{1}{2}$ etatu.

Obręb V – gmina Kurów, miasto Puławy, gmina Żyrzyn

Łączna powierzchnia tego obrębu wynosi 28 068 ha, w tym las 2 300 ha położony na terenie 35 miejscowości. 1) Gmina Kurów – pow. ogółem 10 099 ha, w tym las 800 ha położony na terenie 15 miejscowości, 2) Miasto Puławy – pow. ogółem 5 049 ha, w tym las 169 ha położony na terenie 6 obrębów geodezyjnych, 3) Gmina Żyrzyn pow. – ogółem 12 920 ha, w tym las 1 331 ha położony na terenie 14 miejscowości. Nadzorujący: Stanisław Lipski zatrudniony na pełnym etacie.

Obręb VI – gmina Puławy

Powierzchnia ogółem wynosi 16 120 ha, w tym las 1 576 ha położony na terenie 27 miejscowości. Nadzorujący: Juliusz Samoń zatrudniony na $\frac{1}{2}$ etatu.

Bieżące problemy w sprawowanym nadzorze nad lasami niepaństwowymi

1. Zwiększona populacja szkodników owadzich, takich jak: brudnica mniszka, strzygonia, barczatka, borecznik i inne. Szczególne nasilenie tych szkodników występuje w lasach gmin: Puławy i Janowiec. Na początku czerwca na części lasów leśnictwa Gołąb i przyległych lasów prywatnych wsi Skoki został przeprowadzony zabieg ograniczenia populacji szkodliwych owadów techniką lotniczą. Do oprysków użyto preparatu Mospilan 20 SP z adiuwantem Ikar 95 EC i wodą. Na początku lipca będą wywieszane w lasach pułapki feromonowe do odłowu samców brudnicy mniszki w celu ustalenia zakresu nasilenia występowania tego szkodnika. Monitoring i liczenie motyli trwało do jesieni tego roku.
2. Susza wiosenna spowodowała powstanie kilku pożarów. Ich zasięg oraz wielkość były różne. Generalnie pożar objął ściółkę leśną. Tylko w jednym pożarze w Brześciach ogień sięgnął gałęzi drzew. W gaszeniu pożarów brały udział: PSP, OSP, a nawet samolot gaśniczy. Problemem jest nierozwiązana kwestia oborania pogorzelska i jego dozorowanie. Do oborania właściciele lasów nie posiadają specjalistycznego sprzętu, natomiast do dozorowania albo są nieobecni w domu, albo mieszkają gdzie indziej, pod nieznanym adresem. Problem jest poważny i pozostaje otwarty do rozwiązania.
3. Duże rozdrobnienie powierzchni leśnej, nieuregulowane stosunki własnościowe działek oraz bardzo liczne współ-

własności w działkach utrudniają prawidłowe sprawowanie nadzoru i egzekwowanie ciężących na właścicielach obowiązków. Biorąc powyższe pod uwagę wskazane byłoby zmniejszenie powierzchni objętej nadzorem do 2 000 ha przypadającej na jeden etat.

Czynności w procedurze pozyskania drewna z lasu

Właściciel (współwłaściciel) działki leśnej mający zamiar pozyskać ze swojego lasu drewno budowlane, opałowe lub inne sortymenty drewna powinien uzyskać dokument pn. „Świadectwo legalności pozyskania drewna”. Dokument ten można uzyskać na trzy sposoby:

1. Poprzez wizytę w urzędzie gminy, na terenie której leży dany las. W urzędzie leśnicy pełnią dyżury (wykazy dyżurów leśników są wywieszane na tablicy ogłoszeń w danej gminie lub można uzyskać informację w sekretariacie gminy). Zainteresowany wypełnia wniosek o cechowanie i wydanie świadectwa legalności pozyskania drewna. Leśnicy sprawdza wniosek, weryfikuje go z danymi zapisanymi w Uproszczonym planie urządzenia lasu. W przypadku, gdy w danej działce leśnej mają udziały inni współwłaściciele, leśniczy wydaje zainteresowanemu druki oświadczeń dla współwłaścicieli, którzy wyrażają zgodę na wycinkę drzew. Po tych czynnościach formalnych leśniczy wraz z zainteresowanym ustalają termin wyjazdu do lasu. Na gruncie leśniczy dokonuje czynności cechowania i numerowania drewna oraz wypisuje świadectwo legalności pozyskana drewna i wydaje go właścicielowi.
2. Poprzez wizytę w Starostwie Powiatowym w Puławach, Wydział Ochrony Środowiska Rolnictwa i Leśnictwa – pokój nr 24 (dolna kondygnacja), tel. 81 8861146. W każdy poniedziałek w godz. 7.00-9.00 leśnicy pełnią dyżury i załatwiają sprawy petentów. Sposób postępowania przy wydaniu świadectwa podano wyżej.
3. Poprzez kontakt telefoniczny z leśniczym nadzorującym teren danej gminy (wykazy telefonów do leśniczych znajdują się w urzędach gmin oraz w Informatorze Powiatu Puławskiego 2012) i ustalenie terminu wyjazdu do lasu. W tym przypadku zainteresowany musi znać numer swojej działki i jej lokalizację. Dalsza procedura postępowania jak w pkt. 1.

Bronisław Kowal, kierownik Wydziału Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa, Starostwo Powiatowe w Puławach

Znani i nieznan

Tylman Gamerski

Tylman van Gameren, Tylman z Gameren, Tylman de Gameren urodził się 3 lipca 1632 r. w Utrechcie. Jego ojciec Jacob Janson był krawcem i sukiennikiem. Tylman staranne i wszechstronne wykształcenie zdobył w Holandii, m.in. pod kierunkiem Jacoba van Campena, najwybitniejszego wówczas architekta. Uczył się nowego klasycyzującego kierunku w indywidualny sposób przetwarzającego elementy północnowłoskiej architektury Palladia i Scamozziego i łączącego je z formami równolegle rozwijającego się klasycyzmu francuskiego. Tylman pogłębiał wiedzę na temat architektury podczas podróży. Był w Niemczech, Włoszech i Francji. Przejeżdżając przez Francję, zapoznał się z dziełami Francois Mansarda i Louisa de Vau. Widział tam typy rezydencji o klasycystycznych podziałach i dekoracji, rozczłonkowanej bryle korpusu ujętego skrzydłami oficyn i rozległym założeniu *entre cour et Jardin* oraz Włoch, zwłaszcza weneckiej *terra ferma* z jej palladiańską architekturą willową, które wprowadzał do swoich projektów. Pobyt w Wenecji utrwalił i pogłębił jego dotychczasową formację artystyczną. Odtąd temat świątyni na planie centralnym zaczął go nurtować, a projektując warianty budowli centralnych, nawiązywał do renesansowych koncepcji Brunelleschiego, Giuliana de Sangallo, Bramantego, Leonarda, Rafaela, Michała Anioła. Cechowała go też dążność do doskonałych kompozycji, symetria, przejrzystość, logika, racjonalizm. Unikał ujęć perspektywicznych. Podczas pobytu w Wenecji zapoznał się z dziełami Andrei Palladia i doskonalił swoje umiejętności w zakresie malarstwa. Tam prawdopodobnie spotkał się również z Longheną i z jego kościoła Santa Maria della Salute zaczerpnął nowatorski typ scenograficznej kompozycji wnętrza kościelnego. Wpływy włoskie czerpał z fasad kościelnych, które pojawiają się w Polsce dzięki niemu. Sztukę

Tylmana formowali także sami zleceniodawcy, ich potrzeby i oczekiwania. Polaków cechowało głównie umiłowanie trwałości i wygody, a estetyka schodziła na drugi plan. Wynikało to z braku tradycji artystycznych i gorszych możliwości materiałowych, stąd tak skromna artykulacja oraz przewaga cegły i tynku.

Tylmana do Polski sprowadził z Wenecji prawdopodobnie Stanisław Herakliusz Lubomirski w 1662 r. Związany na wiele lat z dworem późniejszego marszałka wielkiego koronnego, jednego z najświetlejszych umy-

słów ówczesnej Rzeczypospolitej; Tylman z pewnością uległ jego wpływom. Odbył wraz z nim podróż do Rzymu w 1666 r. i prawdopodobnie ponownie w 1687 r. Jako pierwszy architekt w Polsce osiągnął wysoką pozycję zawodową i społeczną. Podczas sejmu koronacyjnego w 1676 r. Jan III Sobieski, w dowód uznania dla jego wiedzy i zasług jako inżyniera wojskowego, nadał mu godność kawalera Złotej Ostrogi, co równało z nobilitacją (dyplom w zbiorach Gabinetu Rycin Biblioteki Uniwersytetu Warszawskiego). Nadanie szlachectwa zostało potwierdzone przez Sejm w 1685 r., a architekt otrzymał wówczas spolszczone nazwisko Gamerski. W 1677 r. Tylman ożenił się z polską szlachcianką Anną Komorowską.

W początkowym okresie swej działalności w Polsce Tylman pracował głównie jako inżynier wojskowy w służbie marszałka wielkiego koronnego Jerzego Sebastiana Lubomirskiego. Następnie przez wiele lat tworzył dla jego syna Stanisława Herakliusza Lubomirskiego, sporadycznie przyjmując zamówienia na projekty rezydencji również od przedstawicieli innych rodzin magnackich i szlacheckich. W latach 90. XVII w. krąg zleceniodawców architekta znacznie się poszerzył. Dołączyli do niego, m.in. Józef Karol Lubomirski, Jan Bonawentura Krasieński, prymas Michał Stefan Radziejowski i królowa Maria Kazimiera. W tym okresie częściej niż wcześniej tworzył budowle sakralne.

Podczas swojego pobytu w Polsce zaprojektował ponad 70 obiektów, jednak tylko niewielka ich część dotrwała do czasów współczesnych w stanie niezmiennym. Jednym z najważniejszych i najbardziej przełomowych projektów był pałac w Puławach, wzniesiony dla Stanisława Herakliusza Lubomirskiego w 1674 r. Zapewne był to pierwszy na ziemiach polskich przykład zastosowania antycznego portyku świątynnego w elewacji budowli rezydencjonalnej. Pałac w Puławach w XVIII w. został jednak całkowicie przebudowany przez Czartoryskich, a następnie przez zaborców. W formach zbliżonych do pierwotnych można natomiast oglądać pałac Krasieńskich w Warszawie. Stał się on źródłem nawiązań dla szeregu innych, nieco skromniejszych pałaców zaprojektowanych przez Tylmana. Najważniejszymi z nich są rezydencja wybudowana dla prymasa Radziejowskiego w Nieborowie (1695-1697) i pałac Branickich w Białymstoku. Wśród zaprojektowanych przez niego rezydencji znalazły się pałace: Lubomirskich w Dąbrowie Tarnowskiej, Czapskich w Warszawie, Paca-Radziwiłłów w Warszawie, Teppera-Dückerta w Warszawie, Brühla w Warszawie (ok. 1694), Lubomirskich w Rzeszowie, Bielińskich w Otwocku Wielkim (1693-1703), Lubomirskich w Lubartowie, Ostrogskich, później zwany Lubomirskich w Lublinie, Pałac Czartoryskich w Lublinie oraz Łazienka k. Ujazdowa wybudowana dla Stanisława Herakliusza Lubomirskiego (1676-1683) – obecnie część budynku Pałacu Na Wodzie w Łazienkach w Warszawie oraz Ermitaż (1683-1690). Z mniejszych budowli mieszkalnych dobrym przykładem jest pałac Gnińskich-Ostrogskich w Warszawie (1681-1685). Tylman był również projektantem pierwszego w Warszawie wielkiego założenia architektoniczno-urbanistycznego – Marywilu, powstałego z inicjatywy królowej Marii Kazimierzy (1692-1695) w miejscu dzisiejszego placu Teatralnego. Trapezowaty plac był obudowany z trzech stron

Domniemany autoportret architekta z 1667 r., wykonany atramentem na papierze (zbiory Gabinetu Rycin Biblioteki Uniwersytetu Warszawskiego)

jednolitymi kamienicami, a z czwartej strony znajdowała się kolumnada z kaplicą pośrodku.

Wśród budowli sakralnych autorstwa Tylmana wyróżnia się zarówno wielkością, jak i nietypowymi formami kolegiata uniwersytecka pw. św. Anny w Krakowie (od 1689). Mając większą swobodę działania, architekt wolał realizować typ świątyni centralnej lub centralizującej, czego znakomitymi przykładami są kościoły sakramentek na Nowym Mieście w Warszawie (1688) i bernardynów na warszawskim Czeraniakowie (1690-1693). Wspomnieć należy także kościół św. Krzyża w Rzeszowie i św. Trójcy w Radomiu, św. Antoniego z Padwy i św. Piotra z Alkantary w Węgrowie (1693-1715), Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny w Węgrowie (1703-1706), a także Kaplicę Królewską w Gdańsku (1678-1681). Tylman projektował również nagrobki, fortyfikacje i przebudowywał wiele pałaców i kościołów.

W swoich projektach architekt konsekwentnie preferował proste, zwarte bryły, całkowicie pozbawione dynamiki. Dążył do osiągnięcia harmonii, równowagi i doskonałych proporcji. Projektował zwykle proste, rytmiczne podziały piastrowe ścian. Głównymi źródłami inspiracji były dla niego architektura holenderska i twórczość Palladia. Monumentalny, dekoracyjny styl Tylmana pozbawiony był patosu i dynamiki pełnego baroku rzymskiego, nawiązywał głównie do wcześniejszego północnowłoskiego klasycyzmu. Typowe dla jego twórczości i popularne w Polsce, jeszcze przed jego przybyciem, były: alkierzowy plan pałacu o serliowskiej genezie, wielkie narożne pawilony nawiązujące do Pałacu Luksemburskiego w Paryżu, wywodzące się z Rzymu odmiany kościelnych fasad, układów wnętrza i systemów jego artykulacji. Jego pałace i dwory składały się zazwyczaj ze zwartego korpusu i harmonijnie wyważonych wież narożnych, alkierzy czy pawilonów, niekiedy rozbudowanych dla pomieszczenia apartamentów. Środek korpusu akcentowały ryzality kształtowane jako pseudoportyki. Funkcjonalne plany projektowanych przez niego rezydencji zdradzają francuską dyspozycję wnętrza. Centralne sale czy salony, galerie i wielopokojowe apartamenty, gdzie kulminację stanowiła sypialna alkowa wydzielona z pokoju ozdobną ramą był odbiciem arystokratycznej kultury obyczajowej Francji Ludwika XIV.

Szcic puławskiego pałacu

Tylman sprowadził do Polski swój bogaty księgozbiór zachowany do dziś szczątkowo, ale znany z przekazów archiwalnych. Biblioteka świadcząca o rozległości zainteresowań właściciela zawierała oprócz traktatów i wzorników architektonicznych m.in. książki historyczne, filozoficzne i teologiczne, a także rozprawy z dziedziny nauk ścisłych i inżynierii wojskowej. Tylman reprezentował nowoczesny typ architekta-projektanta, który w minimalnym stopniu zajmował się realizacją dzieł, nie kierował osobiście pracami budowlanymi, jedynie nadzorował najważniejsze budowy. Niekiedy nie dostarczał nawet szczegółowych planów, a jedynie rysunki w małej skali, co niekorzystnie odbijało się na poziomie wykonania.

Tylman van Gameren zmarł w 1706 r. w Warszawie w wieku 35 lat. Został pochowany w Kaplicy Moskiewskiej przy kościele pw. Matki Boskiej Zwycięskiej o.o. dominikanów obserwantów.

Opracowano na podstawie: Stanisław Mossakowski Tylman z Gameren, architekt polskiego baroku, Wrocław 1973; Tylman z Gameren – architekt Warszawy, Holender z pochodzenia, Polak z wyboru / aut. esejów Konrad Ottenheim [et al.]; katalog rysunków Tylmana z Gameren Marta Topińska. (katalog wystawy). Warszawa: Zamek Królewski, 2003, s. 227. ISBN 8370221327.

dr Grażyna Hołubowicz-Kliza

Forum młodych

Mundurowi dla mundurowych „KREWNIACY” w Zespole Szkół nr 3

KREW – niezbędna nie tylko ofiarom wypadków, ale także cierpiącym na szereg poważnych chorób. Przetaczana podczas transfuzji lub podawana w postaci przetworzonych preparatów, pozwala ratować życie i zdrowie.

Świadomość społeczeństwa w zakresie tego tematu w naszym kraju jest niestety szczególnie niska, dlatego podejmowane są wszelkie działania informacyjno-promocyjne wspomagane przez znanych ludzi ze świata kultury, sportu i estrady, by ta niepokojąca sytuacja poprawiła się. Misją fundacji jest edukacja społeczeństwa w celu zapewnienia krwi wszystkim potrzebującym.

Kadeci z Zespołu Szkół nr 3 w Puławach zorganizowali akcję oddawania krwi pod hasłem „Mundurowi dla mundu-

Uczennice oddające krew

rowych”, we współpracy ze Szpitalem Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w Lublinie i fundacją „Krewniacy”.

„Spoleczność szkolna bardzo chętnie zaangażowała się w to przedsięwzięcie. Pięćdziesięciu dawców oddało łącznie 22,5 l krwi. Zainteresowanie akcją i wynik zaskoczył nie tylko nas, ale przede wszystkim współpracujących lekarzy” – wyjaśnia Mariusz Marek, wychowawca klasy mundurowej i współinicjator akcji. Natomiast Mieczysław Sowa, kierownik pracowni kwalifikacji dawców Wojskowego Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa w Lublinie powiedział: *W Puławach byliśmy pierwszy raz, ale nasze działania w głównej mierze opierają się na akcjach wyjazdowych, bo na nich zbieramy najwięcej. Szkoły zgłaszają się do nas często, a młodzież bardzo chętnie oddaje krew, bo rozumie, jak ważna jest ona dla potrzebujących.*

W zorganizowanej po raz pierwszy w Zespole Szkół nr 3 zbiórce krwi udział wzięli funkcjonariusze Straży Pożarnej i Policji, a także uczniowie innych szkół oraz mieszkańcy miasta. Jesteśmy dumni z siebie, że mogliśmy podzielić się największym darem, jaki człowiek może oddać drugiemu. Dzięki tej akcji, my młodzi ludzie, uczymy się współodpowiedzialności, empatii oraz otwieramy się na potrzeby innych. Jak powiedział dyrektor szkoły Marek Matyjanka: *Przeprowadziliśmy tę akcję, żeby nauczyć młodzież dzielenia się tym dobrem zupełnie bezinteresownie. Cieszę się bardzo, że zainteresowanie młodzieży jest bardzo duże. Z pewnością w przyszłości akcję taką powtórzymy.*

Zuzanna Krakowiak, 2a, Szkolna Gazeta Nova

Przyjaciółmi akcji byli: TVP Lublin, Radio Lublin, TVK Puławy, „Dziennik Wschodni”, portal mmpulawy, Medyczne Studium Zawodowe w Puławach, Komenda Powiatowa Policji w Puławach, Państwowa Straż Pożarna w Puławach, Wojskowa Komenda Uzupełnień w Puławach, Straż Miejska Puławy, Oddział Celny Puławy.

Polsko-ukraińska wymiana młodzieży

Od 2006 r. uczniowie Zespołu Szkół nr 3 w Puławach uczestniczą w polsko-ukraińskiej wymianie młodzieży z Klasycznym Gimnazjum w Bojarce k. Kijowa. W ostatnim tygodniu września koleżanki i koledzy z naszej szkoły wraz z opiekunkami Joanną Tokajuk oraz Katarzyną Bakierą już po raz piąty odwiedzili swoich przyjaciół na Ukrainie.

Głównym złozeniem wymiany jest praca w grupach, zakończona prezentacją wykonanych projektów. Taka forma współpracy jest doskonałą okazją do nawiązania przyjacielskich relacji między młodymi ludźmi. Pod opieką nauczycieli realizujemy projekty z różnych tematów. W tym roku poznaliśmy tradycję i folklor Ukrainy, zwiedzając muzeum wsi oraz uczestnicząc w warsztatach rękodzieła ludowego. Braliśmy również aktywny udział w zajęciach sportowych, a także oglądaliśmy mecz piłki nożnej na stadionie olimpijskim w Kijowie. Spotkaliśmy także wielu ciekawych ludzi: poetów, twórców ludowych i innych ludzi kultury. Spotkania te odbywały się głównie w formie warsztatowej, dzięki temu mieliśmy szansę w sposób aktywny realizować cele wymiany. W czasie ośmiodniowego pobytu wraz z kolegami z Bojarki poznawaliśmy historię, kulturę oraz warunki życia mieszkańców Ukrainy.

Pierwszy dzień wymiany to był tzw. familyday, w czasie którego nasi gospodarze bardzo życzliwie się nami zaopiekowali – relacjonuje Łukasz. Zostaliśmy zaproszeni do domów naszych przyjaciół, była to też okazja do zwiedzenia przede wszystkim stolicy Ukrainy. W towarzystwie swoich partnerów z wymiany i ich rodzin zobaczyliśmy wiele naprawdę ciekawych miejsc pięknego miasta, jakim jest Kijów. Mimo że niektórzy z nas byli tam już po raz kolejny, to znowu ukraińscy opiekunowie zaskoczyli nas bardzo bogatym programem. Była to doskonała okazja, by nawiązać wiele przyjaźni. Mieliśmy też możliwość rozwijania umiejętności językowych. Od początku pobytu posługiwaliśmy się naszymi językami narodowymi oraz językiem angielskim. Bogaty i ciekawy program wizyty sprawił, że spędziliśmy czas w sposób wyjątkowo twórczy i aktywny.

Od początku wszyscy bardzo aktywnie włączaliśmy się w realizację swoich projektów. Pod opieką nauczycieli realizowaliśmy proponowane przez siebie pomysły, zdobywaliśmy

Grupa polskiej i ukraińskiej młodzieży

wiadomości, docieraliśmy do źródeł wiedzy i nawiązywaliśmy kontakty. Istotą pracy w zespołach było również to, że zarówno w Polsce, jak i na Ukrainie, grupy, w których pracowaliśmy były mieszane. Był to miło spędzony, ale przede wszystkim bardzo pracowity tydzień.

Podsumowaniem tej pracy było wykonanie prezentacji przez każdą z grup. Prezentacja kolegów z Ukrainy odbyła się w czasie uroczystego wieczoru pożegnania, na koniec którego uczestnicy bawili się przy dźwiękach muzyki młodzieżowej – polskiej i ukraińskiej, degustując potrawy regionalne przygotowane przez rodziców naszych kolegów.

Być może to nasza słowiańska natura sprawia, że potrafimy się tak dobrze porozumieć. Każdy nasz pobyt na Ukrainie daje niezapomniane wspomnienia i przeżycia. Pożegnaniom towarzyszy wiele łez i uścisków i nie możemy doczekać się następnych spotkań. Ta wieloletnia współpraca naszych szkół zaowocowała nawiązaniem licznych przyjaźni między nami a naszymi ukraińskimi kolegami, które mamy nadzieję długo przetrwają.

*Kamila Flak
fot. Lukasz Śnieżek*

temat relacji przedsiębiorstwa z sektorem finansowym. Kolejnym działaniem było spotkanie z przedstawicielem Punktu Informacyjnego Narodowa Strategia Spójności w Puławach. W szeroki sposób, bardzo dogłębnie i przejrzysto przekazano nam wiedzę o możliwościach korzystania z funduszy unijnych. Została również przeprowadzona debata z przedsiębiorcami i Rzecznikiem Praw Konsumenta. Debata przybliżyła nam zagadnienia związane z ochroną konsumenta i prowadzeniem firmy. Zaproszeni goście opowiedzieli nam o relacjach konsument – przedsiębiorca. Było to dla nas bardzo wartościowe spotkanie. Pozwoliło ono poszerzyć wiedzę książkową o konkretne przykłady i rozwiązania. Aktywnie uczestniczymy we wszystkich przedsięwzięciach. W Światowym Tygodniu Przedsiębiorczości braliśmy udział już po raz trzeci i polecamy takie działanie uczniom innych szkół. Bliskie spotkania biznesu ze szkołą mogą nas wiele nauczyć. Przed nami udział w Dniu Przedsiębiorczości, kiedy to my, uczniowie, wybierzemy się z rewizytą do przedsiębiorców. Ale to nastąpi dopiero wiosną.

*Marzena Sanecka, uczennica klasy IV ET Technikum nr 1
w ZS nr 1 w Puławach*

Światowy Tydzień Przedsiębiorczości w ZS nr 1 w Puławach

W dniach 12-18 listopada 2012 r., po raz piąty w Polsce, zorganizowany został Światowy Tydzień Przedsiębiorczości, obchodzony jednocześnie w ponad 120 krajach. Celem tego przedsięwzięcia jest stworzenie środowiska społecznego, które aktywnie wspiera przedsiębiorcze postawy i inicjatywy młodych ludzi. Projekt składa się z czterech modułów dostosowanych do poszczególnych etapów edukacji. ZS nr 1 w Puławach jako szkoła ponadgimnazjalna uczestniczyła w module „Biznes przy tablicy”. Gościliśmy w szkole przedstawicieli finansów, przedsiębiorców, instytucji zajmujących się funduszami unijnymi. W związku z tym spotkaliśmy się z przedstawicielami SKOK-u Stefczyka, w ramach którego pogłęбилиśmy wiedzę na

Spotkanie edukacyjne ze specjalistami

Targi Energetyczne

W dniach 13-15 listopada 2012 r. na terenie Centrum Targowo-Wystawienniczego Targów Lublin S.A. odbywały się V Lubelskie Targi Energetyczne Energetics 2012. Ostatniego dnia ich trwania pod opieką Krzysztofa Hawryluka i Szymona Sułka zwiedziliśmy je. Na wystawie obejrzelśmy wiele ciekawych ekspozycji. Przy każdej z nich przedstawiciele handlowi służyli nam pomocą i wyrażali chęć opowiedzenia o tym, czym zajmuje się firma, a także o działaniu i wykorzystaniu produktów przez nią oferowanych. Naszą uwagę przyciągnął śpiewający robot oraz jedno ze stoisk z aparatami wyłącznikowymi. Ciekawostką okazały się wyłączniki, które można podłączyć do komputera, a ten po wykryciu uszkodzenia wysłał wiadomość tekstową SMS z informacją o rodzaju awarii. Nas, przyszłych techników-elektryków, zainteresowały nowoczesne technologie wykorzystywane w przemyśle energetycznym, w tym także źródła energii odnawialnej, np. panele słoneczne, których zadaniem jest zamiana energii słonecznej w elektryczną oraz pionowa elektrownia wiatrowa. Wielu kolegów z naszej klasy odwiedziło stoisko Politechniki Lubelskiej, na którym studenci prezentowali swoje prace dyplomowe, między innymi samochód własnej konstrukcji zasilany prądem elektrycznym.

To nie pierwsza nasza wizyta na targach edukacyjnych. W czasie trwania nauki mamy możliwość uczestniczenia w wielu podobnych spotkaniach. Organizujemy również wycieczki dydaktyczne i turystyczno-krajoznawcze, które pozwalają nam zapoznać się z funkcjonowaniem dużych przedsiębiorstw, takich jak Elektrownia w Kozienicach czy elektrownie szczytowo-pompowe w Solinie i Porąbce. Najważniejszym elementem naszego szkolenia jest miesięczna praktyka zawodowa w zakładach pracy (Zakładzie Energetycznym

Uczniowie na wystawie targowej

w Puławach, Mostostalu i Zakładach Azotowych „Puławy” S.A.) Z kombinatem chemicznym ZST ma podpisaną umowę o współpracy. Ponadto uczymy się przyszłego zawodu, uczestniczymy w zajęciach w nowoczesnych pracowniach szkolnych oraz Centrum Kształcenia Praktycznego.

*Paweł Żak, Tomasz Karaś, Sławomir Ścibior,
uczniowie klasy IV ET ZST w Puławach*

Pomóżmy puławskiemu schronisku dla zwierząt!

Zgodnie z zapowiedzią 9 listopada 2012 r. oraz w ciągu kilku poprzedzających dni, w Zespole Szkół nr 2 im. Eugeniusza Kwiatkowskiego w Puławach odbyła się zbiórka na rzecz puławskiego schroniska dla zwierząt. Przedsięwzięcie, za które odpowiedzialni byli członkowie Samorządu Uczniowskiego oraz nauczycielki Gabriela Sieprawska i Agnieszka Brzozowska, stanowiło kontynuację inicjatywy podjętej kilka lat wcześniej. Puławskie schronisko dla zwierząt boryka się z problemami, stąd niejednokrotnie w mediach pojawiały się apele o pomoc dla placówki. Doktor n.wet. Jacek Krasucki czuwający nad podopiecznymi schroniska apeluje o wsparcie: *Olbrzymim problemem wielu polskich schronisk, w tym również niestety naszego puławskiego schroniska, jest przepelnienie. Trafiają tu najczęściej zwierzęta porzucone, niechciane, zagubione, które w wielu przypadkach doznały bardzo wiele złego od ludzi. Dlatego schronisko musi być miejscem prawdziwej szansy na nowe, lepsze życie, miejscem z którego zwierzę powinno trafić do nowych, kochających domów. Zwierzęta bezpiecznie dopiero po trafieniu do schroniska zostają objęte, nierzadko po raz pierwszy w życiu, opieką lekarsko-weterynaryjną i profilaktyką szczepienną. Wszystkie zwierzęta są również odrobaczone i zaszczepione przeciwko wściekliźnie, odpchlone – wówczas mogą zamieszkać w nowym domu. W naszym schronisku przyjęto zasadę, aby bezdomne psy opuszczały to miejsce wysterylizowane czy wykastrowane, niemniej jednak zdarzają się również adopcje przed takim zabiegiem. Zwierzęta w schronisku mają opiekę*

i miskę stawy, jednak nic nie zastąpi prawdziwego właściciela, na którego tak wytrwale czekają. Celem naszej pracy jest zapewnienie wszystkim podopiecznym zdrowia i najlepszych warunków bytowania oraz znalezienia dla jak największej liczby z nich nowych właścicieli i domów.

Adopcja zwierząt ze schroniska jest bezpłatna, jej warunkiem jest posiadanie obroży i smyczy oraz okazanie dowodu osobistego. Jednak przysmagając psa, trzeba bardzo dokładnie przemyśleć swoją decyzję. Należy mieć świadomość, że zanim stanie się on cudownym, kochanym przyjacielem może upłynąć trochę czasu oraz będzie wymagało to od właściciela pewnej pracy. Wysilek przynosi znakomite owoce – wiele osób, które przygarnęły zwierzęta potwierdza, że są one oddanymi i wiernymi przyjaciółmi – być może nawet bardziej, niż te wychowane od małości. Tych, którzy nie mogą sobie pozwolić na adopcję czworonożnego przyjaciela, a chcieliby opiekować się psami – zachęcamy do wolontariatu w schronisku. Pomoc w drobnych pracach, wyprowadzanie zwierząt na spacer, a przede wszystkim przekazanie im odrobiny ciepła i zabawy – również stanowią cenne wsparcie. Kontakt z czworonogami przyniesie obustronną korzyść. Ponadto zachęcamy do prowadzenia akcji na rzecz puławskiego schroniska dla zwierząt, jak podkreśla dr Jacek Krasucki: *Chętnie przyjmimy kaszę, ryż, makaron, mięso suchą karmę lub puszki mięsne. Podstawa to również środki zabezpieczające przed pchłami, tabletki odrobaczkujące. W zimie przydają się też koce czy bluzy, byśmy mogli ocieplić psie budy. Dla szczeniaków i „młodzieży” mile widziane są zabawki stanowiące dla nich bodźce rozwojowe i dające choć na chwilę oderwanie się od szarej rzeczywistości. Przydają się też szczotki, grzebienie, szampony dla psów, czyli po prostu środki pielęgnacyjne. Bardzo chętnie przyjmujemy niepotrzebne budy i legowiska dla zwierząt. Wspaniałą formą pomocy rzeczowej są zbiórki, np: żywności, pościeli, ręczników. Każda, nawet najmniejsza pomoc jest wielkim darem dla schroniskowych podopiecznych.*

W Zespole Szkół nr 2 im. Eugeniusza Kwiatkowskiego w Puławach przeprowadzona została zbiórka pokarmu dla zwierząt, materiałów przydatnych do ocieplenia bud dla czworonogów oraz dobrowolnych datków finansowych na zakup karmy. Dzięki zaangażowaniu społeczności szkolnej

Młodzież opiekująca się psami w schronisku

udało się zgromadzić stare ręczniki, koce, odzież oraz pieniądze, za które zakupiliśmy 40 kg suchej karmy dla psów oraz dwanaście puszek mięsnych (około 16 kg). Wspólnie przekazaliśmy zgromadzone środki i poznaliśmy czworonożnych podopiecznych placówki. Zarówno szczeniaki, jak i dorosłe psy budziły współczucie i sympatię. Niektóre zwierzęta od lat żyją w schronisku – jak chociażby wesoły czarny pies o imieniu Murzynek. W przypadku szczeniąt podrzucanych do schroniska szanse adopcji są większe; psy schorowane i w podeszłym wieku rzadko znajdują nowy dom. Zbiórki na rzecz schroniska dla zwierząt w Zespole Szkół nr 2 im. Eugeniusza Kwiatkowskiego w Puławach prowadzone będą cyklicznie. Z entuzjazmem deklarujemy dalszą chęć pomocy placówce.

Puławskie schronisko dla zwierząt znajduje się przy ul. Dęblińskiej 2 i czynne jest od poniedziałku do piątku w godzinach 8-16 oraz w soboty od 8.30 do 11.30. Zachęcamy do wsparcia placówki.

Agnieszka Brzozowska, Gabriela Sieprawska, członkowie Samorządu Uczniowskiego i opiekunowie z ZS nr 2 w Puławach

Kwartalnik dzieciom

Zwyczaje świąteczne w powiecie puławskim

Na pasterkę z gwiazdą – zwyczaj janowiecki

Szczególny obyczaj obowiązywał w gminie Janowiec. Na pasterkę szło się tu w towarzystwie „gwiazdy”. Każda wieś przygotowywała swoją „gwiazdę”, wykonując ją z kartonu, ozdabiając kolorową bibułą i złotkiem. W centralnym miejscu przymocowywano świeczkę, a całość mocowano na drewnianym stelażu. Osoba niosąca „gwiazdę” szła pierwsza, a za nią wszyscy mieszkańcy wioski. Nieodzownym elementem tego pochodu było śpiewanie kolęd. Pierwszą z nich była zawsze pasterka „Wśród nocnej ciszy”. Po przyjeździe do kościoła „gwiazdy” umieszczane były w nawie i stały tam aż do święta Trzech Króli.

Kazimierska choinka

Choinka w gminie Kazimierz Dolny była bardzo ważnym elementem świątecznym. Najczęściej przynoszona dopiero w wigilijny poranek prosto z lasu. Wszystkie choinkowe ozdoby musiały być zrobione z naturalnych składników. Wśród nich królowały rajskie jabłuszka, które zbierano już we wrześniu i przechowywano w skrzynkach wypełnionych sianem. W takich warunkach wybarwiały się na czerwono. Na choince zawieszano również orzechy w naturalnej postaci, które symbolizowały zdrowie i umocnienie Rodziny. Własnoręcznie wykonywano ozdoby z papieru i bibuły. Kolorowe łańcuchy, słomkowe ludziki, bałwanki i mikołaje z wydmuszek. Oprócz choinki niezbędną ozdobą świąteczną była „podłaźniczka”, so-

snowa lub świerkowa gałązka zawieszana pod sufitem w izbie, gdzie spożywano kolację wigilijną, ozdobiona łańcuchem, słomkami i bibułą.

Źródło: 1. Magia Świąt Bożego Narodzenia. Spotkanie z tradycją, Powiatowa Biblioteka Publiczna w Puławach 2011. 2. Zwyczaj został opisany przez członkinię Klubu Twórców Ludowych w Kazimierzu Dolnym (M. Urban, U. Wojtalik-Sarnecka).

Pokoloruj obrazek

Dzieciątko ubogi pielgrzym

Matka Boska, która miała właśnie wyprać koszulinę Jezusa, zobaczyła na łące dziewczeczkę, która pasła krowę. Zawołała ją i rzecze: *Czy mogłabyś potrzymać chwilę Dzieciątko, bo chcę uprać tę koszulinę?* Chętnie – odparła dziewczynka, która miała na imię Katarzyna.

Kiedy wzięła Jezusa na ręce, spostrzegła, że żadne dziecko na świecie nie mogło być tak piękne, jak to, więc ucięła nożyczkami pukiel jego włosów i ukryła na piersi. Kiedy Matka Boska przyszła po Dzieciątko spostrzegła, że brak Mu jednego

pukla i zapytała Katarzynę: *Czy to ty zabrałaś Mu kosmyk włosów? Dziewczynka zacerwieniła się ze wstydu i mówi: Miał takie piękne loki, że chciałam jeden sobie wziąć. Ale jeśli chcesz, zwrócę. Zatrzymaj sobie. I poszła z uśpionym umiłowanym Dzieciątkiem.*

Następnego dnia Katarzyna wróciła na łąkę z krową i przez cały czas oczekiwała, że znowu ukaże się piękna Pani z Dzieciątkiem na ręku. Ale zamiast Niej przybył anioł i rzecze: *Widziałaś gdzieś w pobliżu Pana i Matkę Boską?*

– *Widziałam wczoraj jedną Panią z dzieckiem. Pani robiła pranie, a dziecko spało. Spójrz, nawet zostawiło mi swój pukiel.*

Anioł wziął pukiel włosów i mówi: *To jego włosy! I odszedł.*

Katarzynie zaparło dech w piersi. *Miałam w ramionach samego Pana* – mówiła sobie – *a nie poznałam Go!*

Innego dnia Katarzyna była przy studni i nabierała wodę, kiedy zobaczyła, że zbliża się do niej pielgrzym, któremu chciało się pić. Ubrany był w czerwony płaszcz i podpierał się ukwieconym kijem. – *Dasz mi się napić Katarzyno? – Napij się. I i podała mu wiadro. – Skąd znasz moje imię, jakbyśmy się już kiedyś spotkali.*

Cudzoziemiec przytknął wargi do brzegu wiadra i pił długimi łykami, ale na pytanie nie odpowiedział. Kiedy ugasił pragnienie, rzekł: *Do widzenia. I już miał odejść, ale Katarzyna spytała jeszcze: Czy dasz mi jeden kwiat z tej pięknej gałęzi? – Z chęcią.* Dał jej kwiat i szybkim krokiem ruszył dalej. Chwilę później zjawił się anioł i widząc Katarzynę zapytał: *Czy widziałaś przechodzącego tędy Pana? – Widziałam cudzoziemca, który miał pragnienie i dałam Mu pić. Spójrz, zostawił mi nawet kwiat ze swojego kija. Anioł spojrział na kwiat i mówi: Tak, to był właśnie On! Katarzyna skamieniała. – Dałam pić Panu* – rzekła sobie – *i nie poznałam Go!*

Pewnego razu Katarzyna piekła chleb, kiedy usłyszała, że za jej plecami wchodzi jakiś nieznamy. Obejrzała się i ujrzała biedaka, tak obszarpanego, że wyglądał jakby okrywały go wszystkie nędze świata. Oczywiście był głodny i Katarzyna powiedziała mu: *Skończę piec te chleby, to dam ci jeden. Na razie usiądź sobie.* Kiedy wyjęła chleby z pieca, wzięła jedną bułkę i wetknęła ją w ręce biedaka, który zaczął jeść, okazując ogromną radość. *Dziękuję!* – rzekł z pełnymi ustami. A zanim sobie poszedł zebrał okruszki i włożył je Katarzynie do dłoni, powiadając: *Mogę ci dać jedynie okruszki twojego miłosierdzia. Wystarczy ich dla ptaków.* Poszedł sobie i wkrótce potem pojawił się anioł, który widząc Katarzynę, zapytał: *Czy widziałaś przechodzącego tędy Pana? – Widziałam nędzarza biedniejszego, niż cała nędza świata i był głodny. Dałam mu chleba, a on w zamian zostawił mi te okruszki. Anioł spojrział na okruszki i musiał ujrzyć wielki blask, gdyż podniósł dłonie do oczu i rzekł: Był to właśnie Pan! Katarzyna wybuchnęła wtedy płaczem i wszyscy w domu chcieli wiedzieć, skąd te ły.*

Oto czemu, jeśli jakieś dziecko, cudzoziemiec, ubogi proszą o coś, nigdy nie są odsyłani z pustymi rękoma. W każdym z nich wszyscy ludzie widzą Pana.

Renzo Pezzani

źródło: www.chomikuj.pl

Choinka – symbol świąt Bożego Narodzenia

Choinka to jedna z najmłodszych tradycji świątecznych. Kościół, początkowo przeciwny jej strojeniu, z czasem zaakceptował ten zwyczaj, widząc w nim nawiązanie do biblijnego drzewa poznania dobra i zła. Tradycja nakazuje, by choinkę wnosić do domu w dniu, w którym wspominamy pierwszych ludzi, tj. Adama i Ewę. Ze względu na te postaci na choince powinny znaleźć się jabłka – owoce rajskiego drzewa, symbolizujące także zdrowie. Niemal każda polska rodzina stroi choinkę. Pojawia się ona najpóźniej w wigilię świąt Bożego Narodzenia, a w wielu domach jest gotowa dużo wcześniej. Początkowo wykorzystywano jedynie wierzchołek jodły, sosny lub świerku i zawieszano u pułapu. Drzewko miało chronić domowników od złych mocy. Zwyczaj strojenia choinki został przeniesiony do Polski na przełomie XVIII i XIX w. *Za czasów pruskich, tj. w latach 1795-1806, przyjęto od Niemców zwyczaj w Wigilię Bożego Narodzenia ubierania dla dzieci sosenki lub jodelki orzechami, cukierkami, jabłuszkami i mnóstwem świeczek woskowych (...)* – pisał w Encyklopedii Staropolskiej Zygmunt Gloger. W niektórych regionach zwyczaj przyjął się dopiero z początkiem XX w.

W każdym domu świąteczna choinka jest inna. Odzwierciedla ona upodobania i tradycje danej rodziny. Ozdoba umieszczana na czubku choinki symbolizuje gwiazdę betlejemską, która wskazywała Trzem Królom drogę do Jezusa w Betlejem, świeczki przypominają ogień, który dawniej płonął w izbie przez całą noc z 24 na 25 grudnia, by ogrzewać przybywające wówczas duchy przodków, łańcuchy symbolizują węża-kusiciela. Choinka ozdobiona dodatkowo jabłuszkami, orzechami i piernikowymi figurkami stoi w domu do Święta Trzech Króli.

Wielką atrakcją Świąt są znajdowane pod choinką prezenty. W Polsce rozpakowuje się je po wieczerzy wigilijnej, natomiast w innych krajach w dzień Bożego Narodzenia.

(AM)

Sport i turystyka

Żyjemy zdrowo bo na sportowo w SOSW w Puławach i Kęble

Zajęciami sportowymi objęci są wszyscy uczniowie naszych Ośrodków. Niepełnosprawność nie jest żadną przeszkodą w uprawianiu sportu. Róż-

norodność prowadzonych zajęć pozwala im na pokonywa-

nie własnych słabości oraz odnoszenie sukcesów zarówno na szczeblu wojewódzkim, jak i ogólnopolskim. 20 września 2012 r. drużyna naszych piłkarzy uczestniczyła w Wojewódzkich Jesiennych Mistrzostwach w Piłce Nożnej do lat 16 w Bystrzycy. W rozgrywkach wzięło udział 8 drużyn. Młodzi piłkarze nie tylko wyszli z grupy, ale zajęli II miejsce. Sukces ten cieszy nas podwójnie. Po pierwsze od paru lat byliśmy ciągle o ten jeden przysłowiowy krok od wyjścia z grupy. Po drugie nie tylko dostaliśmy się do ścisłej czołówki, ale w wyrównanej walce wywalczyliśmy II miejsce w województwie, pokonując w finale drużynę z Karczmisk.

Wojewódzkie Jesienne Mistrzostwa w Piłce Nożnej w Bystrzycy

24 października 2012 r. dwóch uczniów Ośrodka Artur Kokska i Izabela Chmielewska wywalczyło w Kraśniku tytuł mistrza i wicemistrza województwa lubelskiego w badmintonie. Lekkoatletyka i łyżworolki to dyscypliny, w których odnosimy największe sukcesy. Po raz kolejny grupa naszych lekkoatletów wywalczyła awans na Mistrzostwa Polski w Biegach Przełajowych w Ostrzeszowie, które odbyły się w dniach 5-6 października. Nasz Ośrodek reprezentowali: Sławomir Kluziak (II miejsce), ustępując miejsca brązowemu medalistcie olimpijskiemu z Sydney, Andrzej Cicieląg (VII miejsce) oraz debiutanci Edyta Więsztal (VIII miejsce) i Karol Kluziak, jeden z najmłodszych zawodników (X miejsce). Bracia Kluziak zostali powołani do kadry narodowej. Mamy nadzieję, że wykorzystają tę szansę i ze zdwojoną energią przystąpią do dalszych, niełatwych przecież treningów. Na łyżworolkach również wywalczyliśmy awans do Mistrzostw Polski. Nasi reprezentanci Izabela Chmielewska i Artur Kokska zdobyli na wojewódzkich zawodach na łyżworolkach w Tomaszowie Lubelskim po 2 złote medale na dystansach 1500 m i 2500 m.

Aby wspierać uczniów w trudnej drodze w osiągnięciu sukcesów sportowych, w SOSW w Puławach powołany został Uczniowski Klub Sportowy „Maratończyk”. Jego członkami są uczniowie i nauczyciele Ośrodka. W zajęciach sportowych organizowanych przez klub biorą udział uczniowie zarówno ze Szkoły Podstawowej, Gimnazjum, jak i Zasadniczej Szkoły Zawodowej. Utworzona została sekcja „Lekkoatletyki” i „Łyżworolek”. Naszymi sukcesami i osiągnięciami dzielimy się także z innymi nauczycielami. Na stronie Lubelskiego Kuratorium Oświaty można zobaczyć prezentację multimedialną w dziale „Szkoła Dobrych Praktyk”.

Jako Ośrodek uczestniczymy także w imprezach o charakterze integracyjnym. 6 października 2012 r. nasi uczniowie wzięli udział w Paraolimpiadzie i warsztatach plastycznych pod hasłem „Poznaj mnie – poznaj siebie” organizowanych w Lubartowie na terenie Szkoły Podstawowej nr 3 im. Piotra Firleja. W imprezie integrującej środowiska osób niepełnosprawnych wzięło udział około 100 uczestników. Między innymi z placówek w Lublinie, Firleju, Kozicach Dolnych, Ostrowie Lubelskim, Puławach, Kębłę i Lubartowie.

Minister sportu Joanna Mucha z dyrekcją i uczniami naszego Ośrodka

Celem Paraolimpiady była popularyzacja aktywności ruchowej dzieci i młodzieży niepełnosprawnej ruchowo, kształ-

Uczestnicy rowerowego wyścigu po kremówki

towanie poczucia odpowiedzialności za zdrowie własne i rodziny. Dzięki różnorodnym konkurencjom sportowym, takim jak: bieg, rzut piłeczką palantową, skok w dal oraz konkurencjom rekreacyjnym: strzelanie, rzuty do celu, strzały do bramki, rzuty do kosza, uczniowie poznawali atrakcyjne formy spędzania czasu wolnego, a także integrowali się z uczniami z różnych środowisk i grup społecznych. Niepełnosprawnych sportowców wspierali Minister Sportu Joanna Mucha, poseł na Sejm RP Jarosław Żaczek, członek zarządu województwa lubelskiego Tomasz Pękalski, Burmistrz Lubartowa Janusz Bodziacki, a także uczestnik Paraolimpiady w Londynie – Piotr Sawicki. W trakcie konkurencji sportowych wszyscy uczniowie mogli wykazać się także talentem plastycznym. Tematem przewodnim warsztatów plastycznych był „Tajemniczy ogród”. Na uczestników czekały pamiątkowe dyplomy, medale i nagrody. Kolejne tygodnie upłynęły również w duchu sportowym.

III „Rowerowy wyścig po kremówki”

14 października 2012 r. uczniowie SOSW w Puławach wzięli udział w III „Rowerowym wyścigu po kremówki” z okazji obchodów XII Dnia Papieskiego. Organizatorami tej imprezy byli: Parafia Świętej Rodziny w Puławach, Stowarzyszenie Rodzina, Pogoń Mostostal Puławy, Dyrekcja MOSiR, Urząd Miasta Puławy oraz Starostwo Powiatowe w Puławach. Udział w tej imprezie miał na celu uczczenie pamięci o wielkim Polaku – Papieżu Janie Pawle II, który kochał sport, przybliżył uczestnikom model życia zaproponowany przez Ojca Świętego, propagował i umacniał zdrowe i chrześcijańskie zasady współzawodnictwa. Na trasie 1200 m wzdłuż ulic Gościńczyk i Skowieszyńskiej uczniowie sprawdzali swoją siłę i wytrzymałość. Po wielu trudach w dojechaniu do mety, wszyscy uczniowie zasłużyli na słodką kremówkę i gorący napój. Zwieńczeniem sukcesów było wręczenie pamiątkowych dyplomów.

Obchody XII Dnia Papieskiego

Sport dla naszych podopiecznych to nie tylko sposób na spędzanie czasu wolnego, to także pokonywanie własnych słabości oraz realizacja marzeń. Każdy najmniejszy sukces jest nagrodą i motywacją do dalszej, często jakże ciężkiej pracy.

Dzięki swoim osiągnięciom potrafią udowodnić, że wszyscy jesteśmy sprawni, a tylko ciężka praca i wytrwałość przybliżyła nas do zwycięstwa.

Izabela Sońta, Agnieszka Adamczyk (tekst i fot.)

Piłkarska pasja Kuby Ogonowskiego

Tematyka sportowa stanowi nieodłączny element większości pism, niejeden z czytelników rozpoczyna lekturę od strony ze sportem. Dlatego chciałabym zaprezentować sylwetkę sportowca pochodzącego z Końskowoli, który odnosi sukcesy na boisku – Kubę Ogonowskiego trenującego goalball. Goalball to gra drużynowa dla osób niewidomych i słabo widzących.

Dla Czytelników młody zawodnik opowiedział o swojej piłkarskiej pasji.

A.B.: Jak zaczęła się Twoja przygoda z goalballem?

K.O.: Trenuję od sześciu lat, jestem zawodnikiem Integracyjnego Centrum Sportu i Rekreacji „Start” w Lublinie. Moja przygoda z piłką rozpoczęła się w szkole średniej. Wtedy przypadkowo trafiłem na trening goalballistów. Na początku było ciężko, jak w każdej dyscyplinie sportowej. Z czasem pojawiły się pierwsze sukcesy naszej drużyny. Goalball bardzo mnie zaciekawił, a kolejne osiągnięcia zmotywowały do dalszej pracy.

A.B.: Goalball to mało znana dyscyplina sportu. Jakie zasady gry obowiązują na boisku?

K.O.: Początki goalballu datuje się tuż po II wojnie światowej, a adresatami nowego sportu byli żołnierze-weterani. Obecnie piłka dla osób niewidomych i słabo widzących stanowi jedną z dyscyplin paraolimpijskich. Mecz trwa 24 minuty i jest podzielony na dwie połowy. Odbywa się w absolutnej ciszy, przerywanej jedynie dźwiękiem toczzonej piłki. Drużyna liczy sześciu zawodników – trzech grających i trzech rezerwowych, którzy mają zasłonięte oczy, aby szanse osób niewidomych i słabo widzących były równe. Każdy z graczy pełni funkcję zarówno obrońcy, jak i napastnika. Trener trzykrotnie może skorzystać z możliwości przerwy dla drużyny. Po pierwszym kontakcie piłki z zawodnikiem broniącym drużyna ta ma 10 sekund na odrzucenie piłki. Jeden gracz może tylko dwa razy pod rząd oddać rzut. W przypadku najlepszych zawodników piłka osiąga prędkości ponad 70 km/h. Na reakcję przeciwnik ma ułamki sekund. Za przewinienia drużyna może otrzymać rzut karny.

A.B.: Jak wygląda boisko do gry w goalball?

K.O.: Boisko ma wymiary takie jak do siatkówki: dziewięć metrów szerokości i dwa razy tyle – długości, dzieli się na trzy strefy: bramkową (na szer. 3 m od bramki), rzutu (3 m za strefą bramkową) i strefę środkową, zajmującą szerokość 6 m na środku boiska. Bramka zajmuje całą szerokość boiska.

Piłka zawiera dzwoneczki i waży 1,25 kg. Wszystkie linie na boisku są wyklejone plastrem, pod którym znajduje się sznurek w celu ułatwienia poruszania się i orientacji na nim, gdyż zawodnicy jedną ręką niemal cały czas dotykają podłoga.

A.B.: Które z osiągnięć jest dla Ciebie najważniejsze?

K.O.: Według mnie każde osiągnięcie jest ważne, bo stanowi krok naprzód. Zaczęło się od Młodzieżowych Mistrzostw Polski (do 21 lat), w których na początku zajęliśmy trzecie miejsce. Później był brąz, srebro, potem złoto. Początkowo w Integracyjnym Centrum Sportu i Rekreacji „Start” w Lublinie należałem do młodszej drużyny, równolegle trenowali starsi koledzy. Faktem jest, że od początku istnienia Młodzieżowych Mistrzostw Polski drużyna z Lublina zawsze zajmuje pozycję lidera. Początkowo więcej sukcesów odnosili zawodnicy starsi, ja grałem z młodszymi – ale również raz zdobyliśmy razem złoto. Po pewnym czasie dołączyłem do grupy starszej. W ubiegłym roku oraz dwa lata temu wywalczyliśmy złoto, ponadto w 2011 r. zostaliśmy Mistrzami Polski Seniorów. W tym roku podczas zawodów w Chorzowie zdobyliśmy Puchar Polski, w turnieju towarzyskim zajęliśmy drugie miejsce. Nasza drużyna cały czas utrzymuje się w czołówce. Należy podkreślić, że wiele zależy od zespołu, zdecydowanie wygrane nie są sukcesami jednego zawodnika.

A.B.: Często wyjeżdżasz na zawody? Zdarzają się zagraniczne wyjazdy?

K.O.: Reprezentacja Polski ma zgrupowanie kilka, zwykle dwa razy do roku. W „Starcie” w Lublinie trenujemy dwa razy w tygodniu, chociaż nierzadko – nie mamy pewności czy odbędą się zawody. Z powodu braku środków finansowych rozgrywki bywają odwoływane. Co do wyjazdów zagranicznych, kilka miesięcy temu w byliśmy Madrycie, wcześniej na Litwie. Kiedy byliśmy w Wilnie, wieczorem mogliśmy sobie pospacerować, w Madrycie niestety zabrakło czasu na zwiedzanie. Podczas wyjazdu na Litwę nie obyło się bez niespodzianek – z konieczności lecieliśmy do Wilna przez Sztokholm, ponieważ odwołano nasz samolot. W Sztokholmie okazało się, że podstawowy gracz reprezentacji nie ma walizki – została na lotnisku. Następnego dnia rano mieliśmy mecz. Kolega zagrał w pożyczonym stroju i cudzych butach. Miło wspominać wyjazd do Ankary. Podczas tygodniowego pobytu w Turcji w 2011 r., z racji Światowych Igrzysk Dzieci w goalball (uczestnicy do lat 17), nie zabrakło czasu na poznanie dalekiego kraju. W tym roku Mistrzostwa Europy grupy B odbyły się w dniach 23-29 października w Ascoli Piceno (Włochy). W dniach 23-25 listopada 2012 r. nasza drużyna brała udział w Mistrzostwach Polski w goalball w Katowicach.

A.B.: Jakie są Twoje wrażenia po Mistrzostwach Europy?

K.O.: Bardzo miło wspominać wyjazd, a rywalizacja była zacięta. Zmierzyliśmy się z Ukrainą, Belgią, Włochami, Rosją, zwycięzcami mistrzostw – Czechami oraz Węgrami. Naszej drużynie udało się zająć piąte miejsce. Były to mistrzostwa dewizji B. Pierwsze trzy drużyny uzyskały awans do dewizji A, były to: Czechy, Belgia, Ukraina. Myślę, że nasze piąte miejsce to dobry wynik.

A.B.: Dziękuję za rozmowę.

Agnieszka Brzozowska

MUNDUROWI DLA MUNDUROWYCH „Krewniacy” w Zespole Szkół nr 3 im. M. Dąbrowskiej w Puławach

XII POWIATOWY DZIEŃ KULTURY

